A. COVLEII
PLANTARUM
Libri duo.

—Habeo quod Carmine sanet & Herbis.
Ovid. Met. 10.

LONDINI,
Typis *J. Flesher*, & prostant apud *Nath. Brooks*
sub Signo Angeli, in vico vulgò dicto *Cornhil*, 1662.

W:s Stukeley M.D.
Grantham 1728.

AD

Celeberrimum Collegium S. S. TRINITATIS in Illustrissimâ Academiâ *Cantabrigiensi.*

SAncta mihi semper Nutrix, & ad ubera (cujus
Jam redeo nimiùm dulcia penè Senex,
Accipe parva libens Horti Plantaria nostri,
Ingenii sicco pauperis orta solo.
Uberiora quidem, Cultrix doctissima, ferre
Debuit illa tuâ consita terra manu.
Debuit, at sacri pars infœcunda laboris,
Pars (pudet ô) tibi nos inficianda sumus.
Sed tribulos, loliúmque, & viles inter avenas
Si reperis frugis germina pauca bonæ,
Hæc Mea sunt, dicas; hæc olim semina cultæ
Mandavi Terræ; cætera sponte tulit.

LECTORI.

COnsideranti mihi aliquando quàm incredibili studio summi semper Poëtæ hortos & rura & nemora coluissent, itâ ut ubique aliàs exsulare Musarum regno sibi viderentur, admirari profectò subiit, quo malo astro Plantarum effectum sit, ut nemo adhuc illarum tantam pulchritudinem tantásque virtutes versu celebraverit. Ingens verè Sylva materiæ, & innumerabiles deliciarum flores, nec minores utilitatum fructus reddi‍tura; quæque præter ipsarum jucundissimam historiam (quæ quàm latè pateat omnes nôrunt, vel potiùs nemo noscere valet) totam humani corporis fabricam & universam Medicinæ rationem complectitur. Unde equidem inducor ferè ut credam illos tantos Viros, non quòd hæc minùs apta nata essent Poëtarum culturæ, sed infinitâ rei magnitudine & inexplicabili penè varietate fuisse deterritos, atque itâ cum spe absolvendi operis voluntatem abjecisse incipiendi. Ego igitur Homuncio Literarius, vix Algæ prout merita est laudandæ idoneus, id aggrediar quod Semidei illi non ausi refugerunt? Quidni aggrediar scilicet? Illis enim turpe videbatur non Omnia, mihi gloriosum est vel Parùm facere.

facere. Satis mihi honori fore putabo, si paucis incisum Truncis nomen meum, vel (quod Regale esse dicitur) paucis Floribus inscriptum legatur. Itaque nè tot quidem germina colligata in hunc fasciculum videbis, quot unius Medicamenti compositionem aliquando ingrediuntur; & binos hosce Libellulos tanquam exiguas tibi Pillulas offerre videor, ex diversarum Herbularum quasi farragine confectas, & nitore quodam styli deauratas: quarum quidem in delectu non ità multùm laboravi, sed velut sorte ductis aut fortuitò oblatis contentus fui, quia nulla ferè sit quæ non abundè succorum possit effundere, si apto modo & artificiosè exprimantur; neque ullam certè invenies tam jejunam & tam sterilem, ut materiam nequeat ad Librum integrùm, si bene excutiatur, copiosissimè suppeditare. Modus autem mihi maximè genuinus & proprius huic operæ videtur, non ut illarum vires crudâ simplicíque enumeratione tanquam in pilâ simul contundantur; sed ut lento poëticarum ambagum igne leníque tormento quasi distillando evocentur: neque ea potissimùm conjungenda judicavi quæ vim essent similem naturámque nacta, nè fastidium pareret satietas; sed diversa & quàm maximè discrepantia connectere malui, ut vividiùs gratiúsque ex vicinitate contrariorum colores elucerent. Notas autem breves placuit subjungere, non eruditionis ostentandæ gratiâ (quæ hîc magna sanè non est; quid est enim facilius quàm unum & alterum Herbarium evolvere?) sed quia præter ipsos Medicos (quos

ego non docere velle, sed oblectare, præ me fero; non ità multi fortasse Lectores invenientur qui in historiis Plantarum satìs sint versati ad ipsa aliquarum nomina intelligenda. Est enim pars quædam Philosophiæ extra publicas plateas aut itinera usitata, inter avia atque inculta doctrinæ ferè posita. His igitur mihi vicem Lexici supplere visum est. Sed & ipsarum quoque Plantarum gratiâ; nè poëtico more tractari fraudi possit esse illarum veræ gloriæ, atque ipse videar non ejusmodi facultates attribuisse quas Natura dederit, (quæ quid esset optimum factu cogitavit, non quid verbis bellissimè possit exornari) sed eas affinxisse quæ materiam præberent ad pompam atque inanem voluptatem uberiorem. Nam quia nobis aliquando mentiri concessum est, eâque libertate immodestè abutuntur aliqui, ità in totum fides omnis abrogatur, ut non sine hæsitatione credatur cùm dicimus,

O Laërtiade, quicquid dicam, aut erit, aut non.

Hor. Serm. 2.5.

Itaque Testes adhibere volui Idoneos, hoc est, liberâ solutâque oratione usos; ea enim cum Versu comparata solenne Jusjurandum est: duobus autem (qui legitimus est numerus) contentus sum, & Plinium atque Fernelium potissimùm elegi, quòd Ille sit indubitatæ Latinitatis Author, & Hic inter recentiores ut optimus sentiendi, ità non malus dicendi Magister. Priorem verò siquis recuset, tanquam sublestæ Græcorum fidei nimiùm credentem quàm cui tutò credi possit ipsi, profecto ità invenie-

inveniet nihil ab eo memoratum super hâc materiâ quod non ab omnibus rei herbariæ scriptoribus repræsentetur. Neque Te tamen, quia Plantarum voces sermonésque hîc audis, tanquam si esses in Sylvâ Dodonæâ, Oracula exspectare jubeo, quæ in hoc solo vereor nè versus nostri referant, quòd sortasse tam mali reperientur quàm quos ipsi Dii olim consulentibus ex adytis suis effuderunt.

Rationem facti mei reddidi. Sed siqui in hunc Librum inciderint qui priorem legerint non ità pridem à me vernaculo sermone editum, metuo nè ansam indè arripiant ad quædam reprehendenda, de quibus abs re non erit purgare me breviter in antecessum. Ac me primò quidem ab aliquibus nimiarum deliciarum & levitatis accusatum iri prævideo, quòd susceptis ingentibus argumentis, in iisq; duorum aut trium quasi dierum itinere confecto, aut fatali quadam lassitudine ac desperatione metæ subsistam, aut veluti novo quodam œstro percitus in aliam repentè viam me conjiciam; ità ut non solùm Dimidium (quod aiunt) sed Tertia pars operis sit semper Toto meo major. Apage (inquient) Desultorem hunc Pegaseium! at quo spiritu, quo hiatu, quàm præclara minitatus, exordiris! — *Bella cano, Fatique vices.* Tu Bella, ignavissime, qui vel arma tam citò abjicis, vel ad alia castra te proripis, ante Tubam penè Transfuga? vel si pugnam unquam capessis, Gallorum veterum ritu, plus quàm Vir eam inis, plus quàm Mulier statim deseris? At qui Poëmati animum applicar, tanquam

si

si Uxorem duceret, sive gratæ facilésque res, sive duræ & penè intractabiles occurrant, neque tædio ab illo abhorrere, neque novis amoribus avocari debet, neque Divortium meditari, neque ullo tempore relinquere, donec ad supremum usque Umbilicum, velut ad Terminum vitæ naturalem, perduxerit. Atque hoc quidem quod mihi vitio vertunt cùm negari non possit, recténe an secùs factum sit videamus.

Primùm igitur, quod de Vitâ humanâ verissimè dictum est, plus quàm mihi opus est in Poëmata mea quadrare suspiçor; Optimum esse non Nasci, proximum, quàm ocyssimè vitâ fungi, & si ad Omega usque perducantur (quò certè Homerica singulari fœlicitate adhuc vegeta pervenerunt) magnum esse periculum nè priùs delirare incipiant. Solam esse Ineptiarum gratiam, Tempestivè, hoc est, citò, desinere; nimiúmque longè progressum esse Authorem qui Lectores suos ponè se relicturus est defatigatos. Hæc, si malè scribimus, facilè brevitatem, non ità facilè susceptionem operis excusabunt; neque tam Inconstantia mea, quòd inchoata non absolvam, quàm Constantia damnabitur, quòd nova subindè inchoare non cessem, nimiúmque (Fortunæ more) Constans in Levitate meâ videbor. Sin ea quæ tibi apponimus (quod ô utinam, Lector!) arrideant stomacho tuo, boni profectò consulere debes, quòd eâ moderatione utamur, ut neque Esurientem Te, neque nimiùm cibo oneratum ac nauseabundum, dimittamus. Adde quòd hæc nostra qualia-

qualiacunque tentamenta aliorum industriam poterunt forsitan excitare, qui ad eadem vel nobiliora perficienda majori animo majoribúsque opibus instructi accedent; sicut Agesilai olim non ità magni in Asiâ progressus, sed in eo genere primi, ad eam totam gloriosissimè subjugandam Alexandro Magno viam aperuerunt. Postremò (nequid tibi Amico (utì spero) dissimulem meo) non tam consilio quàm æstu quodam Mentis hæc ago: nam neque nihil facere possum, neque aliam aberrationem à molestiis habeo; itaque tædio rerum humanarum ad hæc solatia literarum amœniorum (nimiùm fortasse naturâ consuetudinéq; grata) æger animus se confert, & non ità diu postea, earum ipsarum subeunte paulatim odio, interrupto cursu ad alia deflectit. Graviùs autem instare, & quasi meo me gladio ferire, videbuntur, qui ea mihi in memoriam redigent quæ contra veterum fabularum in re poëticâ usum, exoletarum jam & repetitâ millies interpolatione tritarum, tam atroci indignatione declamaverim, cùm ipsa Veritas, in sacrosancto Dei Volumine & reverendis Ecclesiæ monumentis, novum Ingeniis hominum & ampliorem ditiorémque Mundum Poëticum patefecerit.

Hæc tu (inquient) cùm & dixeris ipse, omnibus bonis applaudentibus, & exemplum aliis in *Davideïde* tuâ dederis, tanquam Apostata Judæus, fastidito Mannâ, ad Ægyptiorum allia cæpásque reverteris? post adventum Christi ipsius in carmen tuum Dæmoniorum Oraculis silentium imponentis, ite-

rúmne Apollinis vocem è Tripode tuo profano audiemus? recuperatam ex Monstris & purificatam Sionem iterúmne illa pulsorum Deorum *Νεκύια* occupabit? & (quod Propheta tanquam Ultimum in malis minitatur) *Occurent Dæmonia Onocentauris, & Pilosus clamabit alter* *Isa.*34.14. *ad alterum?* At hoc non minùs Musæ tuæ pudendum ac miserandum videri debet, quàm si recidiva Magdalena rediret ad Lupanar. Et vide quàm te pœna peccati tui non sequatur, (ut scelestos solet) sed certè comitetur: ipsa materiæ humilitas tibi pennas subsecat; cum Herbulis tuis humo affixus es; non potes hìc, ut olim, In altos nubium tractus. Neque Te quidem, tanquam Vulcanum illum (jam tuum iterum) in fabulis, cùm è Cœlo decideris, claudicare miramur.

Vehemens accusatio, & primâ facie terribilis! Ego verò illud quod admiranda Dei opera celebrat non longè abesse arbitror à sacro Poëmate; multarum autem Plantarum viribus vix quicquam reperiri potest in natura rerum admirabilius: itaque inter alia sonantiora, hoc etiam nomine à divino Poëta Numen laudatur, Quòd *producat in montibus fœnum, & herbam usibus humanis.* *Psalm.* 146. 8. Neque ea (puto) Libertas impudenter sumpta videbitur, quâ Loquentes eas introducam, cùm & Sacer ipse Codex alloquatur illas tanquam Intelligentes. *Benedicite universa germinantia in terrâ Domino, laudate & superexaltate eum in sæcula.* *Dan.*3.76. Non sunt habenda pro

Mendacii

Mendaciis quæ neque credi poſſunt, neque credi ſibi poſtulant. Quòd autem aliquando Deorum nomina & Transformationum fabulæ intermiſceantur, ipſa profectò materia me coëgit invitum ut id facerem, quæ aliâ ratione noluit ſplendeſcere, ſi hâc modò ſplendeat. Nulla picta veſtis nativo Veritatis habitu vivíſque coloribus pulchrior exiſtimanda eſt; ſed aliquibus perſonis & aliquo in loco poteſt eſſe convenientior. Nè Regem quidem ipſum aliquando Saltare dedecet; at profectò indecorè faceret, ſi Saltaret auguſtum illum indutus ornatum in quo inauguratus eſt. Non eſt itaque in hoc opere ſtyli illius Heroïci requirenda Majeſtas (quâ pro comperto habeo nullam unquam Plantam fuiſſe uſam;) quoniam nullo hìc modo Volare animus eſt, ſed pauca quædam in Horto ſpatia ſanitatis partim gratiâ, partim delectationis, Ambulando conficere.

Tertium reſtat, & quod difficiliùs fortaſſe diluetur. Nam & Ipſe mecum jamdudum ſtatui finem facere ſcribendorum Carminum, ídque tam ſolenni more ſum profeſſus publicè, ut penè pondus habeat Juramenti; nec negari poteſt,

Siquidem herclè poſſim nil prius, neque fortius.

Eunuch. Scen. 1.

Ecce autem de novo. Quâ de re quoniam verſibus rationem reddere me memini, lubet ſanè (quod Poëtam poſſe ſuo jure facere Martialis affirmat) Epiſtolam

Epiſtolam iis claudere. Erant autem ad Amicum ſcripti doctiſſimum ingenioſiſſimúmque, ſed eodem Cacoëthe, quanquam mitioribus, ut aiunt, cum Symptomatis, laborantem.

Ergo iterum Versus? dices. O Vane! quid ergò
Morbum ejurâſti toties, tibi qui inſidet altis
Non evellendus vi vel ratione Medullis?
Númne Poëtarum (meritò dices) ut Amantum
Deriſum ridere Deum perjuria cenſes?
Parcius hæc, ſodes, néve inclementibus urge
Infœlicem hominem dictis; nam Fata trahunt me
Magna reluctantem, & nequicquam in vincla minacem.
Helleborum ſumpſi, fateor, pulchréque videbar
Purgatus Morbi; ſed Luna potentior Herbis
Inſanire iterum jubet, & ſibi vindicat ægrum.
Illa jubet, Calamum poſco, victúſque trecentos
Manè malos fundo Verſus; quos jam Furioſus
Jacto ceu Lapides, ut quiſquam occurrit, in omnes.
Te quoque, Amice, meis, Ἑκατηβόλος ὥσπερ Ἀπόλλων,
Miſſilibus ferio, Δεινὴ δ' ἐπιγίνετο κλαγγή.
*Quid facias homini quem nec * mala publica poſſunt,*
Néve à cantando ſua deterrere, vel ipſo
Frigore vocalem, cœlóque pluente Cicadam?
Nimirum, ut Quadam, bene quam juvenéſque ſenéſque
Et pueri nôrunt, Video meliora, proboque:

* Namque hæc omnia ſcripta ſunt paulò ante fœliſſimum Regis reditum.

Sed malè Naturam Cataphractam armatus ineptâ
Aggredior Furcâ. Tydides certè Ego non ſum,
Nec poſſum ſuperare Deam; cedamus oportet.
Tu quoque, ni fallor, qui Mundi arcana futuri
Voce tonas populo, myſteria magna locutus,
Eſſet de Cœlo Elias tanquam ipſe reverſus,
Nocte, domi paulatim hominem atque humana reſumens,
Poſt Bacchi calices & fumos nobilis Herbæ,
(Nempe ſcio moderatè, ut & ipſe quoque utor utriſque)
Nectere carmen amas tenerum, lepidóque furore
Non ſine nequitiis reſolutum ludere doctis.
Ergò eadem peccanti æquum eſt te ignoſcere Amico;
Nam neque Nos nullo nugarum fine protervi
Semper ineptimus, ſed habemus ſcilicet Ipſi
Intervalla quidem meliorum lucida rerum.

LIB.

ERRATA.

PAgina 1. v. 28. lege Aureum. *Pag.* 67. lin. ult. Accersitur. *Pag.* 75. v. 10. Ren. *Pag.* 78. v. 4. It vaga. *Pag.* 80. v. 5. Tenus. *Pag.* 81. v. 22. Comma sequi debet Illorum. *Pag.* 102. v. 21. Tantam. *Pag.* 103. v. 29. At. *Pag.* 112. v. 7. Huic. Ib. v. 27. Odorum.

PLANTARUM

LIB. I.

INfima regna cano, ſed longè maxima, *Vitæ*;
Plantarum omnigenûm regna decora cano.
Quæque ferum in ſylvis agitant immanibus ævum,
Naturæ utentes ſimplice *Lege* ſuæ;
Quæque ſub humanâ diſcunt manſueſcere curâ,
Hortorúmque *Urbes*, & data *jura* colunt:
Quæque levant ſurſum ſe *Patris* ad oſcula *Solis*;
Quáſque humiles *Terræ* brachia *Matris* habent:
Quæ Fontes Fluviósque bibunt; quæ ſicca tenentes
Admittunt ſolum pro *Ganymede Jovem*:
Et quaſcunque ſacrum *Judæi Principis* olim
(Heu miſerè amiſſum!) nobilitavit opus.
Non Ego, *Neſtoreæ quercûs* ſi ſuppetat ætas,
Carminibus cunctas poſſe referre putem.
Incipiam tamen, & *Nemoris* primordia *Sancti*
1. Parva, ſed *arboreis verſibus* apta, dabo.
His alius plures adjunget forſitan *Umbras*,
Et dignus tandem *Numine Lucus* erit.
Numen ades jam nunc, Divûm doctiſſime *Phœbe*,
Et *Plantæ* & *Vates* nam tua turba ſumus.
Quâque venis, fundas circùm *Lucémque Calorémque*,
Atque omnis *Vitâ* ſit via picta novâ.
Qualem te ſentit *Brumalis* vincula *Mortis*
Rumpentem magico lumine vernus ager,
2. Ad *Colchos Aries* cùm te vehit *Aureus aureum*,
Et ſolida *Arctous* gaudia *Mundus* agit.

Unde iter ingrediar ? nam me blandùm allicit omnis,
  Et pulchris ad se nutibus *Herba* vocat.
Non ego me methodo astringam serviliter ullâ,
  Sed temere *Hyblææ* more vagabor *Apis*,
Quò me spes prædæ & *generandi gloria mellis*,
  Liberáque *Ingenii* quò feret *ala* mei.
Non hîc areolis *Hortorum Emblemata* justis
  Prostituent fastus vermiculata suos;
Naturæ sed nos effusa sine ordine dona,
  Ditis, & immensas non numerantis opes,
Et variæ reverenda imitabimur avia sylvæ.
  Munera *disponit* non nisi *parca* manus.
3. Tu primæ *Augurium* da, flave *Diespiter*, *Herbæ*,
  Et faustum incipiens dirigat *Omen* iter.
Omen adest faustum; bene habet; sperare jubemur:
  Grandia non lævus respicit orsa *Deus*.
4. Nam te prima oculis offers, *Vettonica*, nostris;
  Opportuna mihi, Planta benigna, venis.
Opportuna venis, generosa *Patrona Cerebri*:
  Si sapis, ô *Cerebri* sit tibi cura mei.
Non te (crede mihi) nihil hoc, *Vettonica*, tangit:
  Tu cave nè malè sit, *Téque Tuásque* cano.
Te verò ut merita es, viridis stirps optima Gentis,
  Quis canet ? aut tantas vel numerabit opes ?
Ille quidem *Hercyniæ* fælicia germina *Sylvæ*,
  Et poterit *Pæsti* dinumerare *Rosas*.
5. *Musa* tuas justo celebrâsse volumine laudes
  Dicitur, & partem præteriisse puto.
Ipse suos *Cæsar* voluit memorare Triumphos.
  Fac, precor, ô Victrix Cæsare major, idem.

1. *Versibus, i. e. Ordinibus.*
2. *Cùm Sol intrat signum Arietis. Ad Colchos, i. e. ad pop[uli] septentrionales; hi autem præ cæteris nominantur, q[uia] Aries ille ex Colchide in cœlum pervenisse dicitur, ibi[que] vellus ejus Aureum à Phryxo consecratum est.*

3. *Vulgò Jovis cognomen, sed per initia Idololatriæ Jupiter & Sol distincta Numina non fuerunt; quod etiam confirmatur ex nominis hujus derivatione: sed tamen tollendæ ambiguitatis gratiâ,* Epitheton Flavi *additur.*

4. *Vetonica, Vettonica, vel Vectonica. Ubi licèt antepenultima (ut & in Betonico) à Sereno corripiatur; tamen quia penultima in Vettones, seu Vectones, à quibus Herba nomen sine dubio deductum est, à Lucano, cujus multò potior est autoritas, producitur, tutius videtur hunc quàm illum sequi. Luc. libr.* 4.

Vectonésque leves ———

5. *Antonius Musa, Augusti Medicus.*

Vettonica.

1. QUI mea cuncta tibi breviter cupis acta referri,
   Frustrà es; nam totus non capit illa liber.
Quà patet humanus nostra est *Provincia Mundus,*
   Candida purpureum quà sola *Flumen* obit:
Porrectum medio cernit quodcunque sub Axe
   Seu *Polus* hic *Capitis*, seu *Polus* ille *Pedum.*
2. Sed data præcipuè *Capitis* mihi cura regendi,
   Et me *Mens Aulæ* præficit ipsa suæ.
Firmo fatiscentem, & sinuosa palatia purgo,
   Obscurámque veto *Luminis* esse *domum.*
Illa oriunda polo, dilapsa nitentibus astris,
   Illa *Creatoris Filia* magna *Dei*,
Hei mihi, quàm fragilem pauper jam cogitur ædem,
   Quámque ruinosam, *Mens* habitare *casam*!
Pestiferi infælix patitur contagia tecti,
   Accensæ flammis uritur ipsa *Domûs.*
3. Sæpe aliquis Sacri correptus *Fulmine morbi*
4. Procumbit subitò, triste *Bidental*, humi.
5. Sæpe *Caput* celeri circum *Vertigine* fertur,
   Atque *Ixioniâ* Mens agitata *rotâ* est.

Sæpe gravis dolor *Incudem* ſub vertice tundit,
6. Stat juxtà *Fornax*, & vigil Igne furit.
7. Sæpe aliquas *Motus* partes *Senſúſque* relinquunt,
Ambulat (heu monſtrum !) *ſemicadaver Homo* ;
8. *Mezentî* ſuperat furias, & corpore eodem
Conjungit *vivis mortua* membra Lues.
9. Aſt alios premit integrâ caligine *Torpor*,
Et toto *Lethi pondere* ſæva *Quies*.
Heu *Vitam* affinem ſimilémque per omnia *Morti* !
In ſola *Vitam Mors brevitate* refert.
10. Sæpe agitat vanis Rationem *Inſania* viſis,
Et miſera in *Somnis ambulat* illa ſuis.
11. Sæpe etiam abſumpto *Nervorum* divite ſucco,
(Quem ſolâ ætherium cernere Mente licet)
Perpetuùm vinclis quatiuntur membra ſolutis
Ambigua, & laxo *machina fune* tremit.
Hæc, & quæ noceant ſacro mala mille *Cerebro*,
(Cui mala mille nocent ambitioſa loco)
Me *Pater* æterno juſſit compeſcere bello,
Et *Regnum* dixit, *Nata*, tuere meum.
12. Ac velut *Æneæ Mater*, vel (13.) *Mater Achilli*,
Sic fabricata mihi cœlitus arma dedit.
14. Divinum *Folium* informans unum omnia contra
Teláque morborum fatiferáſque minas.
Additur & *Succi* non enarrabilis humor,
Et ſupero arcanus qui pluit orbe *Calor*.
Phœbe Pater, non me ignavam cœleſtibus armis
Donas, *Rubigo* néve ea carpet iners.
Non *Caput* abſolvet ſolum me crimine tanto,
Abſolvent Capiti ſubdita Membra ſuo.
15. Cùm *Corda* occluſis *Pulmonibus* occupat Humor,
Aerióſque aditus vis inimica tenet,
Imparibus tentat conatibus excutere hoſtem,
Et petit externam languida *Tuſſis* opem.
Me petit ; advenio : reſeratur ſemita Cordis,
16. Blandáque per notos pertinet aura favos.

Vitali *Zephyro* mulcentur Pectoris æstus,
Mitescitque tuus, *Torrida zona*, Calor.
17. Pellitur à siccis *serpens Quartana* cavernis,
18. *Ascitésque* suis pellitur *Hydrus aquis*.
19. Tristia pelluntur stomachi fastidia crudi,
Assiduóque viget læta *culina* foco.
20. Sedatur torti *Tempestas* turbida Ventris,
Postico iratus murmure *Flatus* abit.
21. Eluitur croceo *Tinctura* inamabilis ore;
22. Gutta feros *Lapides* (nec diuturna) cavat.
23. Lentus inhærescens venis *Lunæque rebellis*
Cogitur *obscœnus* præcipitare *Cruor*.
24. Alba sed illiciti hauritur *sentina fluoris*:
Hei mihi! *Spurcitics* non *aliena* sat est.
25. Sistitur ipse etiam, *rubróque* remittitur *orbi*
Qui velit in justâ Sanguis abire viâ,
Sistitur insanos *Matrix* motura tumultus,
Longinquum telis ausa ferire *Caput*.
26. Maternúsque tumet non fluxo pondere *Venter*;
Funera nec *nasci dimidiata* sino.
Sed cùm *Natalis* sacer ingruit *impetus horæ*,
Vis eadem inceptum fortior urget opus.
27. Quid quòd & *Articulis Podagram* discedere cogo?
Tarda licèt, celeri me fugit illa gradu.
28. Quid quòd *Serpentum* furialia pello Venena,
Et mea *Serpentes dia Venena* necant?
Illos subtili ferit arcanâque *Sagittâ*,
Et perimit cæco vulnere *acutus Odor*.
Sic, *Pater* arcitenens, victum *Pythona* fuisse
Arbitror, & succis illita tela meis.
29. Quid quòd de membris per me Dolor omnibus actus,
Atque *exul* toto corpore mœstus abit?
30. Quid quòd defessis redeunt virésque vigórque,
Atque *Otii* fructum percipit ipse *Labor*?
Nec miseræ satis est *incommoda* tollere Vitæ,
Ornatur donis *luxuriátque* meis.

Per me purpurei formosum *lumen* honoris,
  Et niveam illustrat gratia viva cutim.
Talem me genuit faustis *Hispania* sylvis,
  Omnibus & terris terra benigna dedit.
Nec *Trajanum* Orbi magìs èst genuisse regendo,
  Ac *Dominum Dominæ* læta dedisse suæ.
Implevit numerum certè Laudum ille mearum,
  Et mihi multiplici par bonitate fuit.
Sed bonus, ah! *Princeps* Fatorum quàm breve donum est?
  Tantarum exhæres quàm citò *Mundus* opum?
At nostrâ æternùm gentes virtute fruuntur,
  Súmque *Orbi semper* quod fuit *Ille semel.*

1. *Vetonica, vel Betonica. Anglicè* Betony. *Vettones in Hispaniâ eam (invenerunt) quæ Vettonica dicitur in Galliâ, in Italiâ autem Serratula, à Græcis Cestron aut Psychotrophon, ante cunctas laudatissima. Exit anguloso caule cubitorum duûm, spargens folia ferè Lapathi, serrata, semine purpureo. Folia siccantur in farinam plurimos ad usus. Fit vinum ex ea & acetum stomacho & claritati oculorum: tantúmque gloria habet, ut domus in quâ sata sit tuta existimetur à piaculis omnibus,* Plin. *lib.* 25. 8. *Itaque Italicè proverbiali elogio dicitur aliquis* Tot virtutes habere quot Vettonica, *scilicet Innumeras. Calida & sicca existimatur recessu secundo, incidendi detergendique vi prædita.*

2. *Cerebrum vel odore solo recreat,* Fernel. *& alibi, Cerebrum mirè levat.*

3. *Morbus Comitialis,* ἱερὸν νόσημα· *vel quòd à Diis immitti crederetur, (& sanè in Historiâ Evangelii Dæmoniis attribui videtur;) vel quòd non nisi divinâ ope sit curabilis, unde veteres incantationibus eam exigere tentabant; vel quòd divinam hominis partem occupet; vel quòd sit Magnus (unde &* Herculeus morbus *vocatur)* Ἱερὸν *qu.* τὸ Μέγα· *vel quòd Detestabilis, ut* Auri sacra fames. *Comitiales sanat Vettonicæ in Oxymelite drachma,* Plin. *lib.* 26. 11. *Comitialibus furiosísque medetur,* Fernel.

Quicquid

4. *Quicquid fulmine tactum sub religione mansit, donec ad prodigii procurationem Ovis bidens immolaretur, vel, ut alii volunt, binæ pecudes, unde Bidental dictum est.*

An quia non fibris ovium Ergennâque jubente
Triste jaces lucis evitandúmque Bidental,

Persius.

5. *Ad vertigines, omnésque Capitis morbos, vel quæ à Capite proveniunt, Vettonica præscribitur.*

6. *Inflammatio.*

7. *Paralysin serpentiáque membra persanat,* Fernel.

8. Mortua quinetiam jungebat corpora vivis,
Componens manibúsque manus atque oribus ora,
Tormenti genus ————

Virg. de Mezentio.

9. *Lethargus.*

10. *Contra Insanias Vettonica bibitur,* Plin. *lib.* 26. 11.

11. *Tremor. Hæc dicuntur ex clarissimi* Glyssonii *nostri sententiâ (quam veram esse arbitror) de succi nutritii per nervos distributione, quam vide in nobilissimo illius opere de Anatomiâ Hepatis. Utilissima Vettonica nervis discurrentibus per scapulas humeris, spinæ, lumbis, pota, ut in jecinore,* Plin. *lib.* 26. 11. *Nescio quamobrem non omnibus dixerit, nam quæ Cerebro conferunt ea omnia Nervos omnes juvant.*

12. *Æn. lib.* 8. (13.) *Thetis Achilli Iliad.* 18.

14. *Virg.*

Divinum clypeum informans unum omnia contra
Tela Latinorum ————

15. *Tussis, Asthma, Phthisis. Vettonica Phthisicis eclegmate cum melle fabæ magnitudine,* Plin. *l.* 26. 11. *Ad lateris & pectoris dolores Vettonicæ farina bibitur ex aquâ calidâ, Id. cap.* 7. *Vettonica obolis tribus in aquâ contra purulentas contráque cruentas exscreationes, Id. cap.* 5. *Stomacho & Dyspnœæ medetur Vettonicæ tusæ pondo, libra mellis Attici, semuncia ex aquâ calidâ, quotidie bibentibus, Id. cap.* 7. *Pulmonis, Jecoris, Lienísque vitia expurgat,* Fernel.

16. *Spongiosos poros pulmonum.*

17. *Quartanis Vettonicæ drachmam in aquæ mulsæ cyathis tribus,* Plin. *l.26.11. Bibitur in horroribus Vettonicæ farina, quæ omnes horrores coercet, Ib. Siccis &c. quæ nempe ex Melancholiâ adustâ orta creditur.*

18. *Præcipua Hydropis species, ab* Ἀσκὸς, Utris. *Hydropicis Vettonicæ drachmæ duæ in duobus cyathis vini aut mulsi,* Plin. *ib.*

19. *Cruditates quæ nauseam faciunt digerit Vettonica; eadem pota à cœna concoctionem facit, in oxymelitis cyathis tribus drachmæ pondere, & crapulam discutit, Id. c. 11. Vettonica aliàs gravis stomacho, vitia tamen sanat pota vel foliis commanducata, Cap. 7. Faciles præstat Vomitiones Vettonicæ radix,* Hellebori modo, *4 drach. in passo aut mulso, Ib. Sistit vomitionem Vettonicæ farina ex aquâ, abstergit fastidia cruditatésque digerit, Ib. Betonica crudorum concoctionem adjuvat; datur acidum ructantibus & stomachicis; dolorem capitis ex ventriculi sympathiâ sedat,* Fern. *Stomacho laboranti prodest, ejúsque concoctionem juvat, Id.*

20. *Tormina Ventris. Cæliacis in vino austero datur. Tormina discutit quodcunque Panaces & Vettonica,* Plin. *l. 26. c. 8.*

21. *Icterus, Morbus Regius. Impugnatur Centaureo poto, Vettonicâ, &c. Id. cap. 12. Regium morbum sanat, omnibus denique obstructionibus expediendis & cum febre & sine febre accommodatissima,* Fernel.

22. *Vesicæ malis contráque calculos auxilio est Vettonica. Ad Calculos quidam Vettonicam & Verbenacam & Millefolium æquis portionibus ex aquâ pro singulari remedio bibere suadent,* Plin. *l. 26.8. Renum lapides exterit,* Fernel.

23. *Menses ducit,* Fernel. *Vettonica drachmâ in vini cyathis tribus bibitur contra omnia vulvarum vitia, aut quæ à partu fiunt,* Plin. *l. 26. 15.*

24. *Vettonica utilis prægnantibus, & quibus alba sordida illuvies ex utero manat,* Fernel.

25. *Vettonicæ farina è lacte caprino pota sistit ex ubere fluentem (sanguinem)* Plin. *l. 26. 13. Sed & ad sistendam quamcunque sanguinis fluxionem, nisi mensium, efficax est.*

Betonica

26. *Betonica uterum expurgat, & nihilominus corroborat, & conceptum retinet,* Fernel.

27. *Podagricis inter cætera passim præscribitur, itémque Ischiadicis.*

28. *Morsibus imponitur Vettonica præcipuè, cui tanta vis perhibetur, ut inclusæ circulo ejus Serpentes ipsa sese interimant flagellando: datur ad ictus semen ejus denarii pondere cum tribus cyathis vini, vel farina drachmis tribus sextario aquæ imponitur,* Plin. *lib.* 25. 8. *Potu omnia mala medicamenta exigit per alvum Vettonicæ semen in mulso aut passo, vel farina drachma in veteris vini cyathis quatuor; vomere cogendi atque iterum bibere. Iis qui quotidie gustent eam nulla nocitura mala medicamenta tradunt, Ib. cap.* 10.

29. *Ad omnes corporis dolores succum Vettonicæ, Id. l.* 26. 11.

30. *Lassitudinem discutit.*

31. *Pota colorem plumbeum corporis privatim emendat, gratiorémque reddit,* Plin. *l.* 26. 11.

Capillus Veneris.

1. NOstra *Capillaris* cùm sit domus optima gentis,
   Me Patronam omnes constituere suam;
Pro cunctis voluere loqui: numerosa propago,
   Nec *Plantas* inter *Factio* parva sumus.
2. Et *Filices*, quarum est dominatio lata per agros,
   Contingunt nostrum proximitate genus.
3. Quidam etiam ætherios hinc deduxere *Cometas*,
   Junctáque cum *Superis* germina multa putant.
Sed *Consanguineos* libet haud agnoscere tales,
   Odimus & mores turba benigna feros.
Funditur augurio noster meliore *Capillus*,
   Et non de nihilo nomen *Amoris* habet.
Ipsa mihi multum scit se debere *Venustas*,
4. Ipse meis telis retia nectit *Amor*.

A me

A me formosi lasciva volumina Crinis,
 Plaudentísque humeros umbra decora comæ.
Me cole quisquis amas; lætam nutrire memento
 Cæsariem, & toto vertice tende plagas.
At nudum sine honore caput, tritísque capillis
 Pannosum, inclusas quàm malè jactat opes?
Nimirum, teneræ nec credunt ista *Puellæ*,
 Nec curant; *Oculis* serviat omnis *Amans*.
Sic *Veneri* (delector enim *Cognomine Divâ*)
 Præsto operam (quamvis ipsa *modesta*) meam.
Ipsa *modesta* quidem, contentáque simplice cultu:
5. Rusticus en nullo flore superbit Apex.
6. *Sobria* præcipuè; nec dulcia Flumina libo,
 Nec fiunt labris Stagna minora meis.
Propinat plantis cùm *Jupiter* ipse *salutem*,
 Largáque cœlestis pocula fundit aquæ,
Germina multa vides totum exhaurire liquorem,
 Et non civili proluere ora modo.
Vitiferi credas habitantes litora *Rheni*
 Germanos festum concelebrare diem.
Me pudet hoc; tactos foliis trepidantibus imbres
 Excutio, & *madidum sicca* saluto *Jovem*.
Non equidem invideo bibulis, nam læta viresco,
 Nec succum exhaurit *Bruma* vel ipsa meum.
Me tamen immergunt *Medici* crudeliter undis,
 Cogor & inviso fusa liquore mori.
7. Persequor *Humores* odio post fata perenni;
 Persequor: *Humores* & *Cinis* ipse fugat.
Per *Jecoris Splenísque* vias *Renúmque* meatus
 Hostem ago: *fluminea* labitur ille fugâ,
Et multos prono secum vehit agmine *Morbos*,
 Horrida quæ salsis *Monstra* feruntur aquis.
His Ego pro meritis poteram meruisse videri
8. Vel *Berenicæis* altior ire *Comis*.
Sed *vertente polo* recipit si *Sidera Pontus*,
 Plùs mihi vel *Cœlis arida Terra* placet.

Capillus

1. *Capillus Veneris, sic primò, ut arbitror, ab Apuleio nominatus; nam Plinius Veteréſque Adiantum appellant. Si Plantis* Πολυωνυμία *non ſit minus honorifica quàm Diis olim existimata eſt, profectò hæc noſtra honoratiſſima eſt. Græcè dicitur* Ἀδίαντον, Πολύτριχον, Καλλίτριχον, Ἐβενότριχον· *Latinè, Capillus Veneris, Adiantum, Polytrichum, Callitrichum, Terræ Capillus, Cincinnalis, Capillaris, Crinita, ſupercilium Terræ, Coriandrum putei; Anglicè,* Maiden-haire, Venus-Haire, Our Ladies Hair. *Pluréſque aliæ ſpecies ad hoc genus referri poſſunt: ut ruta Muraria, vel Adiantum album* (white Maiden-hair;) *Trichomanes, quod raritati capillorum medeatur* (English Maiden-hair;) *& Polytrichum aureum, vel Adiantum aureum, vel Muſcus Capillaris. Virtutes autem quæ ei attribuuntur etiam Nominibus longè numeroſiores ſunt, quarum paucæ tantùm hîc delibantur.*

2. *Ramuli nigro colore nitent, foliis Filicis, ex quibus inferiora aſpera & fuſca ſunt,* Plin. *l.* 22. 21.

3. *Propter communem nominis notationem.*

4. *Quidam Callitrichon vocant, alii Polytrichon; utrumque ab effectu: tingit enim capillum, & ad hoc decoquitur in vino cum ſemine Apii, adjecto oleo copioſè, ut criſpum denſúmque faciat: defluere autem prohibet,* Plin. *Ib.*

5. *Semper vireſcit, nunquam floret.*

6. *Aliud Adianto miraculum, æſtate viret, brumâ non marceſcit: Aquas reſpuit; perfuſum merſúmque ſicco ſimile eſt, tanta diſſociatio deprehenditur, unde & nomen à Græcis, (nempe* ὅτι οὐ διαίνεται non madeſcit) *alioqui frutici Topiario. Umbroſas petras parietúmque aſpergines ac fontium maximè ſpecus ſequitur, & ſaxa manantia; quod miremur, cùm aquas non ſentiat,* Plin. *Ib.*

7. *Urinam cient* —— *Decoctum ex his prodeſt ſuſpirioſis, & jecinori, & lieni, & felle ſuffuſis, & Hydropicis: ſtranguriæ illinuntur & renibus cùm abſynthio: ſecundas cient & Menſtrua,* Plin. *ib.*

8. *Fuit hæc Berenice (nam plures eo nomine Ægypti Reginæ fuerunt) Ptolemæi Philadelphi & Arſinoes filia, quæ Ptolemæo*

Ptolemæo Euergetæ fratri suo nupsit; qui cum paucis diebus à Nuptiis expeditionem in Asiam suscepisset, Berenice crinem se detonsuram vovit si salvus rediisset: cujus voti damnata abscissam comam in Templo Veneris consecravit: quæ cùm postridie non apparuisset, ægrè id ferenti Ptolemæo Conon Mathematicus (gratiam ejus captans) inter sidera relatam affirmavit, septem ei ad caudam Leonis stellas ostendens figurâ nominéve non antea donatas. Vid. Eleg. Catul. de Comâ Berenices.

Salvia.

1. Salvia, quæ multis titulum *Virtutibus* imples,
   Salvia, quam magni *Vita beata* facit;
2. Cùm damnosa tuo fugiant *oblivia* dono,
   Salvia, non possum non *memor* esse tui.
3. *Mnemosynæ* charam celebrabunt jure *Camœnæ*;
   Et non ingratas esse querere *Deas*.

Celso *Monte* super saxo circumdata *Mentis*
Stat *Domus*, & latè subdita membra videt.
Artifici fuerit dextrâ Fabricator oportet,
Nam *Parva*, at *Mundi totius* illa capax.
Hìc sacra *Spirituum* glomeratur turba potentum,
Corporis humani proxima turba *Deæ*.
Concilium hìc summis magnum de rebus habetur;
Discurrítque frequens, ítque redítque cohors.
Fervet opus, portísque vagum ruit omnibus agmen;
Candida nec *Solis* densior aura pluit.
Scilicet ætherios artus *Bombycina* vestit
Materies, rapidum nec remoratur iter.
Omnia sed longo labefacta labore fatiscunt,
Membráque perpetuum fortia frangit opus.
Sæpe etiam intentos operi passímque vagantes
Grassator duro devorat ore *Calor*.

Sæpe

Sæpe *Venus* toto prædatrix corpore raptos
Avehit, aut *liquido* mergit in *igne Merum.*
Indè graves sensus invadit *plumbea Pestis*,
Et glaciat *Vitæ* munia *Torpor* iners.
Colluvies animam *Morborum* frigida inundat
Milite nudatam præsidiisque suis.
Indè tremunt nervis perterrita membra solutis,
Et nutat dubiè mox ruitura Domus.
Vix ori calices sitienti dextra vacillans
Ferre valet, trepidam ferre *Venena* putes.
Tum demum apparet quantum tu, *Salvia*, possis;
Implorántque tuam digna pericla fidem.
Frigore vallatum densísque humoribus Hostem
Vividus obsessâ dejicit arce *Calor.*
Spiritibúsque fatigatis certamine tanto
Spiritus afflatur te veniente *novus.*
Et *nova Vita* redit (liceat si dicere) *Vita*,
Corpore quæ jacuit penè *sepulta* suo.
4. Et nervis jam membra suis religata tenentur,
Nec *Fluctus Puppim* sed *Moderator* agit.
Cuncta tuo adventu stabilis: tam fortia quisquam
Crederet è *Fibris Vincula* facta tuis?
Non fragili laxos solidas ferrumine dentes,
Cogis & alveolis ritè manere suis.
Ah! nunquam ruat hoc tam pulchrum atque utile Vallum,
Néve suo cedat *Terminus iste* loco.
5. Lubrica tu firmas teneri primordia fœtûs,
Atque *uteri* fluxam non sinis esse *fidem.*
Mors fera, parce, precor, *Vitam anticipare* vel ipsàm:
Ut *Moriatur Homo*, *Sit*, precor, ille priùs.
Ah nimiùm properas, siquidem in *Navalibus* ipsis
Naufragium faciat vix fabricata *Ratis.*
Parva quidem memoro. Tu *coràm absentia* sistis,
Nec tu *Præteritum præteriisse* sinis.
Sed fluidarum animo signas vestigia rerum,
Et non futilibus figis inusta notis.

Nè

Nè malè diluto fugiant *pigmenta* colore,
Tu prohibes *Oleo* miſta perire tuo.

1. *Noſtri qui nunc ſunt Herbarii Elelisphacon Græcè, Latinè Salviam vocant, &c.* Plin. *lib.* 22. 25. *Sed puto* Ἐλελίσφακον *unam tantùm ſpeciem* σφακȣ̃, *i.* Salviæ, *eſſe, fortè ſylveſtrem. Salvia cerebrum idcirco juvat & corroborat, quòd illi totius ſubſtantiæ ſimilitudine familiaris ſit,* Fernel, *Id. lib.* 5. *de Meth. Med. Salvia calida primo, ſicca ſecundo: quæ anguſtiore folio, efficacior habetur; ea leniter aſtringit, & emanantem ſanguinem cohibet, Ventriculum atque Cerebrum corroborat, torpentem appetentiam excitat; peculiariter autem Nervos firmat, eorúmque vitiis omnibus medetur, in ídque vires obtinet Caſtoreo finitimas.*

2. *Quia inter præcipua medicamenta habetur quæ Memoriam confirment.*

3. *Memoriæ, Muſarum Matri meritò dictæ.*

4. Salvia conſortat Nervos, manuúmque tremorem
Tollit———

Salernitan. Iidem honorificentiſſimè de hâc herbâ, &, pro talibus Poëtis, etiam Poëticè, rogant,

Cur moriatur Homo cui Salvia creſcit in horto?

5. *Agrippa eam* ſacram herbam *appellavit, & ſcripſit Leænas eam manducare ad partûs facilitatem. Aëtius dicit, Gravidæ Mulieres ſi fluidæque laxæque ſint, eâ utiliſſimè veſcuntur; nam Conceptum retinet, & vitalem reddit. Aiunt in Copto Ægypti poſt ſævas peſtilentias ab his qui ſuperfuerunt ad ejus ſuccum bibendum Mulieres coactas fuiſſe, plurimóſque fructus indè productos,* Heurnius.

Meliſſa.

1. ITE procul *Curæ*, (nimiùm mihi *Turba ſodalis*)
Ite; venit *Vati* læta *Meliſſa* ſuo.

Læta

Læta venit, Sertísque volens me cingit odoris:
  Me cane (ait,) *Merces* ipsa *Canentis* ero.
Jamdudum insolito juvenescunt corda sereno:
  Agnosco afflatum, nobilis Herba, tuum.
2. Jure tuam frondem signaris imagine *Cordis*;
  Te solet inter *opes Cor* numerare suas.
Vultibus impressum veluti *Regalibus Aurum*
  Partis & *Effigiem Principis* ipsa geris.
Te fugiunt Pluviæ, te Venti & Nubila Mentis,
  Auratúmque aperit pax inopina diem.
Nec *Bacchus* plus ipse juvat, cùm rore superbo
  Fervidus in venas purpureúsque fluit,
Dulcia mortalis portans oblivia sortis,
  Spémque renidentem, *Divitiásque breves.*
Nescio quid plerumque bonis *turbatur* in illis,
  Visus & impuro est surgere *fonte Lepos.*
Nec sævum *occîdit Bacchus*, sed *vulnerat Hostem*;
  Viribus iratis fortior ille redit.
At tua lenè fluit, sine vi, sine fæce, *Voluptas*,
  Nec pungunt *Caudis Gaudia* sæva suis;
Nec nimiùm *Melli* vicinus *Aculeus* hæret:
3. Blanda *Melissa*, tuas non imitaris *Apes*.
O *Munus* cœleste datum mortalibus ægris!
  O *Numen, Curæ* si medicamen habes!
Infestant aliæ pestes, hæc *possidet* Orbem,
  Hoc uno ægrotat quisquis ubique *Malo.*
Gaudeat innumeris & abundet *Floribus* ætas;
  Hæc *Flores* ipsos tingit *Amarities.*
Circumfert humana suum *Natura Venenum*,
  Atque opus *Antidoto Vita* habet ipsa tuo.

1. *Melissa, Meliphyllum Virg. Melissophyllum & Melittis Plin. quibusdam Apiastrum, quorum eadem omnibus origo nominum, quòd sit herba apibus gratissima. Citrago etiam dicitur, ab odore. Citrago, quæ & Melissophyllon, calida siccáque recessu primo, demulcet quoque atram bilem; confert*

fert ad timores & tristitias quæ occasione nullâ ex atrâ bile suscitantur, lætáque facit somnia, simul quoque aliquantum deterget, Fern. *Et idem alibi, Melissophyllum syncopen ex frigidâ causâ, mœrorem tristitiámque excutit.* Rases (*referente Heurnio*) *ait, Melissa animi hilaritatem, coloris amœnitatem & jucunditatem, bonámque coctionem creat, & canitiem retardat. Quâ de causâ vino indi solet. Multis aliis facultatibus celebris est, sed hîc de hâc unâ agitur. Anglicè* Baume.

2. *Qui Signaturas rerum consectantur, observant Melissæ folia Cordis figuram referre.*

3. *Melissophyllo sive Melittide si perungantur alvearia, non fugient Apes; nullo enim magìs gaudent flore: copiâ istius examina facillimè continentur. Idem præsentissimum est contra ictus earum vesparúmque & araneorum, item Scorpionum, &c.* Plin. *lib.* 21. *cap.* 20. *Unde Virgil. alvearia eâ illini jubet;*

———Huc tu jussos insperge sapores,
Trita Meliphylla & Cerinthæ ignobile gramen,
Georg. 4.

Cochlearia.

1. EST *Morbus*, nomen *Scorbuto Saxones* indunt,
Arctoos latè qui populatur agros.
2. Fælix barbaricum quæ ridet *Gracia* nomen:
Ah fælix quòd non cultius ipsa dedit!
Monstrum atrox! nullum quo misit tetrius unquam
Prædatum in terras vindicis ira *Dei*.
3. Centum illi horribiles, centum (mirabile!) *Formæ*,
Bis centum armatas arbitror esse *Manus*.
Inter limosas *Abdominis* ille paludes,
Sulphureas inter nascitur *Hydrus* aquas.
Illum & *Desidia*, & nimii peperere *Labores*;
Illum et *Luxuries*, & *Dolor* ipse parit.

Sæpe

Sæpe etiam *Febris* defunctæ sævior *Hæres*;
E *Cinere* & sicco prosilit ille *Rogo*.
Nascitur exiguus, facilíque domabilis arte.
Hei mihi! quàm parvo tempore *Magnus* erit?
Sic stupet ingentem *Nilus Crocodilon* ab Ovo,
Vix tantùm immersis *Ipse stupendus* agris.
Humore obscæno & salibus nutritur adustis;
Ipsi illum *Flatus*, atque alit ipse *Vapor*.
Ille nec in *Cunis* tentat nihil *improbus Infans*,
(*Desidiæ* ô Proles *desidiosa parúm*!)
Herculei citiùs non incepere *Labores*;
Monstrorúmque Hostis Monstra imitantur opus.
Qui modò natus erat, jamdudum membra fatigat
Insultans; ipsâ *lassa Quiete* labant,
Et languent, paréntque *Animæ* non læta moventi;
Nec nôrunt ubi sit, cùm sit ubique, *Dolor*.
Pectore deducto vix æger anhelitus exit,
Sanguine vix ripæ prætereunte tument;
Mox latè dat signa sui fidentior *Hostis*,
Damna nec *Autorem* tanta latere sinunt.
Tetra situ putri, fraudatáque dentibus Ora,
Mortis Odor fœdus, *Mortis* ubique *Color*;
Nauseáque, & Vomitus, & clausi tormina Ventris,
Et ferrugineis Crura inhonesta notis;
Offusæque Animo Tenebræ, Sensúsque ligati;
Quicquid & ut sibi sit *Vita* odiosa facit.

4. Hoc *Monstrum* mihi tale dedit Natura domandum,
(Namque *Herbis* non est *Monstra* domare novum.)
Sic *Taurum* vigilémque *Draconem* vicit *Iason*;
Non memini succis usus an *Ille* meis:
Sed vicit, rediitque potitus *Virgine* & *Auro*.
(Eveniant *Medicis* talia sæpe, precor.)
Gaudebam quòd dura mihi provincia cessit:
Quò *major*, certè *gratior* Hostis erat.

Ipsa (fatebor enim) capior dulcedine Laudis,
 Et juvat in *Medicis* nomen habere *libris*:
Invideóque illis quas magni charta *Galeni*,
 Aut *Coï* celebrant scripta verenda *Senis*.
Invidit meritò *Juvenis Pellæus Achilli*:
 Dissimilis questûs nec mihi causa fuit.
Cúmque aliæ *Græco* florerent nomine Plantæ,
 (Námque honor in *Græco nomine* summus inest)
5. Tunc ego litoribus crescebam inhonora *Britannis*.
 (Terra *Britanna* quidem tunc inhonora fuit)
Crescebam infelix *Gothici* procul accola *Ponti*,
 Nec fuerat foliis vilior *Alga* meis.
Nunc decet obscuræ damnum deforme *Juventæ*,
 Tam longas *Famæ* nunc reparare moras
Et decet, & facio: nunc inclyta gloria nostri est,
 Et nota in terris omnibus Herba legor.
Quis meruisse negat, cùm nostro Marte *Tyrannus*
 Vincitur Arctoo qui vagus orbe furit?
Dicite *Io Pæan*! ter *Io* sonet ultima *Thule*,
 Ter resonent *Gothici* litora vasta Maris!
Ille ferox *Morbus* manibus post terga revinctis,
 (Dicite *Io*!) *currus* ducitur ante meos.

1. *Cochlearia à figurâ Cochlearis nomen mutuatur, peculiari-ter Scorbuto dicata, & providentiâ Divinâ in iis regionib[us] abundè crescens ubi hic Morbus grassatur. Quem inferior[is] Saxoniæ incolæ* Scorbock, *aut* Scorbuck, *à torminibus ven-tris appellant, unde Nomen Scorbuti. Angl.* Scurvy, *& herb[a]* Scurvy-grasse.

2. *Licèt Græcis innotuisse videatur hic Morbus, nam eu[m] exactè describit Hippocrates in Lienis morbis; tamen ità i[n-]frequens fuit in Græciâ, ut proprium ac peculiare nom[en] nullum nactus sit.*

3. *Tanta morborum & symptomatum farrago in hoc mo[rbo] concurrit, ut vix alius sit tam* πολύμορφος, *& qui sub[...] morboru[m]*

morborum speciebus latitet. Sennertus eum autem sic definit: Est prava quadam corporis nutritio vel Cachexia ab humore melancholico peculiari modo corrupto orta, conjunctam habens crurum debilitatem & maculas, gingivas tumidas & sanguinolentas, dentium laxitatem, & plura alia symptomata.

4. *Cochlearia facilè primas inter ista medicamenta tenet, & malo huic peculiariter adversatur, ut longa experientia docuit; Sale enim volatili acri cum amaritudine conjuncta abundat, unde aperit, penetrat, crudos illos & crassos humores volatiles reddit, discutit, per urinam & sudores expurgat, viscera roborat, Id.*

5. *Eadem esse creditur à quibusdam ac Britannica Plinii, quòd abundè in hâc Insulâ nostrâ crescat.*

Cassytha.

1. NEC *Folium*, *Cassytha*, tibi est, nec *Caulis* egenæ,
   Nec *Radix*? *Vitæ pensilis* ortus ubi est?
Tota quidem *Magica* es: nec jam *Miracula* miror
   Plurima quæ facias; grandius *ipsa* mihi es.
Herbarum ut capias vires, *tua Retia Temet*
   Tendis, *Venatrix* & simul ipsa *Plagæ*.
O *animatum Ænigma*! tuæ mysteria plantæ
   Qui cantu celebret *Vate* opus *Oedipode* est.
Non tu vicinas sine causâ amplecteris herbas,
   Cùm tibi sint *Corpus Brachia* sola tuum.
Sta nina larga quidem tibi nent vitalia Parcæ:
   Sed nec *Subtegmen*, *Tela* nec ulla dat r.
Fallor? an hinc gaudes *Filum* præbentia *Lina*
   Non scrutabilibus complicuisse modis?
O bene dilectæ *Conjux* fidissima Plantæ!
   Quo nullum exemplum clarius edit *Amor*.
Jam pudeat lascivam *Hederam* memorare, *Cupido*:
   Illius amplexus sola *Libido* facit.

Corpore perfruitur placito : *Divortia* rebus
Apparent aliis ; *Res habet illa suas.*
Sunt vires frondésque aliæ, nec *Fructus* & ipse,
Testis *Adulterii*, *Conjugis* ora refert.
Et *Radix* aliis satiatur libera succis,
2. Et vel adhuc nomen *Nupta Parentis* habet.
At bona de solo pendet *Cassytha Marito* ;
Nil habet illa suum, sed nec habere velit.
Illius & succo nutritam, & stipite fultam,
Et folio ornatam se putat esse satis.
3. Gaudet & illius quodcunque est sumere *Nomen*,
Et fieri cunctis *una eadémque* modis.
4.5. Tali animo *Alceste* fuit, & *Capaneïa Conjux*,
Et paucæ eximius quas celebravit Amor.
Et puto te, *Cassytha*, mori pro *Conjuge Lino*
Velle ; sed eveniant prosperiora tibi.
Hic *Viventis Amor* ; claram post funera reddit
Altiùs *humanæ* Nomen *Amicitiæ*
6. Quam *Jecori* præstas *Spleníque* fideliter ægro,
Quos recreas victos obsidióque levas.
Unde, precor, tantas tantillo in corpore vires,
Unde, precor, *Plantæ pauperis Uxor*, habes ?
Quis fore crediderit Jecur ut Medicamine tali,
Tam miserâ tantum Viscus egeret ope ?
Utere vel *Minimis* : nec dedignare superbus
Quòd *servent* homines *Parva* ; *Minora necant.*

1. Κασύθα (*quæ veteribus Græcis ignota*) à κασσύω Con- suo, *quia quasi filis quibusdam herbas implicat; unde & Epi- linum* (*quæ maximè celebris est Cassythæ species*) *vocatu-* Λινόδεσμος, Vinculum Lini. *In officinis Cuscuta dicitu-* *Angl.* Dodder. *Cassytha primo ordine calida, sicca secund-* *amaroris astrictionísque particeps, Melancholiam tum herb-* *tum semine propriè incidit atque detergit, obstructum Li-* *nem expedit, deinde & Jecur, arquatúmque nigrum* *febres lentas diuturnásque pellit, quandoquidem venas o-* *niáq*

niáque vasa à putridis humoribus expurgat, servato Ventriculi & reliquorum viscerum robore, Fernel.

2. *Neque enim nomen mutuatur ab arbore quam amplexatur, sed ubique nomen Hederæ retinet, quod Cuscuta non facit.*

3. *Quæ Thymo se implicat* **Epithymum** *vocatur, quæ Thymbræ Epithymbrum, quæ Urticis Epiurtica, quæ Rubo Epirubus, &c. nec tantùm nomen adsciscit plantæ cui inhæret, sed & virtutes ejus participat.*

4. *Cùm Apollo à fatis impetrâsset ut Admeto Regi produceretur vitæ terminus, siquis pro eo diem obire vellet, Uxor Alceste conditionem accepit, vicémque ejus ipsa subiit.*

5. *Evadne Martis & Thebes filia, quæ sese in mariti sui rogum projecit.*

> Turbine quo sese charis projecerit audax
> Ignibus Evadne, fulménque in pectore toto
> Quæsierit ————

Statius.

6. *Hepatis & Lienis infarctus expedit, ustam ex bile melancholiam eluit, &c.* Heurnius.

Absinthium.

1\. INfaustum Pueris & detestabile germen
Credor, & à *Furiis Persephonéque* legi.
Insanire putant *Medicum*, vel ludere certè,
In me si succum dicat inesse bonum.
Sed neque *fœmineo* scio me placuisse palato,
2\. Multa licèt *Sexus* debeat ille mihi.
Et puto vix paucis tristem arridere saporem:
Hei mihi, quàm paucos *Jupiter* æquus amat!
Dulcia sola placent; sed *dulcia* quantus *amaror*
Consequitur, serò post sua damna vident.
Longa *Voluptatis* subeunt fastidia curtæ,
Dilectæque nimis Nausea fœda dapis.

Dat *ſtomacho* pœnas, quem læſerat antè, *Palatum* ;
Odit & optatos, cùm *rediere*, Cibos.
3. Tum gravis inferno ſpirare *Mephitis* ab orbe,
Mœſtáque *Lernæus* ſurgere in ora *Vapor* :
Tunc primùm ſuccos non faſtidire *ſeveros*,
Tunc & *Amaritiem* diſſimulare meam.
4. Nec fruſtrà ingredior ſtomachum, nec inutilis Hoſpes ;
Sed fero præſentem, Numinis inſtar, opem.
Non aliter *Solem* recreor ſentire tepentem,
Cùm mihi poſt hyemis frigora longa venit.
Illic ſæpe mihi *Stabulum* purgare nefandum,
5. Et libet *Herculei* ferre laboris opus.
Pondere diſcuſſo repetit ſua munia lætus,
Et vivo Stomachus percoquit igne cibos.
Purpureámque avido *Tincturam* devorat ore,
Nec venis operam dat *Chylus* ille gravem.
Paulatim roſeum depingit gratia vultum,
Purgato roſeus ſpirat ab ore vapor.
Quid præſtet mea planta boni *Venus* ipſa fatetur ;
Nec *Dea* tam *dulcis Dulcia ſola* probat.
Illa meis prudens aſpergit gaudia ſuccis,
6. Et cum *Lætitiis* miſcet *Amara* ſuis.
Scindimur *herboſæ* ſtudia in contraria *Gentes*,
Atque habet *Authores Factio* quæque ſuos.
Sunt quæ defendunt *Epicuri* dogmata Plantæ,
Quæque *Voluptatis* læve ſequuntur iter,
Et gaudent dulces populariter edere Fructus,
Et cingunt lætum florea ſerta caput.
At pars *Zenonis* rigidam colit altera Sectam,
Virtutúmque ferax & malè culta cohors :
Nec pompas amat aut vana oblectamina ſenſûs ;
Feciſſe *officium*, non *Placuiſſe*, juvat.
Et nulla in terris magis eſt me *Stoica planta*,
Cauliculo fulta eſt *Porticus ipſa* meo.
Delectent aliæ, noſtra eſt *Prodeſſe Voluptas* :
Gratia *tarda* quidem, ſed mihi *longa* venit.

Utili

Utilis est *Censor* corruptæ asperrimus Urbi:
Talis *Ego*, & talis tu, *Cato* noster, eras.
Nec feritate tamen nec vindice fulminor irâ;
Prudentem Irasci cùm *Schola* nostra vetet.
Nulla magìs nostris compesco crimina regnis,
7. Et fugit aspectum *Bilis* amara meum.
Me simul ac videt ingressam stomachóque receptam
Acria non humili bella parare modo,
Nec Venis nec mille remotis ausa latebris
Fidere, postico territa quærit iter.
Et sequor & fugienti insto; Vestigia *fumant*,
Et *via fervet* adhuc quâ ferus hostis abit.
Nec minùs undantes exhaurio corpore fluctus,
Advena Diluvium cùm meditatur *Hyems*.
Nec magìs obscænas *Belga* exsiccare *paludes*,
Aut cursum obstantis vertere doctus aquæ.
Sæpe etiam obstructis Renum canalibus arctis
Ad Fontes refluunt *Flumina salsa* suos.
Prodigium infælix! vicinis undique membris
Turbatur, totis & trepidatur agris.
Quid vos ignavæ (sic increpo) sistitis undæ?
Mecum ite, en vobis rumpere claustra paro.
Rumpo; patent; notásque suus vehit alveus undas:
Lætantur magno membra levata metu.
8. *Cannibales* toto pello de corpore *Vermes*;
Justáque cum fœdâ prælia gente gero.
Vermis edax, certus post funera corporis *hæres*,
Differ adhuc epulas (nec mora longa) tuas.
Visceribus gens illa ferox pinguescere gaudet
Infantum, & tenero læta cruore tumet.
Expectare piget donec *Mors præparet* escas:
Præripiunt avidâ fercula cruda fame.
Quid de *Pulicibus? vitæ salientia Puncta*,
Pulvereósque hostes enumerare piget.
Vix mihi majores vacat enumerare triumphos,
Et latitant numero multa *Trophæa* suo.

Sæpe *vagum* toto dispergitur æthere *Lethum*,
Atque *Elementa* ferox occupat ipsa Lues;
Ægrotat *Tellus*, ægrotat luridus *Aer*,
Ægrotant alveis *Flumina* lenta suis:
Et miseros vastis *Mors una* amplectitur ulnis;
Vitalis Vitam (quis putet?) *Aura* rapit.
Auxilia in tantis Numen non pauca periclis,
Nec minimum è multis *me* dedit *Auxilium*.
Et sæpe una feror (nec sum quoque maxima) planta
Bella *Elementorum* sustinuisse trium.
Non igitur frustrà, nec, credo, sine *Omine* sacro,
Cuncta subacturæ Genti in honore fui.
9. Ipse triumphalem *Victor Certaminis* haustum
Germine de nostro (præmia magna) tulit.
Nobilibúsque tenens spumantia pocula guttis,
Clamavit, *Merces ista valere dabit.*
Nec quòd sit gustu minùs illa placebit *amaro*;
Per quem jam *Vici* sic *Labor* ipse fuit.

1. *Absinthii genera sunt plura: Santonicum appellatur à Galliæ civitate, Ponticum à Ponto, ubi pecora pinguescunt eo, atque ob id sine felle reperiuntur; neque aliud præstantius, multóque Italico amarius: sed Medulla Pontici dulcis. De usu ejus convenit dicere, herbæ facillimæ atque inter paucas utilissimæ, &c.* Plin. *lib.* 27. 7. *ubi totum caput enumerandis ejus virtutibus impendit.* Fernel. *breviter in hunc modum: Absinthium calidum primo gradu, siccum secundo, astringens, amarum & acre, excalfaciens pariter & detergens, roborans & desiccans: ejus decoctum stomachum corroborat, bilem eíque inhærentem pituitam detergit, vacuátque tum per alvum tum per urinas. Hinc morbo regio correptos sanat, malaciam stomachi & inflationes discutit, appetitum excitat, nauseam arcet, lumbricos pellit. Coma, folia & semen usurpantur; sed succus stomacho infensus, &c.*

2. *Urinam ac Menses cient tres quatuórve ramuli cum Gallici Nardi radice unâ cyathis aquæ sex —— Menses privatim*

tim cum melle sumptum & in vellere appositum, Plin. *Ib.*
Abstergit etiam uterum,

3. *Putor ex corruptis aquis.*

4. *Astringit stomachum, bilémque detrahit — Malaciam stomachi & inflationes discutit cum Sili & Nardo Gallico, aceto exiguo addito — Fastidia abstergit, concoctiones adjuvat, cruditates detrahit, cum rutâ & pipere & sale — Stomachum corroborat, & ob hoc sapor ejus in vina transfertur,* Plin. *Ib.*

5. *Qui Augiæ stabulum purgavit.*

6. ——— Non est Dea nescia nostri
Quæ dulcem curis miscet Amaritiem,
Catul.

7. *Absinthium quod in venis biliosum est per urinas expurgat,* Fernel.

8. *Ventris animalia pellit,* Plin. *Ib. unde & Anglice nomen obtinet.*

9. *Sacris Pop. Romani celebratur peculiariter: siquidem Latinarum Feriis quadriga certant in Capitolio, Victórque Absinthium bibit. Credo sanitatem præmio dari honorificè arbitratis majoribus,* Plin. *Ib,*

Nymphæa.

1. Num me cœnosas contentam habitare paludes,
Et mistam *plebi* spernis *Arundineæ?*
Non ego de *Vulgo viridi,* neque *Filia Terræ;*
Incolo *cognatas* nobilis hospes aquas.
Nympha fui, *Dea* postremæ non infima classis;
Venit *Amor;* quid tum profuit esse *Deam?*
Flammipotens jubet *Ille*: accendor in *Hercule* viso,
Tótque *Triumphorum* pars *Dea* parva fui.
Mirabar famam *Herois,* fulgentiáque acta,
Membráque mirabar vel *Patre* digna *Jove.*

Et

Et me paulatim subiit scelerata cupido,
Ferre Virum totum qui *tulit* ipse *Polum*.
Verum equidem fatear, *Noctem* mirabar & illam
Quinquaginta Animas quâ genuisse ferunt.
Nunc pudet, atque *Herbæ* tam fœdos odimus actus:
Sed fuit eximiæ *Nox* ea *Nequitiæ*.
Ille meos (quid multa?) ferus decerpsit honores,
Ille meæ *Florem Virginitatis* habet.
At vagus ille *Jovem* fassus levitate *Parentem*,
Noluit unius tædia ferre tori.
Monstra subacturus, *pejoráque Monstra Tyrannos*,
Percurrit Vindex sedulus omne solum.
Sed semper *Monstri Merces* fit *Virgo* subacti,
Sed semper *Natas* ille *Tyrannus* habet.
Fœmineúmque genus mihi jam pro *Pellice totum est*,
Nec caruëre ipsæ suspicione *Deæ*.
Nè valeam, sed & has mihi *Sirius* hauriat undas,
Et possim exustâ sicca palude mori,
Junonis nomen fuerim nisi torta per ipsum,
Crediderímque Odium ni simulare suum:
Forsan & ille meos (dixi) jam ridet amores,
Pellicibúsque feror *Fabula* læta meis.
Vexant ira, dolor, pudor, indignatio mentem;
His tamen invitis omnibus hæret *Amor*.
Visum est æterni nisi solâ morte doloris,
Ad finem certâ quærere morte viam.
Fata obstant, sors obstat *Amantûm* dura *Dearum*;
Infinitum urget *Vita perennis* onus.
Interea lacrymas fundo noctémque diémque,
Hâc mihi *Clepsydrâ* tempora longa fluunt.
Fit Lacus è denso tandem mirabilis imbre,
Et collecta meos alluit unda pedes.
Siqua fides (magni quæ gloria tetra doloris)
Gaudebam *Luctûs fertilitate* mei.
At tandem ætheriis serò miseratus ab oris
Jupiter, Ipsa tuas incole, dixit, aquas.

Jussit

Juſſit abire *Dea* macro de corpore formam :
Juſſa abiit ; multum dempſerat antè Dolor.
2. Deſcendit terram *Radix nodoſa* ſub altam,
Et nimiùm *Clavæ* me meminiſſe facit.
Perpetuúmque bibunt folia inſatiata liquorem,
Ad Dominam lacrymæ jam rediere ſuam.
3. Candor adhuc veteríſque manent veſtigia formæ,
Pallor adhuc noſtro priſtinus ore ſedet.
Nunc equidem totos dego genialiter annos,
Crede mihi, *Plantæ* turba beata ſumus.
Nos ſapimus meliùs *Solem* & cœleſtia dona ;
Nos *Zephyri* mulcent & tepida aura fovet.
Nectareos nobis calices *Aurora* miniſtrat,
Ambroſias nullo terra labore dapes.
Certè hominum miſeret, quos mille incommoda vitæ,
Et ferus exercet, *Maxima peſtis, Amor.*
Non ignara mali, veterúmve oblita dolorum,
4. Extinguo Flammas, ſæve *Cupido*, tuas.
Victorémque meum tandem viciſſe triumpho.
Injuſta has juſtum eſt *Regna* ſubire vices.
Nè te mireris victæ ceſſiſſe, *Cupido*,
Me meus *Alcides* vincere *Monſtra* docet.
Et nè fortè tuo credas, *Hilariſſime Nequam*,
Non niſi *Deformes* poſſe carere jugo ;
5. Ipſius & Vultûs noſtrâ medicamen in herbâ eſt,
Et ſe formoſam ſpontè pudica videt.
Et *faciem Veneris* tribuo *moréſque Dianæ*,
Atque in Tutelâ *Numen utrumque* meâ eſt.
Sed nè fortè ſuas alieno nomine Flammas
Occultet ſævus (nec caret arte) *Deus* ;
6 Inſtitui nullos non debellare calores :
Odi omnes ; Hoſtem me *Calor* omnis habet.
Seu furialis, utì ſuperâ in regione *Cometes*,
Occupet inſanum flamma inimica Caput ;
Seu vaga perrumpat Ventris fornacibus imi,
Et fumos corpus ſpargat in omne ſuos ;

Seu

Seu *Phlegetontæus* accendat sulphure Venas,
 Seu stringat summam mitior illa cutim:
Qualiscunque meis metuit concurrere succis,
 Pérque poros omnes exanimata fugit.
Quid nictas? quid dimidio me lumine spectas?
 Sentio, vim Radix nostra *Soporis* habet.
Et puto tam longus Somnos inducere possit
 (Si vis illa absit) Sermo. Viator, abi.

1. *Nymphæa Heraclia Plin. Mater Herculana Apuleio, aliis Alga palustris, Papaver palustre, Clavus Veneris, in officinis aliquando Nenuphar, Anglicè* Water-Lily. *Nymphæa nata traditur à Nymphâ Zelotypiâ ergà Herculem mortuâ, quare Heraclion vocant; aliqui Rhopalon, à radice Clavæ simili, &c.* Plin. *l.*25. 7. *Nescio quâ autoritate ductus Calepinus hanc Nympham Dejaniram fuisse asserit, sic enim ait, Quod Dejanira audiens, (nempe mortem Herculis, cujus ipsa autor innocens fuit) dolore percita Herculis Clavâ se interfecit, ex cujus sanguine postea nata est herba quæ Nymphæa & Heraclion dicitur. Hæc ille; quem secutus non sum, cùm quòd Ovidius, cùm mortem Herculis narrat, istius fabulæ non meminit, tum quòd vix satìs convenire cum Plinii verbis videatur: nam Dejanira neque propriè Nympha appellari potest; neque Zelotypiâ, sed dolore mortua est. Utcunque se res habet, licere mihi existimavi fabulam pro voluntate meâ concinnare.*

2. *Marcellus eam Clavam Herculis appellat.*

3. *Duo sunt genera, quorum unius flos luteus, alterius candidus est.*

4. *Eos qui biberint eam duodecim diebus coïtu genituràque privari,* Plin. *ib. Venerem in totum adimit Nymphæa Heraclia semel pota in quadraginta dies. Insomnia quoque Veneris à jejuno pota & in cibo sumpta. Illita quoque radix genitalibus inhibet non solùm Venerem, sed affluentiam genituræ; ob id corpus alere vocémque dicitur,* Plin.

5. *Illita maculas omnes & vitia tollit ——— Alopecias emendat*

emendat Nymphaa & Cicutæ radix, si unà tritæ illinantur, Id.

6. *Nymphæa tota refrigerat ordine secundo, ejus radix atque semen exiccat, flos humectat; isque naribus ac fronti admotus, capitis ex bile dolorem lenit, somnum conciliat, sumptúsque omnem extinguit ardorem,* Fernel.

Asplenum.

1. NEC *Caulem* Natura mihi, nec *Floris* honorem,
   Nec mihi vel *Semen* dura Noverca dedit,
Nec me *Sole* fovet, nec cultis crescere in *Hortis*
   Concessum, & Foliis gratia nulla meis.
Herba invisa Deis poteram cœlóque videri,
   Et spurio Terræ nata Puerperio.
Gens hominum specie rerum captatur inani,
   Atque *Oculis Mentem* tradit inepta suis:
Pauperibúsque Horti nunquam patet area plantis;
   Scilicet his regnat picta *Tulippa* locis.
Non ità *Dii: Phœbus me* præfert mille *Tulippis*,
   Et *Coüs Phœbo* proximus arte *Senex*.
Nam cùm *Membra* suis divisit finibus *Autor*,
   Imperiúmque Herbis certáque regna dedit,
Tum mihi præ reliquis *Provincia dura* tributa est,
2. Moribus ille ferox indomitúsque *Lien*.
Comprimo luctantem, sævóque humore tumentem.
   Aggeribus crebris obstruit ille vias,
Nequicquam; perrumpo aditus, commercia reddo,
   Et via per Splenem libera tota patet.
Ni faciam, sine more furit, dirúmque vaporem
   Victor & horribilem spargit ubique luem:
Purpureos Animæ crudeliter inficit *Amnes*,
   Déque *Venenato Flumine Vita* bibit;
Et summa immundi depascunt corpora morbi,
   Et facies *Lethi concolor Omen* habet.

Hinc

Hinc lacrymæ curæque malæ vigilésque labores,
Et dolor, & *præcox Carnificina Metus* :
Hinc Laquei deformis Amor, præreptáque *Fato*
Mors placet ; hinc vitæ tædia longa brevis.
Monstra piæ, precor, avertat tam turpia genti
Jupiter, atque Herbæ vis *operosa* meæ.
Non malè *Trajanus Fisco* assimilare *Lienem*
Consuevit ; *Corpus*, cùm tumet ille, macrum est.
Quid rides ? num *Romanæ* quòd nescia non sim
Historiæ ? Stipes, non ego *Planta* forem,
Tempore tam longo si tot *Doctoribus* usa,
A tantis possem nil didicisse Viris.
Et didici, & proferre tibi miracula possem
Plurima ; sed nunquam *garrula planta* fui.
Propositum ut repetam ; Multis animalibus ipsa
Immodici absumo triste Lienis onus.
3. *Creta* quidem *Mendax*, sed & illi credite, grates
De *Porcis* referat cùm mihi *Creta suis*.
Splene tumente gravis durísque laboribus impar,
Implorat nostram pauper *Asellus* opem.
Ille meâ pastus (miseret nam *Pauperis*) herbâ,
Assuetum repetit lætus & acer opus.
I nunc & vanos *Florum* mirare colores,
Deliciásque breves, *Purpureámque fugam*.
Formosi lætíque virent (quis denegat ?) illi ;
Nos *tristes Formam Lætitiámque* damus.

1. *Asplenum multis nominibus notescit. Græcè* 'Ασπλήνιον (*quòd splenem diminuat*) Σπλήνιον , Σκολοπένδριον , (*propter similitudinem Scolopendræ vermis*) 'Ημιόνιον, *&* *Theophr.* Πτέρυξ (*quòd ex filicum genere videatur esse*) *Lat. Splenium, Scolopendrium, Scolopendra , Mala Herba, & Ceterach pharmacopolis. Anglicè* Spleen-wort, Milt-wast. *Asplenum sunt qui Hemionium vocant, foliis trientalibus multis, radice limosâ, cavernosâ sicut filicis, candidâ, hirsutâ. Nec Caulem nec Florem nec Semen habet. Nascitur*
in

in petris parietibúsque opacis, humidis; laudatissima in Cretâ, Plin. *lib.* 27. 5.

2. *Hujus foliorum jure in aceto decocto per dies quadraginta poto Lienem absumi aiunt, Ib. Ille dubitanter; audacius* Fernel. *Nullâ saporis insuavitate folio solo Lienem diebus quadraginta absumit, fœdámque ex obstructione colorem detergit, atque calculos etiam in vesicâ comminuit. Et alibi, Syrupus Scolopendrii crassam terrenámque Melancholiam extenuat, mollit, fluxámque reddit, Lienem obstructione liberat, tumentémque solvit; Melancholiæ, quartanis diuturnísque febribus apprimè utilis.*

3. *Vitruvius ait in Cretâ, ubi magnâ copiâ nascitur Asplenum, Porcos ἀσπλήνας, i. e.* sine splene, *inveniri. Dicuntur & Asini splene laborantes eodem sese curare.*

Lactuca.

1. A*ugustum* sanâsse olim quòd diceris ægrum,
    Quidam inter laudes hoc posuëre tuas.
Nasone infamem pulso & *Cicerone* necato
    Certè ego te nollem restituisse Virum.
Sed puto tu neutrum nôsti, *Mundique Tyranno*
    Non miror si sis gratificata libens.
Utilis ipsa quidem es cunctis *Medicina Tyrannis*;
    Et rabies sacro frigore tacta fugit.
Cinge, precor, Caput illorum meliore Coronâ,
    Inque illis Mundo, si potes, affer opem.
Ipse tuo quondam jussu de corde perusto,
    Ipse *Tyrannorum Maximus* exit *Amor*:
Falsus Amor; neque enim tentas expellere *Verum*,
    Qui titulum justi *Regis* amandus habet.
Invisus meritò est tibi *Sirius* ille *Cupido*,
    Qui necat Igne *Herbas*, & fera *Monstra* parit.

Eadem.

Eadem.

Adde *Oleum Panémque* mihi, nec deinde queraris
Pauperiem æstivis mensibus esse gravem.
Has epulas habuit teneri Gens aurea mundi,
Et *Cœnæ* ingentis tunc *Caput* ipsa fui.
Semideûmque meo creverunt corpora succo,
Materiam tanti *Sanguinis* ille dedit.
Tunc neque fraus nota est, neque vis, neque fœda libido:
Hæc nimii proles sæva *Caloris* erat.
Sit sacrum illorum, sit detestabile nomen,
Qui primi *Servæ regna* dedere *Gulæ*.
Hinc vitiis patefacta via est, *Morbísque* secutis
Se *Lethi* facies exeruêre novæ.
Ah! fuge crudeles Animantum sanguine mensas,
Quásque tibi *opsonat Mors* inimica dapes.
Posces tandem *Æger*, si *Sanus* negligis, *Herbas*.
Esse *Cibus* nequeunt? at *Medicamen* erunt.

1. *Divus certè Augustus Lactucâ conservatus in ægritudine fertur prudentiâ Musæ Medici*, Plin. *lib.* 19. 8.

2. *Lactuca tum admota tum sumpta cum cibo acres demulcet humores, desipientiam sedat, vaporísque suavitate somnum conciliat, ídque blandè & citra offensionem ullam*, Fernel. *Et alibi, Frigida est initio tertii, humida secundo, ídque simpliciter, citra astrictionem aut ullius qualitatis excessum, crudáque estur; aquæ frigidæ modo refrigerat, ventriculi & præcordiorum æstum compescit, bilem fervidiorémque sanguinem frænat: neque tamen ut aqua emollit, aut ventriculi præcordiorúmve robur solvit; sed nullâ offensione pro succo fervido temperatiorem profert, eúmque benignum ac probum. Eâ temperatione somnum accersit, Veneris insomnia coërcet; ad quæ etiam ejus semen usurpari solet.*

3. *Quidam Eunuchion vocant, quia hæc maximè refragetur Veneri.*

Veneri. Eſt quidem naturâ omnibus refrigeratrix — *Peculiares earum vires ſomnum faciendi, Veneremque inhibendi, æſtum refrigerandi, ſtomachum purgandi, ſanguinem augendi,&c. Semine trito ex vino poto libidinum imaginationes in ſomno compeſci,* Plin.

Euphraſia.

INgredere, ô, *Oculos*, Hoſpes dulciſſima, noſtros ;
Ingredere, & *Vati* grata medere *tuo* :
Si bene de vobis merui, ſi carmine in iſto
Plantarum ſtabili *Flore* perennat *honos.*
Talibus orabam recubans in gramine mœſtus,
Cùm ſubitò ad noſtros aſtitit illa pedes.
Mirabar *Funginum ortum* tam nobilis *Herbæ* ;
Nam nec eam vidi, nec, puto, ibi antè fuit.
Dodrantalis erat fuſco velamine Caulis :
Crenatæ frondes ſubviridéſque tegunt.
Stipite de medio lepidè Flos emicat albus,
Quem flavi tractus purpureíque ſtriant.
Agnoſco *Euphraſiam* bello cum nomine bellam ;
Patronæ arrident *Lumina* læta ſuæ.
Prodigium, ecce, novum ! mihi *Flore* & ſtipite toto
Annuit, & *viridi* talia *voce* refert,
Submiſſè ; namque eſt *Herbis* mos ille *modeſtis*,
Nec rauca *Arboreæ* murmura *gentis* amant.
Florentis *Vates* (ſic incipit) *Unice* Mundi,
Fortia frondoſæ qui canis acta domûs,
Non cuivis *voces Herbarum* audire tributum eſt :
Hoc tibi *Planticolâ* pro *pietate* datur.
Non *Hominum* ingratos imitamur *Germina* mores,
Queis *Vatum* æternus nullo in honore labor.
Vellem equidem *Radix* poſſit tibi noſtra mederi ;
Nec dubium eſt *Cives* hoc quoque velle meas.

At si *Naturæ* culpa immedicabilis obstat,
Heu ! nihil *Herbarum* natio tota juvat.
Naturæ nobis haud jussa infringere fas est :
Servimus ; *Domina* est ; quod libet illa facit.
Gaude siqua *dedit*, nè irascere siqua *negavit* :
Crede mihi, *parcâ* est illa *benigna* manu.
Sed cùm debilitat *Morbi* vis improba Visum,
Aut *Vinum*, aut cæcus, Luminis osor, *Amor*,
Aut crapula, aut curæ vigiles, aut putridus aër,
Aut quæ præterea millia multa nocent ;
Tunc *Ego* non frustrà poscor : quot fundimus hostes,
Quas ferimus pugnas si numerare velis,
Antè bonus versâ me proluet *Hesperus* urnâ,
Et requietutos *Nectare* pascet agros.
2. Sæpe ferox Capitis decurrit vertice Flumen,
Et se *salsum* Oculi *dulcibus* addit aquis.
Qui solet esse alibi lacrymarum fertilis autor,
Hic *Dolor* à *Lacrymis* nascitur ipse suis.
3. Sæpe tument albæ peregrino sanguine Venæ,
Et *domus* accensa est *Hospitis igne* novi.
Ah ! cave nè subitò parvi *Sol* occidat *Orbis*,
Lumine sanguineo cùm furialè rubet.
4. Sæpe obversantur Fumi Muscæque vagantes,
Et nebulas inter ludicra Monstra volant.
Fume, quid hîc facias ? nullos propè cernimus Ignes :
Quídve (malum !) hîc sibimet Musca molesta velit ?
5. Sæpe *Nivis falsæ* obruitur *caligine* Visus,
Atque induta *Albam Nox* venit ipsa *togam* ;
Distantúmque olim simulachra fidelia rerum
Sæpe alio, nullo sæpe colore micant.
6.7. Quid memorem *Ægilopas* & *Carcinnomata* fœda,
8.9. *Phlyctænásque graves*, aut *Epicauma* ferox ?
Innumerásque ipso metuendas nomine pestes ?
10. Et te cui *Nomen Fistula dulce* nimis ?
Hæc Ego cuncta domo : quâcunque iter æthera purgo ;
Nubila diffugiunt, subsequitúrque dies,

Et ridet lætus diffuso lumine vultus.
Quantum, ô, Lætities illa decoris habet?
11. Scis nostrum *Arnoldum* (si *Arnoldum* legeris unquam)
Vel *Cæcos* opibus restituisse meis:
Restituit certè, & mea multùm cognita virtus
Prodigio in tanto debet habere fidem.
Ille quidem foliis (bene miscens *utile dulci*)
Tingere Vina jubet (*Tingite Vina*) meis.
Illa dabunt verè tibi *Lucem & Pocula sacra*;
Illa dabunt *Munus Lætitiámque Dei.*
Illa puer trullâ fundat tibi vina capaci;
Posce, & *Amicarum Nomina tota* bibe.
Et, *Bene vos Oculi*, dicas, *Oculisque propines*;
Illi (crede mihi) pocula nostra bibent.
Sed nimiùm cessamus: Abi; non immemor esto;
Et mea victuro carmine dicta refer.
Dixit, & avertens festina evanuit *Herba.*
Lector, habes verâ dicta relata fide.

1. *Anglicè* Eye-bright. *Veteribus ignota erat. Herba Oculorum usibus, iisque (quod sciamus) solis à Naturâ destinata: eos autem mirificè & super alia omnia juvans.*

2. *Epiphora, sive salsus & acris humor è vertice & sincipite lacrymarum specie defluens.*

3. *Ophthalmia, sive Lippitudo Celso, Inflammatio adnatæ tunicæ à sanguine acri & bilioso orta, cum rubore, ardore & lacrymis, & magnâ distensione Venarum.*

4. *Suffusio,* Ὑπόχυσις, *Humoris præter naturam vel in pupillâ vel inter Rhagoidem Tunicam & Crystallinum humorem concretio. Principio Fumi tantùm & vapores obversari ante oculos videntur; posteà Muscæ & alia simulacbra, pro diversâ figurâ suffusionis.*

5. *Leucoma, Albugo, alba macula in Corneâ, tandem totam occupans & obcæcans.*

6. *Tumor inter majorem oculi angulum & radicem nasi, qui nondum ruptus Anchilops vocatur, ruptus Ægilops.*

7. *Carcinomata, Cancri, tumores duri, inæquales, cum dolore (quo distinguuntur à Schirris) ab atrâ bile nati, qui aliquando in ipso oculo oriuntur.*

8. *Vesicæ parvæ aquâ plenæ ab acri & seroso humore ortæ, à ferventis aquæ bullis, quæ* φλύκ]αιναι *vocantur, similitudinis causâ nominatæ, quæ in corneâ & adnatâ tunicâ frequenter ebulliunt.*

9. *Velut ex igne facta crustulosa ulceratio nigro oculi adveniens.*

10. Σύριγξ, κόλπ@, *sinus angustus & longus in quo fistulam repræsentat, Ægilopa consequens.*

11. *Arnoldus de Villâ novâ, Libr. de Vinis.*

Vesicaria.

1. SÆpe mihi (ut mos est) tacitæ non pauca putanti,
   Et pudor & mentem nobilis ira subit.
Plantarúmque genus (nisi queis præcordia Titan
   Effinxit paucis de meliore luto)
Indignor non posse hyemem nec frigora ferre,
   Sed plusquam *humanâ* vivere *mollitie*.
O frustrà *Patre Sole* & *Terrâ Matre* creatas!
   Semper & hæc *fixa* est, semper & ille *viget*.
Mirum delitiis ni cedant *Tempora* nostris,
   Pellatúrque Anni finibus exul *Hyems*.
Nos *Deus Elysiis* mirum ni conserat *Hortis*,
   Nè stringat teneras aura molesta comas.
Scilicet *Halcyones* sumus, & producere fœtus
   Haud lubitum est, toto ni sit in orbe quies.
Nec tantùm hæc *parvas* ignavia possidet *Herbas*,
   Nec *repit* semper dedecus illud humi:
Patricias Ulmos, Quercúsque effœminat ipsas,
   Atque Anima in duro Cortice mollis inest.
Nec pudet hæc *virides Sibaritica vita Gigantas*;
   Æstate in cœlos scandere velle putes.

E ia

Eia! actum est, illis Tergum si verterit *Annus.*
Eia! sub terram *Vita Gigantis* abit.
Hîc Jacet, ingenti possis inscribere *Trunco.*
Proh pudor! *Hîc Jaceas*: *sit tibi terra gravis.*
Ast *Ego*, quæ *Fruticis* vix ausim assumere Nomen,
(Quanquam illud dederit *Plinius* ipse mihi)
Provoco terribilem pulchro certamine *Brumam*:
Impavidam feriet si Polus ipse ruat.
Bruma venit, Ventíque mihi pluviæque minantur;
Armata innumero Milite *Bruma* venit:
Tunc Fructus produco meos; ante ora *Tyranni*
Expono, & dico, *Nunc age, siquid agis.*
Funde tuos *Imbres*; saturatas murice *Baccas*
Incocto nullis diluit Imber aquis.
Funde *Nives*; Nivibus renitescit *Purpura* junctis,
Et rubrum in puro *Vase Toreuma* placet.
Sic prodest Labris albi vicinia dentis,
Sic decorat roseas candida forma genas.
Hisce rudimentis Morbos victura rebelles
Virtutem induro consoli lóque meam.
Sic didici immenso perrumpere *Saxa* labore,
Et *Tyrocinium* mite fuit *Glacies.*
Non etenim solas (cùm de malè fortibus Herbis
Hoc faciant aliquæ) vis mea pellit Aquas:
Sed *Lapides* duros *Silicúmque* obstacula rumpo:
Vix penetret tales *Hannibal* ipse vias.
Ah nimiùm infælix *Scopulum* qui impingit in istum,
Jactatúrque suis *Naufragus Æger* aquis!
Ah miser, *Indigenæ* qui urgetur pondere *Saxi*,
Et dignus quem vel *Sisyphus ipse* fleat!
Ah quantum *Extinctis*, quantum invidet ille *Sepultis*,
Impositus tantum cùm premit *Ossa Lapis*?
Huic Ego non ferrem auxilium? mihi Terra dehiscat,
Si tantum dicar non miserata malum.
Tunc ego de durâ genitam me rupe fatebor,
Et Silicum venas Caulis habere loco.

Sed miseresco equidem, molémque liquore resolvo
  Caucaseam ; impulsu dissilit illa meo.
Obstructúmque diu prono ruit impete *Flumen*,
  Et secum adversæ fragmina *Rupis* agit.

1. *Vesicaria*, *Halicacabus*, *Alkakengi Arabibus*, *Anglicè* Winter-Cherries. *Siqua planta Signaturam officii sui à Naturâ impressam gerat, hæc profectò illa est, cujus fructus & Vesica & Calculum in eâ conclusum manifestè refert. Est autem è Solanorum* (στρύχνων) *genere: Quorum alterum* (*inquit* Plin. *lib.* 21 31.) *cui acini coccinei, granosi folliculi, Halicacabum vocant; nostri autem Vesicariam, quoniam Vesica & Calculis prosit.*

2. *Frutex est surculosus veriùs quàm Herba, folliculis magnis latísque & turbinatis, grandi intùs acino, qui maturescit Novembri mense, Ib.*

Rorella.

1. POL tibi se præbet nimiùm Natura benignam,
  Et Vitæ tempus dapsile mollis habes.
Flos micat *Argento*, tegitur *lanugine* Corpus
  Purpureâ, & Venis *Aureus humor* inest.
Nec non in *Calicem* folium tibi quodque cavatum est:
  Et *potu* nunquam non tumet ille *Calix*.
Exsiccare illum non *Comessator Apollo*,
  Non *acris Potor Sirius* ipse valet.
Arentes circùm despectas turgida campos,
  Fluminibúsque ipsis invidiosa mades.
Et bibis, & rides sitibundos improba *Menses*:
  Hydra rebullit aquæ prodigiosa novæ.
Te tuus irrorat *Nilus* de *Fonte latenti*,
  Et jubet invito *luxuriare Jove*.

De

De Eâdem.

Abjectis hinc ſume *Hederis* tibi, *Bacche*, *Coronam* ;
Hæc eſt temporibus dignior Herba tuis:
Copia quam diti perfundit lubrica *Cornu*,
Hæres perpetuum *Copia* facta ſibi.
Sic tu, *Bacche*, bibis, ſic non frugaliter hauris,
Exhauſtúſque tibi ſe *Cadus* ipſe repiet.
Sic tumet epotus renovato *Nectare Crater*,
Ambroſias celebrat cùm *Jovis* aula dapes:
Nec labor eſt *Phrygio* calices implere *Miniſtro*,
Succurrit ſibimet pro *Ganymede Calix*.
2. Sic bina aniati pulcherrima *Pocula Cordis*
(In quibus ipſe *Animus Vitam Animámque* bibit)
3. Pocula *divinum divini opus Alcimedontis*,
Purpureo ſpumant ſemper onuſta mero.
Natura abſumit *ſine damno prodiga* cenſum;
Vena micans aufert, *Vena quieta* refert.
O *Radicalis* plantæ prædivitis *humor*!
Quid mirum ſi tu langui la corda foves?
Corpora quid mirum ſi tabeſcentia ſiſtis,
Membráque non vano glutine firma tenes?
Quid mirum dubiæ nictantem *Lampada Vitæ*
Tam vivaci *Oleo* ſi renovare datur?
Quid mirum ſi grata venis *Pulmonibus* Herba,
Et nunquam exhauſtis *Spongia* gaudet aquis?
Grata ades & Veneri meritò, quæ plena caloris
Intùs, & externo toſta calore, mades.
Hæc duo ſunt *Elementa Libidinis* ipſa, *Calorem*
Illa *Anima*, *Humorem Corporis* inſtar habet.

1. *Rorella, Ros Solis, Rorida, & corruptè apud vulgus Roſa Solis, Anglicè* Sun-dew. *Quæ nomina ſortita eſt quòd, magno naturæ miraculo, Rore ſemper madeſcat, & tum maximè*

maximè cùm Sol ferventissimus est, quasi ab ipso sole Ros in eam dilaberetur: itaque meridie colligi jubent. Alio nomine Anglicè Lust-wort *appellatur, quia pecudes ex illius esu incendi libidine credunt. Veteribus nota non erat, itaque Græcum (misella) nomen non habet. Ex eâ liquor ille fit satis vulgaris, multíque usûs, Rosa Solis dictus; nam & omnibus affectionibus Cordis ac Pulmonum auxiliatur, & corpus tabescens reficit restaurátque. Folia illi rotunda cavâque, subviridia, sed operta lanugine purpureâ, pediculo etiam rubro & lanuginoso inhærentia, semper liquore vel lentore potiùs quodam tincta; intérque ea parvuli rubicundi caules exsurgunt, quasi clavos quosdam candidos pro flore ferentes, in quibus semina continentur; radix capillaris. Aqua ex eâ stillatitia flavi coloris est, eóque argentum tingit, si immergatur.*

2. *Duo Ventriculi Cordis.*

3. *Virg. Eclog.* 3.

———Pocula ponam
Fagina, cœlatum divini opus Alcimedontis.

Quod nomen Ἀλκιμέδοντος *non minùs quàm* ὑψιμέδοντος*, quod Homero frequens est, Deo convenit.*

Cyclaminus.

1. SAnguine stillantem *Naris* quæ *occludere* Venam,
2. Posticæ partis Venam *aperire* soles,
3. Nec rationis eges; nam jure *Patulcius* hujus,
Alterius debet *Clusius* esse loci.

Eadem.

4. Ecce superbit ovans generosâ *Vite* fugatâ,
Et Capite inflato vile tumescit *olus*:
Victricem Regum debellat rustica Plantam
Brassica; sed prope *Te* stare misella nequit.

Nemp

Nempe *Cibum Medicamentis* decedere fas est;
Inservit Morbis Ille, sed ista *fugant*.
Non alias Herbas moréſve imitaris avara
Humanos, quorum *Mors* benefacta facit.
Ipsa tuâ frueris Virtute, & viva vidénſque
Exerces; *Horto Tu Medicina* tuo.

Eadem.

5. Docta mihi dederit cùm *Græcia* nomen honestum,
Quod meruit Folii bella figura mei,
6. Gens inimica novum cuderunt Pharmacopolæ,
Queis Græcæ vocis nec sonus ipse placet.
Fœdorúmque (nefas !) Animantum injuria nostros
Indigno titulos stigmate inusta notat,
Non ego tam *Porcis*, quàm *vobis* præbeo *Panem*;
Vos estis *Porci* quos Ego semper alo.

Eadem.

7. Ulcera desicco putri manantia tabo,
8. Mollitiéſque cuti *non aliena* redit.
9. Nec mihi duritie *Vari* (10.) *Paníque* resistunt,
11. Nec se munit Aquâ, nec satìs Igne tumor.
12. Non *Ambustorum* patior vestigia fœda,
Vibicum infames nec remanere notas.
13. Nec florere diu picta *Exanthemata* possunt,
14. Nec turpes latè crescere *Lenticulæ*.
15. Et *Vitiligo* fugit, fugiunt & (16.) *Ephelides* ipsæ,
A nostro quamvìs ortum habuere Deo.
Nec patior vultu quicquam apparere puellæ,
Quò minùs in *Speculo* gaudeat illa suo.
17. Fallor ? an & mollem forsan minùs obligo sexum,
Quòd miseræ relevo *Parturientis* onus ?

Eadem.

18. Igne meo falsum *Isterici* consumitur *Aurum* :
 (Vix equidem *Vero* plus nocuisse datur.)
19. Per me posticis ductus canalibus ater
 Sanguis abit, fœdâ dignus abire viâ.
20. Flaventem Bilem, Pituitam pellimus albam ;
 Frustrà & uterque color *chara Metalla* refert.
21. Pellimus ex Oculo *Nubem* & *Meteora* maligna,
 Et parvo obscurat quicquid in *orbe* diem.
22. Pellimus Articulis sævi mala semina Morbi,
 Quæque habet infelix uda Elementa dolor.
23. Pellimus & Spinas, infixáque corpore tela
 Tracta stupent nullâ se remeare manu.
24. Parva loquor ; Membris depellimus omne Venenum,
 Et Mors possessâ cedere jussa domo est.
25. Duráque crescentes in Vitæ incommoda Fœtus,
 Ac *nondum Miseros*, pellimus ex utero.
 O scelus ! exclamant omnes ; num *Morbus* habendus
 Hoc ipsum *Nasci* ? Credite, *Morbus hic est*.
 Si volumus verè rationem ducere, *Vitam*
 Restaurare minus, quàm *Prohibere*, bonum est.

1. Κυκλάμινος, Ἰχθυόθηρον (*quòd pisces devoratum necet*) *Cyclaminus, vel Cyclaminum, Tuber Terræ, Rapum Terræ, Umbilicus Terræ, Malum Terræ (quod nomen Aristolochiæ frequentiùs attribuitur) Rapum porcinum, Orbicularis, & in officinis vocatur Cyclamen, Panis Porcinus, Artamita, Angl.* Sow-bread. *Folia habet minora quàm hedera, nigrioráque, & tenuiora, sine angulis, in quibus albicant maculæ, caule exiguo, inani, floribus purpureis, radice latâ, ut rapum videri possit, cortice nigro. Nascitur in umbrosis : nostris Tuber terræ vocatur, in omnibus serenda domibus, si verum est, ubi sata sit, nihil nocere mala medicamenta.*

menta. Amuletum vocant, Plin. *libr.* 25. 9. *Et, In vepribus naſcitur Cyclaminum ; Flos ejus Coloſſinus in coronas admittitur.*

2. *Siſtit profluvium Naris, atque ejuſdem aperit Venas Hæmorrhoïdas ſuccus in lanâ applicatus.*

3. *Nomina Jani, Ovid. Faſt.* 1. *Quòd,*

Omnia ſint ejus clauſa patêntque manu.

4. *Ipſum olus quo Vitis fugatur adverſum Cyclamino areſcit,* Plin. *lib.* 24. 1.

5. Ἀπὸ τοῦ κύκλου, à circulo, *quia & folium & radix rotunda ſunt.*

6. *Panis Porcinus, quòd à porcis mirè appetatur.*

7. *Cyclamini radix vel per ſe vel ex aceto vel cum melle ſanat manantia ulcera, & contra ſteatomata efficax,* Plin. *l.* 26. 14.

8. *Qualis eſt Ulcerum mollities.*

9. *Vari, tumores duri & exigui ex frigido craſſóque humore quaſi in callum concreti.*

10. *Panus, Phlegmone in adenum locis emergens.*

11. *Neque ex pituitâ, ut Oedemata (quorum etiam quædam Hydroa vocantur) neque ex Bile proveniens.*

12. *Ambuſta ſanantur radice Cyclamini cum Aïzoo,* Plin. 26. 12.

13. *Puſtulæ, Variolæ, Morbilli.*

14. *Subnigræ aut fulvæ faciei maculæ.*

15. *Angl.* Morphew ; *cujus tres ſpecies, Alphus, Melas, Leuce.*

16. Ἔφελις *Celſo cum* ε *ſcribitur, & ſignificat aſperitatem quandam mali coloris ; hìc autem intelliguntur* Ἐφήλιδες *Galeni & Hippocratis, quæ ſunt maculæ à Sole, ab* Ἥλιος.

17. *Gerardus noſtrâs, Herbarius diligentiſſimus, dicit ſe experientiâ comprobâſſe, folia Cyclamini pudendo immiſſa facilem partum reddere : Alii, Radicem etiam adalligatam id præſtare.*

18. *Icterum ſanat, qui & Aurigo dicitur, & Morbus Regius, fortè ab Auro Rege Metallorum. Cyclaminus calida & ſicca tertio gradu ; radix in uſu eſt ; Incidit, terget, aperit digerit reſolvítque, Lienis durities & tumores fotu aut illitu perſanat :*

perſanat: tum recens tum aridus arquatum ſiſtit, & bilioſum ſudorem ciet, Fernel.

19. *Hæmorrhoïdas aperit.*

20. *Bilem & pituitam purgat.*

21. *Ad Hypochyſin & caliginem Cyclaminon in paſtillos diluunt,* Plin. *lib.* 25. 12. Meteora, *nempe Albuginem, qui craſſus eſt & albus in corneâ Meteori inſtar concretus humor; item alia mala Oculorum, quædam frigidorum, alia calidorum Meteororum ſimilia. Cum melle infunditur.*

22. *Medetur Podagræ, & membris luxatis, & pernionibus, &c.* Plin. *Ib.*

23. *Cyclamini radicibus cum melle omnia corpori infixa extrahuntur,* Plin. *lib.* 26. 14.

24. *Ex vino bibitur denariorum duûm pondere contra ſerpentes omnes, Id. lib.* 25. 9.

25. *Suum tamen venenum ei eſt, tradúntque, ſi prægnans radicem tranſgrediatur, abortum fieri, Ib. Succus ventri illitus alvum ſubducit, ſed Fœtum interimit,* Heurnius.

Lens Paluſtris.

INgentem *Ranam* conditam *Lente* paluſtri,
  Eſſe dapem dignam vel *Jove* jurat *Anas*;
Et quòd tam lautam ſi doctus *Apicius* eſcam
  Noviſſet, vel adhuc viveret ille libens.
Non ſumus ergò nihil, nec pondus inutile *Stagni*:
  Sed (mihi crede) *Anatis* non ego nata gulæ;
Nec virides conſtravit aquis *Natura Tapetas*,
  Futilibus *Ranis* gratificata parens.
Naſcor ad humanæ non vilia commoda vitæ,
  Quæ latuere diu, nunc quoque multa latent.
Currit in exiguo Doctorum induſtria *Circo*;
  Et ſpatium anguſtè clauſa recurrit idem.
Germina quid memorem vaſtum diſperſa per orbem?
  Quæ ſcitur, pars eſt quàm propè nulla mei?

Curtum

Curtùm aliquid scitur ; majoráque dicere vellem,
 Sed *Phœbus*, sed me *Fata* silere jubent.
Pauca loquar : Tosto liventes sanguine Cancros,
 Et flavæ prolem Bilis *Erysipelas*,
Corporis & fissi parvas extinguimus *Ætnas*,
 Quócunque erumpat fomite flamma vorax.
Frigore natali & genitalis viribus undæ,
 Quo sim nata loco, quâque parente, probo.
Cúmque dolore truci & subjecto corporis igne
 Articulorum *Ollis* clausa rebullit Aqua,
Frigida ferventem compescit nostra *Lebetem*,
 Et *Rore* aspersus detumet ille furor.

1. *Lenticula palustris. Anglicè* Ducks-meat. *Est & palustris Lens per se nascens in aquis non fluentibus, refrigeratoria naturæ, propter quod collectionibus illinitur, & maximè Podagris, & per se & cum polentâ, glutinat & interanea procidentia,* Plin. *lib.* 22. 25. *Lentic. Palust. frigida & humidà ordine secundo, collectionibus calidis, podagris, & igni sacro commodè illinitur cum polentâ,* Fernel.

Rosmarinus.

De Morsu Tarantulæ.

1.2. SEdula, nec telis vel adhuc cessura (3) *Minerva*,
 Impendens operi *viscera* & ipsa tuo,
4. Unde *Lepos* oritur tibi, *Arachne Daunia*, sævus ?
 Unde vacas *tristi ridiculóque malo ?*
Unde vel ingenium mœstæ *joculare nocendi*,
 Seria vel *Mortis ludicra pestis* agis ?
Ille furit quicunque tuo vix tangitur ictu :
 Vulnera vix sentit, sed tamen ille furit.

Exiguíqu

Exiguíque *Atomus* non percipienda *Veneni*
Mox victrix toto corpore vasta sedet.
Occupat arcanis Mentem in penetralibus ipsam,
Et captam miseris raptat acerba modis.
Hic silet, ille altis clamoribus æthera rumpit ;
Hic stolidè astantes verberat, ille timet :
Solvitur hic *Lacrymis*, quassatur & ille *Cachinnis* :
Mille habitus idem, mille habet ora furor.
Omnes una tenet *Saltandi* dira voluptas,
Nec datur ulla quies ; nocte diéque tenet.
5. Nam pulsis simul atque resultet Musica chordis,
Aut magicos reddat Tibia plena sonos,
Saltat *Anus tristis*, saltat *Lethargicus æger*,
Saltat inæquali *Claudus* & ipse pede.
Ipse potest, *hilari* correptus membra *veneno*,
Saltando *Satyros* pene necare *Senex*.
O misera, & *Cantu Sirenum* digna *Chorea*,
6. Cùm faciat furiis Mens agitata *Modos* !
7. O *Designator Ludorum* pessime *Morbe* !
8. O quantum hæc *intùs Pyrrhica pondus* agit !

Talem ego, & ignoto causarum fonte fluentem,
Quid faciam, *Medici*, tollere jussa luem ?
Namque ità me calidus juvet & conservet *Apollo*,
(Qui sanctum & vobis & mihi Numen habet)
Obscuri (nè vera negem) sum nescius ipse
Æquè *vobiscum* quæ sit origo mali.
Sed *Cordi* & *Cerebro* (mihi quæ provincia cessit,
Scitis, nec vobis dicere falsa juvat)
Agmina *Spirituum* sæpe auxiliaria mitto
Nostrorum, & firmo milite castra novo.
Multáque se comites tanti bona germina belli
Jungunt ; nec sub me, credo, merere pudet.
9. Læta *Meliphylla*, & *Serpentum Ruta Venenum*,
10. *Centaurea* minor, (11) *Corycii*sque *Crocus*.

Túque

12. Túque à pellendis nomen sortita *Secundis*,
    Quæ renuis vinctos carmine habere pedes.
13. *Medica* nec mihi *Malus* opem fulgentibus armis,
14. Nec mea chara Soror *Salvia* ferre negat.
15. Nec *Lauri Myrtive* aut frondiferæ *Tamaricis*,
    Aut *Hedera* baccæ, *Juniperive* negant.
16. Celtica nec *Nardus*, nec dulcis (17.) *Amaracus* auræ,
    Nec negat *Abrotonum*, nec negat *Angelica*.
18. *Plantago*, & sacro cognomine *Carduus* adsunt;
    Utilis *Absinthî* clarus amaror adest.
19. Semen adest *Daucique*, *Anisique*, albique *Cumini*;
20. *Caste* tuum *Vitex*, pulchra (21.) *Nigella*, tuum.
22. *Scorzonera* venis sæclo non nota priori,
    Tormentilla venis, & *Rosa* rubra venis.
    Allia nec pudet, & graveolentes jungere *Cepas*:
    Has ego *Dux* acies instruo; *Signa canant*.
23. Indignor stomachórque unum, quòd *Musica* mollis
    Arroget hanc laudem præripiátque sibi.
    Ut sunt Mendaces, dicent verum esse *Poëtæ*,
    Gratiáque hæc *Dominæ* facta libenter erit.
    At fovet *Insanos*, non curat, (testor Amantes)
    Et dat *Stultitiæ* longa alimenta brevi.
    Hìc debellando blanditur inepta *Tyranno*,
    Magnáque pars *Morbi* est quòd nimis illa placet.
    Pars Morbi est vano quòd jactant membra labore:
    Pars Morbi est; casu sed Labor ille juvat.
    Nulla quiescendi loca sunt nec tempora pesti,
    Motibus immodicis exagitata fugit.
    Nos quoque Naturæ se jàm relevare paranti
    Adsumus auxilio, porrigimúsque manum.
    Hoc aliquid certè est; sed *Casus* scilicet ipse
    Fit *Medicus*, *Morbus* fit *Medicina* sibi.

1. *Epiphanius Ferdinandus, qui in hujus admirandi Morbi naturâ & curatione diligenter laboravit, quinque remedia experientiâ comprobata commendat, quorum secundum est*
Quinta

Quinta Essentia Rosmarini; & quàm sit sanè Capiti salutaris (quod præcipuè hoc veneno afficitur) omnes sciunt.

2. Tarantula ex Phalangiorum seu araneorum genere est, à Tarento urbe celeberrimâ Apuliæ nominata, quâ in regione frequens est; in sulcorum squallore latitans (inquit Scaliger) imprudentes vel Messores vel Venatores pungit: eam ob caussam interfuit Indigenarum munimenta pedum excogitare; itaque ocreolis calceati metunt.

3. Quia Arachne per invidiam Minervæ in Araneam conversa, admirabiliùs jam, ut ait Ovid.

——Antiquas exercet Aranea telas.

4. Daunia, i. e. Apula, à Dauno avo Turni, Pilumni & Danaes filio, qui in Apuliâ regnavit. Est & fluvius in Apuliâ. Daunus nomine.

5. Visi sunt à nobis languidi solutique in tantum accendi calorem ex Ascauli sono, ut saltando lassarent oculos spectatorum, Scal. Exercit. 185. Refert autem Epiph. Ferdinand. Histor. 81. Senem 94. annorum adeò debilem, ut nisi scipione innixus ambulare non possit, auditâ Musicâ velut Capreolum statim tripudiâsse.

6. Modi, Mensuræ in cantando aut saltando observati; unde in omnibus inscriptionibus Comœdiarum Terentii additum videmus, Modos fecisse Claudium, aut alium.

7. Qui Ludis præest Funebribus.

8. Laboriosa saltatio quam veteres integrè armati exercuerunt, unde Ἐνόπλιος dicta. Vocabant Pyrrhicam, non à Pyrrho Achillis filio, tametsi ab eo saltatam aiunt, victo Eurypilo filio Telephi; quippe ejus pater Achilles ante ipsum dicitur ab Aristot. ad Patrocli rogum eam saltâsse. Itaque πυρικὴν παρὰ τὴν πυρὰν, Scal. lib. 1. Poëtic. Sed scriptio priori Etymologiæ magìs favet.

9. Melissa, Anglicè Baum. Læta, quòd Lætitiam pariat.

10. Dicitur & Centaurium, & Centauréa Virg. plur. num. & Centauréa sing. num. Duo autem genera sunt, majus, & minus, Anglicè Small Centory.

11. Corycii pressura croci,——

Luc.

Luc.

Ultima Corycio quæ cadit aura Croco,

Mart. & omnes poetæ hoc quasi solenni quodam Epitheto utuntur. Corycus nomen Urbis & Montis in Cilicia, ubi laudatissimus Crocus nascebatur.

12. *Aristolochia. Nicand.* ι *addit penultimæ,* Ἀριστολοχεία, *quam literam derivatio nominis optimè admittit: sed Latini non ità scribunt. Anglicè* Birth-wort.

13. Media fert tristes succos tardúmque saporem
Fælicis mali, &c.

Virg. Georg. 2. Quod ego Citrum interpretor, quidam dissentiunt.

14. *Soror, simul in iisdem hortis semper ferè sata, & iisdem propè facultatibus prædita.*

15. *Frondiferæ, per excellentiam; nam dicitur à Græcis* Μυρίκη *à* Μυρίῳ, *propter infinitam multitudinem minutissimorum foliorum. Anglicè* Tamarisk-Tree, or Shrub.

16. *Lavendula.*

17. *Majorana.*

18. *Carduus Benedictus.*

19. *Dicitur album vel propter colorem seminis, vel quòd è vino potum pallorem gignat; unde à Persio* Pallens, *ab Horatio* Exsangue *Cuminum, vocatur.*

20. *Agnus Castus officinarum.*

21. *Anglicè* Gith, *sicut etiam Latinè à Plinio appellatur.* Μελάνθιον.

22. *Non ità pridem hæc herba viré̄sque ejus à servo Mauro in Hispaniâ inventæ sunt; & ab effectibus aliis nominibus dicitur, Viperaria, Serpentaria, insigni virtute contra venena.*

23. *Rectè tu Musicâ curari negas, labore namque & sudore tum vincitur tum expellitur venenum,* Scal. Exerc. 185.

Mentha.

1. AMbiguis, Homines, moneo, nè ludite dictis:
   Quis pudor *Humanè Grammaticéque* loqui?
Si nè vulgentur Mysteria vestra timetis,
   (Quæ bene curta via est) sit *Tacuisse* satis.
Quid *Tormenta* juvant dubii crudelia sensûs,
   Quem subigit longus dicere falsa *dolor*?
Hæc Ego jure queror; Veterúmque *Oracula nigra*
   Stigmata inusserunt quàm diuturna mihi?
Quot conjecturas movit Sententia turpes,
   Tempore quâ Belli me vetuere seri?
Lectorem obscuri dicti juvat esse malignum,
   Ingenióque suo cuncta licere putat.
2. Hinc aliquis, *Mentham* bene *Mavors* oderit (inquit;)
   Dilectæ *Marti Mentha* inimica *Deæ*.
Mars generare homines, non tantùm *perdere*, gaudet,
   Officii prædam materiámque sui.
At *Venerem* enervat *Seménque effœminat* ipsum,
3. Semimaréisque facit *Salmacis Herba* Viros.
Adjuvat errorem (facilè enutritur ut Error)
   Quòd Lac densari, quódque coire veto.
Quâ virtute vetem, tum vos, Gens docta, docebo,
   (Sed certè hâc solâ conditione loquar)
Cùm mihi dixeritis, quo res *comprendere Mens*
   Contingat vobis, quo *Meminisse* modo.
Hoc dicam audacter; *Veneris* me *Lampada sacram*,
   Quam vitali *Oleo* nobile *Semen* alit,
Exhilarare meo, blandúmque fovere Calore:
   Quid fidum *Veneri*, si *Calor* hostis erit?
Ignorémne illam nimiùm *Proserpina* novit,
   Et purgor *pœnâ* (proh! nimis) ipsa meâ.
4. Quid? quòd nulla magìs Stomachum corroborat Herba,
   Nulla magìs læto digerit igne cibos.

Inju

Injusta est talem nisi amet *Dea Cypria* plantam,
Ingratum est grates & nisi *Semen* agat.
Ergò alias alii non parcè reddere causas ;
Et causam qui non invenit, ipse facit.
5. Nempe recrudescunt nostro loca saucia tactu,
Me nova *vulneribus vulnera* ferre volunt.
6. Quis pudor ? astringens mihi vis & sicca tributa est,
7. Et fœdum nostrâ detumet ulcus ope.
8. Sanguinis & fluxus sisto, medicarier ausa
Naturæ ipsius *Vulnera* facta manu ;
9. Factáque Serpentum, rabiosi facta levare
(O quàm plaga levis bellica !) dente Canis.
10. Vix memorare ausim quòd ab Intertrigine tutus,
Vel dextrâ siquis me gerat, esse potest.
Rideris ? patior lege hâc, ridere vicissim
Vestra quoque ut liceat tot maledicta mihi.
11. Quorum prætereo reliqua ; atque exponere verum,
(Hîc Lingua in medio substitit icta sono)
Quanquam animus meminisse horret, luctúque refugit,
Incipiam. (Et *virides* hîc maduere *genæ*.)

•

12. Non *Ego* vestrorum pars (credite) semper odora
Hortorum, at quondam *Virgo* decora fui :
Nigra quidem (nam me genuit *Cocytius Amnis*)
Sed fuit in nigro multa colore *Venus*.
Nè quis mentiri me fortè existimet, ore
13. *Veridico* meminit *Naso* Poëta mei.
Lucus erat mœstâ Patri gratissimus umbrâ,
Quem tacito æternùm præterit ille pede:
Sunt illic Taxique & funereæ Cyparissi,
Et ferrugineis sylva severa comis.
Hîc me secreto spatiantem tramite vidit
14. *Tertius inferni Jupiter* ille *poli*.
Vidit, &, heu ! placui ; nam vultu exardet in omni ;
Illi forma placet *Candida*, *Nigra* placet.

Ah ! ſi neſcitis, *Deus inſatiabilis* ille eſt ;
  Et vi crudelis, non prece, ſemper agit.
Me rapit, amplexus quanquam perterrita fugi :
  Nè valeam ad *Mortem* ni mihi viſa rapi.
Quid facerem ? ſævum eſt & inexpugnabile *Numen*,
  Et *Fratris* vires *Omnipotentis* habet.
Quid multa ? invitam ſecretum ducit ad antrum,
  Virgineóque ferox corpore perfruitur.
Neſcio quo caſu (namque hoc ſiluēre *Poetæ*,
  Nec licuit tali tempore ſcire mihi)
Ecce venit ſcelere in medio *Plutonia Conjux*,
  Et mea humi miſeræ corpora ſtrata videt.
Nec purgare data eſt,nec me relevare poteſtas ;
  Semper at, illa inquit, fixa manebis humi.
Dixit, & extempló compagem diffluere omnem,
  Et rapidâ ſenſi membra ſoluta fugâ.
Vénaque radices ſub terram quælibet (ex quâ
  Cauliculus ſurgit mox rubicundus) agit.
Cauliculóſque ornat florum rubicunda Corona,
  Et folia obſcuro ſciſſa virore nitent.
15. Et bellam efficio *Menthæ*, cognominis herbæ,
  Areolam jacui quo reſupina modo.
At duram *Infernus* ſortem miſeratus *Adulter*,
  (Illa vel *Infernos* digna movere *Deos*)
Pro formâ humanâ, pro Virginitatis honore
  Vim magnam foliis juſſit ineſſe meis.
Ditavítque humilem multis Virtutibus Herbam,
16. Quas inter dulcis vix numerandus *Odor*.
Hæc bene cùm Veteres (ut erant certiſſima) ſcirent,
  Relligio eſt animis non levis orta piis. *
Plutoni ſacram duxêre, atque *Omen* habere
  Mortis, & hinc *Bello me vetuere ſeri*.
Errârunt ; alios nè raptet ſedula curo,
  Néve ad *Plutonem* quis niſi ſerus eat.

1. *Arist. Probl. Sect.* 20. Μίνθην ἐν πολέμῳ μήτ' ἐσθίειν μήτε φυτεύειν. ἢ ὅτι καταψύχει τὰ σώματα· δηλοῖ δ' ἡ τοῦ σπέρματος φθορά· τοῦτο δ' ἀπεναντίον πρὸς ἀνδρείαν καὶ θυμὸν, ταυτὸν ὂν τῷ γένει.

2. *Ut damna belli resarciantur, eo tempore majorem liberis operam dare convenit, huic autem rei Menthæ usum dicunt esse alienum; quidam, quòd arcanâ proprietate Conceptionem in fœminâ probibeat; alii, quòd in viris semen absumat.* Plin. *hæc habet lib.* 20.14. *Ipsa acescere aut coire densarique Lac non sinit, quare Lactis potionibus additur, nè hujus coagulati potu strangulentur: datur in aquâ aut mulso. Eâdem vi resistere & generationi creditum, prohibendo genitalia densari. Alii addunt rationem dicti esse, quòd absumpto semine Milites, Eunuchorum instar, minùs strenui redduntur.*

3. *Salmacis herba, per appositionem. De Salmacide* F*onte nota fabula. Ovid. Met.* 4.

   Quisquis in hos fontes Vir venerit, exeat indè
   Semivir, &c.

4. *Menthæ ipsius odor animum excitat, & sapor aviditatem in cibis; ideo embammatum misturæ familiaris,* Plin. *Stomacho apprimè utilis est, appetitum excitat; & in condimentis peculiarem usum invenit: humores frigidos crassósque excalfacit, attenuat & absorbet; singultus, vomitiones, cholerámque sedat, sed conceptioni resistere creditur,* Fernel. *Singultus & vomitiones cum succo granati——aridæ quoque farinam tribus digitis apprehensam stomachi dolorem sedare in aquâ,* Plin.

5. *Cass. Dionys. Geop.* 12. *Mentham impositam vulnera exasperare, eóque nomine belli temporibus minùs esse idoneam.*

6. *Mentha utraque calida & sicca est tertio ordine, gustu acri, subamaro, tenuium partium, astringendi & exsiccandi vim habet,* Fernel.

7. *Ulcera in capite infantium mirè sanat——Epiphoris illinitur & omnibus in capite eruptionibus,* Plin.

8. *Æquè maribus ac fœminis sistit sanguinem; & purgationes*

tiones fœminarum inhibet—sanguinem excreantibus in sorbitionem datur—Sanguinis fluxiones intùs emendat, Ib.

9. *Sumitur contrà Scolopendras, & Scorpiones marinos, & ad serpentes, Ib. De Morsu Canis rabiosi alii.*

10. *Intertrigines si vel teneatur prohibet,* Plin. *Ib.*

11. *Rondeletius causam proverbii putat esse, quod semen Menthæ homines efficiat nimis furibundos. Falsum! & satis ineptè excogitatum! Heurnius putat veteres ad* Μνησικακίαν *respexisse, quòd inimicitiæ immortales esse non debeant, nam Mentha semel sata durat ætatem.*

12. *Cocyti filiam Mintham cum Plutone deprehensam à Proserpinâ Poetæ fingunt, ab eâque in hanc herbam transmutatam.*

13. Fœmineos artus in olentes vertere Menthas,
Persephone, licuit?

Ovid. Met. 10. *Fab. ult.*

14. *Pluto.* Poli, *quia & Inferi ex poëtarum sententiâ*
——— Cœlúmque suum, sua sidera norunt.

15. *Literâ tantum mutatâ, nam virgo Mintha vocabatur, & Græcè quidem sine ullâ mutatione.*

16. *Mentæ nomen* suavitas odoris *apud Græcos, cùm alioqui Mintha vocaretur, unde veteres nostri nomen declinaverunt. Grato Menta mensas odore percurrit in rusticis dapibus*, Plin. l. 19. 8. *id est, Cùm* Μίνθη *priùs Græcè vocaretur, posteà* Ἡδύοσμον *ab odore appellaverunt.*

Viscus Quernus.

1.2. Viscus (*Io*!) magni donum *Teutatis* opimum,
Prosilit è *Quercu* sanctior ipse sacrâ.
Solennes Aras de cespite ponite vivo,
Et totum vario sternite flore locum.
Ritè Deos orans purâ cum veste Sacerdos
Astantum elatus colla manúsque super

Scandi

Scandat adorati fælicia culmina Trunci,
Et *veniam Fruticis* ſupplice voce roget.
Tum verò auratâ demeſſum falce decenter
Candenti excipiat candida turba Sago.
Et duo candentes immuni corpore Tauri
Lucentes tingant, Victima grata, focos.
Tum læti celebrate dapes, *plauſúſque* ſecundus
Concutiat totum, ſeu gravis *Aura, nemus.*
Hos habuit *Viſcus Diis invidioſus* honores:
Non *Apis* tantos ipſe *repertus* habet.
Nec ſibi viſa minor *Dodona* Quercubus olim
Fatidicis, *Viſcum* ſiqua beata daret.
Scilicet hanc veteres Plantis magìs omnibus unam
Patronam Vitæ conſtituere ſuæ.
Hæc ſola eſt ſpernit quæ *Terræ Filia* dici,
Regalíque udam quæ pede ſpernit humum.
3. Huic ſoli *genitura expers genitalis origo*;
Vel *Mundi* ipſius qualis origo fuit.
Cúmque alia *humanâ* concreſcant *inſita curâ*,
Naturæ hæc ſola eſt *inſita Planta* manu.
4. Hinc & Serpentum nigra *exarmare Venena,*
Et *Magicos* (*Hominum dira Venena*) ſonos,
Et morbos, (quàm multi!) omnes ſuperare putârunt.
5. Quid mirum? *Herculeum* cui ſuperare datum eſt.
Quis magìs horribilis? quæ forma *Chymærica Morbi*?
6. Parte ſui *Mors* eſt *torpida*, parte *Furor*.
Hoc ſuperat *Monſtrum*: tamen hinc quoque poſſe minora,
Falſa quidem fuerat, ſed nec inepta fides.
Credidit antiqui ſimplex *Infantia Mundi*,
Nec (puto) tunc ævi notus *Elenchus* erat.
7. Nec modò tutari, Vitam dare creditus olim,
Fœcundúmque Uteri reddere *Viſcus* agrum.
Quid *Sterile* eſſe poteſt plantæ *ſine Semine nata*?
Quid *Clauſum*? quæ vel *Quercum* aperire valet,
In lucem immani quæ prodit ab *Arbore* nixu,
Ut capite exiluit *Diva Minerva Jovis*.

Quod

Quòd si priscorum vera est sententia Vatum,
 (Et *Prisci* & *Vates* sint, dubitare licet)
Non miror, quoniam *Cognatio* jungit utrosque,
 Fraterno si nos *Viscus* amore colit.
8. Ipsi *Homines* olim *rupto de Robore nati*,
 Primus (si fas est credere) *Viscus* erant.

1. *Nihil habent Dryidæ (ità suos appellant Magos) Visco & arbore in quâ gignatur (si modò sit Robur) sacratius : jam per se roborum eligunt lucos, nec ulla sacra sine eâ fronde conficiunt, ut indè appellati quoque interpretatione Græcâ possint Dryidæ videri. Enimverò quicquid adnascatur illis è cœlo missum putant, signúmque esse electæ ab ipso Deo arboris. Est autem id rarum admodum inventu, & repertum magnâ religione petitur.* — Omnia sanantem *appellantes suo vocabulo, sacrificiis epulísque ritè sub arbore præparatis, duos admovent candidi coloris Tauros, quorum cornua tunc primùm vinciantur : Sacerdos candidâ veste cultus arborem scandit, Falce aureâ demetit, candenti id excipitur sago : tum deinde victimas immolant, precantes ut suum donum Deus prosperum faciat his quibus dederit. Fœcunditatem eo poto dari cuicunque animali sterili arbitrantur, contráque omnia venena esse remedio. Tanta gentium in rebus frivolis plerumque religio est,* Plin. *lib.* 16.45. *de quo vide plura ibid. Anglicè vocatur* Misseltoe.

2. *Teutates & Hesus duo maxima Gallorum veterum numina, quibus humano sanguine faciebant.*

3. *Omnino satum nullo modo nascitur, nec nisi per alvum avium redditum, maximè palumbis ac turdi : hæc est natura, ut nisi maturatum in ventre avium non proveniat,* Plin. *ib. Unde* Turdus sibi Malum cacare *proverbio dicitur, quòd ejus acinis Viscum fiat irretiendis avium pennis. Sed hoc manifestè fabulosum est ; nam parte inferiore & pronâ ramorum aliquando nascitur, ubi adhærere avium excrementa non possunt : itaque non ex suo semine hoc modo concocto præparatóque nasci credibile est, sed ex succo quodam arboris quem ipsa*

ipsa vincere & in naturam suam mutare non valet.

4. *De Venenis priùs. Veneficia autem averruncare adalligatum cervici ait* Clusius.

5. *Epilepsiam, Morbum Comitialem, Caducum, Sonticum, Puerilem, Sacrum appellatum, Herculeum autem propter immanes vires violentiámque. Huic morbo Viscum auxiliari apud omnes Medicos in confesso est, itaque omnibus ferè antepilepticis remediis admiscetur. Plinius addit, Si terram non attigit, Comitialibus mederi; eandémque Clusius conditionem requirit: Sed hoc ex Dryidum traditionibus fluxisse arbitror.*

6. *Nam sensus & motus voluntarius tolluntur, at totum corpus convellitur concutitúrque, os spumat, dentes strident, &c.*

7. *Conceptum fœminarum adjuvare si omnino secum habeant,* Plin. *lib.* 24. 4.

8. *Cùm homines è grandium arborum cavis exeuntes, ubi se contra hyemis ferarúmque injurias abdidissent, passim in sylvis viderentur, creditum est à primo simplicéque sæculo eos illinc tanquam ex utero natos prodiisse: quem errorem rudis vulgi ridiculum poëtarum fabulæ confirmare sunt conatæ. Virg.*

Génsque virûm truncis & rupto robore nati.

Juven.

Quippe aliter tunc orbe novo cœlóque recenti
Vivebant homines qui rupto robore nati.

Omnium autem bellissimè atque, ut ità dicam, picturatè hanc rem describit Papinius lib. 4. *Thebaïd. Non possum me continere quin versus ipsos exscribam, ità digni sunt qui ubique legantur. De Arcadibus loquitur,*

——Nemorum vos stirpe rigenti
Fama satos, cùm prima pedum vestigia tellus
Admirata tulit, nondum arva domúsque nec urbes,
Connubiisve modus. Quercus Lauríque ferebant
Cruda puerperia, ac populos umbrosa creavit
Fraxinus, & fœtâ viridis puer excidit orno.
Hi lucis stupuisse vices noctísque feruntur
Nubila, & occiduum longè Titana sequuti
Desperâsse diem ——

Chelidonia.

Chelidonia.

1, 2. ASpice suffusò flaventia lumina felle,
Et tincta *Icterico* turpiter ora *Croco*.
Dilectus nimiùm *sacri* color ille *Metalli*,
Ille color pulchræ gloria prima *Comæ*;
Occupat injustus cùm regna aliena *Tyrannus*,
Tetrior, ah! *Nigro* est, horribilísque magis.
Talem equidem formam, tam fœdam *Mentis Avaræ*,
Tam *flaventem* Oculis arbitror esse *Deûm*.
Si *Mens Auro* inhiat, si solum cogitat *Aurum*,
3. *Aurigo* est; *Auro concolor* illa suo.
Sed *Deus* hunc curet, *Ratióque* potentior *Herbis*,
Icterus Herbarum postulat alter opem.
Nescio quid faciant aliæ; mihi credite, nostram
Icterus haud frustrà postulat alter opem.
Non ego me tantæ temerè ingero vana Medelæ;
Ingens suscepti muneris *Auctor* adest.
4. *Natura* ipsius mecum *Diplomata* porto,
Naturæ ipsius *Signa manúmque* vide.
In foliis, in caule meo, in radicibus ipsis,
In toto *flavus* corpore *Sanguis* inest.
Felle redundanti suffusam credet, & esse
Jurabit, qui me dissecat, *Ictericam*.
Interea cutis est viridis mihi corpore toto,
Et *bonus*, atque *Herbam* quo decet esse, *Color*.

Eadem.

5. Dii faciant bona multa tibi, vocalis *Hirundo*,
Atque velint *Sceleris* non meminisse tui,
Quòd nobis *Planta* docuisti nobilis usus,
Qui latuêre hominum *Lumina cæca* priùs.
A Te pro *Cellis* jam Pensio larga tributa est,
Sub tignis nostræ quas tribuêre *Domus*.

Omnis

Omnia te picti comitantur germina *Veris* :
Sed nullum utilius, credo, vel ipsa vides.
Scilicet huic debes ipsum hoc quòd cætera cernis ;
Hoc te præcipuo germen amore colit.
6. Te veniente alia adveniunt ; non sufficit illud
Officium ; hoc etiam te redeunte redit.
Nos huic plura tamen quàm te debere fatemur,
Atque Oculorum aciem restituisse parùm est.
Mille malis vitæ, tormentis mille medetur,
Quæ fortunatæ non patiuntur *Aves*.
7. Illius adventu mitescunt Tormina Ventris,
8. Et cessat Dentis *Carnificina* Cavi.
9. *Morbus* & auratis depellitur *aureus* armis
Nomina qui *Règis* falsa *Tyrannus* habet.
10. Et succrescenti florentia carne replentur
Ulcera Sentinis exonerata suis.
Et coëunt fraterna per oscula Vulneris ora ;
Nec tua tum Scabies, fœda *Libido*, manet.
11. Et fugit ambustus *Cancer*, fugit improbus *Herpes*,
Et rubra offensi bulla caloris abit.
Morborum pigmenta abeunt, atque oscula Solis
Cùm nimiùm memores linquit in ore notas.
Et ridet vitio Vultus purgatus ab omni,
Purior, ac Speculo lævior ipse suo.
O *Patrona Oculi* ! *videant ut Lumina pulchrè*,
Utque simul *videant non nisi Pulchra facis*.
Spectatum veniat, veniat spectetur ut ipsa,
Dupliciter donis *Fœmina* læta tuis.
Te quoque formosi comitantur tempora *Veris*,
Et *Flos humanus* Te veniente venit.

1. *Chelidonium Majus, à* χελιδων Hirundo, *unde & Hirundinaria dicitur aliquibus. Anglicè* Celandine.

2. *Decoctum ex Vino albo bibitur ad Icterum, addito anisi semine. Matthiolus etiam plantis pedum suppositum mederi ait Ictero.*

Aurigo

3. *Aurigo, Icterus.*

4. *Signaturam quam vocant.*

5. *Animalia quoque invenere Herbas, inprimisque Chelidoniam, hâc enim Hirundines oculis pullorum in nido restituunt visum, ut quidam volunt etiam erutis oculis,* Plin. *lib.* 25. 8. Et *lib.* 8. 27. *Chelidoniam visui saluberrimam hirundines invenere, vexatis pullorum oculis illâ medentes; indè huic herbæ nomen inditur.*

6. *Florent adventu hirundinum, discessu marcescunt: Florentibus succus exprimitur, & in æreo vase cum melle Attico leniter cinere ferventi decoquitur, singulari remedio contra caligines oculorum. Utuntur & per se succo in Collyriis quæ Chelidonia appellantur ab eâ,* Plin. *l.* 25.8.

7. *Succus illius cum oleo Chamæmeli calidus umbilico applicatus.*

8. *Decocto gargarizato, etiam pulvere contactus dens cavus ac putris decidere dicitur.*

9. *Icterus, qui Morbus Regius appellatur.*

10. *Suppurationes, collectiones, sinus ulcerum Chelidoniâ siccantur, vulnera adeò ut etiam pro spodio utantur,* Plin. *lib.* 26. 14. *Chelidonii succus exsiccat detergétque validè, adeò ut vetera malignáque ulcera, sinus quoque & fistulas, expurget, detergat, tandémque persanet,* Fernel.

11. *Herpes, Serpigo, Anglicè* Tetter, *unde & herba quibusdam dicitur Anglicè* Tetter-wort.

Eruca.

1. VOS, ô, legitimo quos jungit fœdere *Lectus*,
   In quo cuncta licent gaudia, cuncta decent,
Nostris nè pudeat foliis cœnare libenter:
   Non solam pascunt hæc alimenta *famem*.
Ista dabunt totâ *Convivia* dulcia nocte,
   Gustatu Corpus *ruminat* ista novo.

At

At vos, ô Juvenes casti, innuptæque puellæ,
Atque omnis vacui turba severa tori,
Si sapitis, *Veneri* sacram nè tangite plantam:
Ite; *Pudicitiæ* sæva *Venena* fero.
Ipse *Cupido* meâ latitat, velut *Anguis*, in herbâ;
Et tingit succis igneus arma *Deus*.
Hortorum Præses plùs nullum germen in hortis
Et colit, & pulchris donat, & ipse vorat.
Hinc reor æternùm pruris, lascive *Priape*,
Nequitiæque vigent arma parata tuæ.
2. Me jubet ut vites, qui ponere quæris amorem,
Naso, Cupidinei vulneris *Hippocrates*.
Sed, bene si memini, nihil ipse gulosius edit,
Et voluit blando solus amore frui.
Ah vafer! at cùm tu tibi, *Naso*, medeberis ipsi,
Tunc Ego *Lactucis* castior esse volo.
Sit donata aliis folii laus frigida casti,
In viduo somnos concilientque toro:
Me juvat, ô, fortes Ludo committere Amantes,
Temporáque assiduis præcipitare jocis.
Me *Nequam* esse juvat; juvat indefessa Libido,
Et nullo admistus Felle meracus Amor.
Non ego *Morborum* medicamina tristia curo,
3. (Quanquam etiam *Morbos* mî superare datur:)
Grata *Voluptatis* teneræ fomenta ministro;
Tolle hanc de Vitâ, *Vitâque Morbus* erit.
Sic ego sum, Lector; si sic placeo, utere: sed me
Stoïcidarum aptam non reor esse Gulæ.
Si te crassa juvant tetricorum frigora morum,
Solve, precor, fatuam *Lente Palustre* Famem.

Eadem.

Lena Voluptatis fœdæ, discede Libello
(Infamis tecum est quid mihi Lena?) meo.

Nec

Nec castas *Herbas*, castúmve offende *Poëtam*;
Nam nos offendis, *Mœcha*, pudétque tui.
Cum *Meretrice* simul veluti *Matrona* videri
Dedecoríque sibi flagitióque putat;
Sic dedignatur *Nymphæa* volumine eodem
Conjungi tecum, pallidáque ora rubent.
Non impunè olim foliis cœnata libenter,
Tunc cùm *Nympha* fuit, traditur esse tuis.
Namque illâ *Alcidi* se primùm nocte misella,
Te facilem nimiùm conciliante, dedit.
Ipse Ego (quis credat) de te dum carmina pango,
Et tua dum Mentem stringit *Imago* meam,
Nescio quem sensi perrepere in ossa calorem,
Qualem præmittit mox subiturus Amor.
Ille quidem tali pugnam cum *Velite Flammâ*
Incipere (heu quondam res mihi nota!) solet.
Nunc invisus *Amor*, mihi nunc *Insana Libido*
Dicitur, & didici *Nomina vera* loqui.
I, fuge, quære alium, lasciva *Eruca*, Poëtam;
Lesbia det *Vatem*, sive *Corinna* suum.
Carmine tu nostro vel prætereunda, vel inter
Dira *Venena* tuum tandem habitura locum.
I, fuge; nil opus est vitia irritare molesta;
Nil *Condimentis* indiget illa *Fames*.
Inficit accenditque (heu!) nostra *alimenta Cupido*,
Se miscens ipsis insinuánsque *Cibis*.
Linque *Herbas* saltem nobis, *Medicamina* linque
Integra *Morborum*, *Maxime Morbe*, *Venus*.
Germina quæ *Sexu* voluit Natura carere,
Instrumenta operi sunt aliena tuo.
Hæc tamen ipsa *Venus*, *Venus* hæc convertit in usus,
(O nimis *Artificem*!) quanquam aliena, suos.
Quis tantam *viridis Flammam* sub tegmine *Vitæ*,
Assiduo pastam *rore*, manere putet?
Quid mirum est, si densa inter convivia Regum
Luxuriæ regnet certa *Libido Comes*?

Illam

Illam inter medias latitantem repperit *Herbas*
Cum *Bove Convivâ Pythagoræa Fames.*

1. *Græcè* ᵃΕὔζωμον, *à condiendis opsoniis,* *Anglicè* Rocket. *Calida & sicca tertio ordine existimatur. Eruca præcipuè frigorum contemptrix, diversa est quàm Lactuca naturâ, conciliatrix Veneris; idcirco jungitur illi ferè in cibis, ut nimio frigori par fervor immistus temperamentum æquet,* Plin. *lib.* 19 8. *Et, Aviditas coitûs putatur ex cibis fieri; sicut viris Erucâ, pecori Cepa, libr.* 10. 63. *Ergò à Martiale appellatur* Herba salax. *Virgil. in Moreto,*

——Venerem revocans Eruca morantem.

Colum.

Excitet ut Veneri tardos Eruca Maritos.

2. *Ovid. Lib.* 2. *de rem. Amoris,*

Nec minùs Erucas aptum est vitare salaces.

3. *Eruca semen Scorpionum venenis & Muris aranei medetur —putant subtritâ Erucâ si foveantur oculi, claritatem restitui—Tussim infantium sedari. Radix ejus in aquâ decocta fracta ossa extrahit; nam de Venere stimulandâ diximus, tria folia sylvestris Erucæ sinistrâ manu decerpta & trita in aquâ mulsâ si bibantur,* Plin. *lib.* 20. 13. *Utinam* sinistrâ manu *non addidisset, nè hoc toti fidem deroget: sed Vir ille, alioquin incomparabilis, tot Græcorum Magorúmque impudentissima mendacia aliquando intertexit, ut mihi doleat sanè legenti, eum prosâ oratione scripsisse, ac non hoc potiùs modo quo hìc ipsi philosophamur.*

Plantarum

PLANTARUM

LIB. II.

1\. SAcra *Bonæ* celebranda *Deæ*: *Procul ite, profani*;
Ite cachinnantes, non pia turba, *Mares*.
Fœminei secreta chori nescite libenter;
Nescite, aut saltem dissimulate, *Viri*.
Inspectare nefas generis *Postscenia* pulchri;
Ingens quæ pascat lumina *Scena* patet.
Túque *secunda* adeò fulgentis gloria Mundi,
Sanctius hîc *Fratris* numine numen habens,
Tu, *Bona Luna*, fave, tu cornibus annue totis;
Annue crescenti comiter ore mihi.
Tu lucentem aperis, *Lucina*, Infantibus horam;
2\. Vitaléſque uteri, *Jana*, tuere fores.
3\. Morbiferi rivos educis, *Mena*, cruoris,
Mutatósve novo currere *Lacte* jubes.
Tu *Sexum* regis instabilem, fidésque marinæ;
Arbitrióque fluunt *Pontus* & *Ille* tuo.
Viribus arcanis quibus *humida regna* gubernas,
Ingenii tumeant *Flumina* parva mei.
4\. Sis *Lucina* mihi, sis fertilis *Ilithyia*;
Et *Cerebri* curam *Parturientis* age.

1\. *Quoniam hic liber tractat Plantas tantùm Muliebres, eóq*[…] *nomine Bonæ Deæ sacer est, quæ Mares omnes à mysteriis s*[…] *abigit.*

2\. *Janus Solem significat, Jana Lunam, unde illi Dianæ n*[…]*men deductum.*

3\. *Sit Dea Mena quam præfecerunt menstruis fœminaru*[…]

Augu[…]

Auguſt. *de Civ. Dei l.* 4. 11. *Ibi eſt & Dea Mena, quæ menſtruis fluoribus præeſt, quamvis Jovis filia, tamen ignobilis: & hanc provinciam fluorum menſtruorum in Libro Selectorum Deorum ipſi Junoni idem autor aſſignat, quæ in Diis Selectis etiam Regina eſt, & hîc tanquam Juno Lucina cum eâdem Menâ privignâ ſuâ cruori præſidet, Id. lib.* 7. 2. *Hæc Luna eſt quæ* Μήνη *Græcè dicitur, quia illa menſtrua profluvia temperat, quòd ad ejus rationem vel moventur vel quieſcunt, ut Ariſt. in Lib. de An. ſcribit; quæ etiam eſt Jovis & Latonæ filia, ideò privignam Junonis vocat; ignobilis tamen eſt eo nomine apud Latinos,* Lud. Vives.

4. *Juno, Jana, Diana, Lucina, Mena, &c. hæc omnia nomina non niſi unam Deam, nempe Lunam, primò deſignârunt, quæ* Εἰλείθυια *propriè dicta eſt, quòd ad parturientes veniat, ab* ἐλεύθω, *unde etiam in Græco Epigr. ſimpliciùs* Ἐλεύθω *appellatur.*

1. *Menſis* erat quem *Diva* colit pulcherrima pulchrum,
Lætities anni pictáque pompa redit.
Convaluere ægræ, linquúntque cubilia *Plantæ*,
Atque exire audent *Sole* jubente forás.
Ut gaudent *Cœlum Patrémque* reviſere charum!
Rupiſſe & *Tumuli* vincla ſevera ſui!
Et *Mundum*, & dulces circùm ſpectare *Sorores*!
Nec *Riſum* immeritò gaudia tanta cient.
Mox operi accingit ſeſe gens ſedula, blandis
Incorrupta bonis, officiíque memor.
Pro ſe quæque opibus contendere ſtrenua ſummis,
Inque dies denſis altiùs ire conis,
Et folia & pulchros in lucem educere fœtus,
Et properè humanis uſibus eſſe pares.
Ut valuêre ſatìs, mora nulla eſt; rebus agendis
Intendunt animos, *Conciliúmque* vocant.
Concilium ſibi quæque *Tribus* (quæ plurima *Genti* eſt)
Privatim (*Gentis* mos vetus ille) tenet.

Sunt propè mille *Tribus*; sed quid sit in omnibus actum
Vix bene centeno dicier ore potest.
Nec mihi scire licet; Gens cauta silentia servat,
Et sacra *Conventûs* occulit acta sui.
2. Sed mea me *Laurus*, quæ jussa interfuit uni,
(Illa *Gynacitis* nomine dicta *Tribus*)
Edocuit viridis secreta negotia cœtûs,
Et quid quæque *Herba* est, quoque locuta modo.
Vos, ô *humani* pars blanda & florida *Mundi*,
(Res hîc vestra agitur, nec loquor ista *Viris*)
Vos dictis præbete animos, & credite quicquid
Nescia fallendi *Delphica Laurus* ait.
3. Splendebat cœli de vertice *Cynthia* summo,
Atque udo tumidus lumine vultus erat.
Conveniunt Plantæ motis radicibus omnes,
Nobilis *Oxonii* quas sacer *Hortus* alit;
Omnes fœminei quibus est tutela doloris:
Orpheam credas signa dedisse *Lyram*.
Conveniunt quo bella æquo nitet area circo,
Et se formoso molliter orbe locant.
4. Prima sedet castæ per honorem planta *Dianæ*,
(Concilii *Præses* tunc ea fortè fuit.)
Deinde *Magistratu* modò quæ præcesserat illam
5. *Optima* non vano nomine dicta sedet.
Occupat indè locum (casu puto & ordine nullo)
Arridens lætis blanda *Melissa* genis;
6. *Thymbráque*, (7) *Serpillúmque*, orísque *Absinthia* torvi,
Asparagúsque, (8) duplex *Abrotonúmque* genus.
9. Tu, *Croce*, adhuc teneris gaudens servire *puellis*,
Nunc hilaris, quondam tristis *Amator*, ades.
10. Quíque magìs stulto tabescis, *Amarace*, luctu,
Nunc causâ exitii suavior ipse tui.
Candida *Pæoniam* comitantur *Lilia* rubram,
Additur & *Violæ* Purpura tincta recens.
11. Sêque *Laser* fœtens tam dulci jungere turbæ
Audet, Virtutis conscia planta suæ.

12. Et plenam portans *Lactuca* sub ubere *Mulctram* ;
13. Et quamvis *Cypria*, *Nympha*, inimica *Deæ* :
14. Et grave *Marrubium* bene-olenti (15) *Bacchare* junctum,
16. Atque Uteri madido *Scordia* læta solo:
17. Et *Polium*, & (18)*Calamintha*, habitantia montibus ambo ;
Ambo sed ad frigus vellere tuta suo:
19. Et bene juncta bonæ vitalis *Salvia Rutæ*,
20. Quæque *Arcûs* titulum multicoloris habet.
21. Et *Seselis*, Cervis *Dictamno* gratior ipsã,
22. Exiguóque potens semine *Daucus* adest:
23. *Consolida*, & *Plantago* salubris, germina frugi,
Quæque solent firmis cuncta tenere seris :
24. *Imperiúmque* suum regali nomine signans,
Et *Regum* titulis altior *Angelica* :
25. *Spicáque*, (26) *Pulegiúmque* accline, (27) brevésq; *Anemonæ*;
28. Atque *Epicureæ* nobile *Felis* olus.
29. Atque *Abiga* arrepsit tardo molimine tandem,
Vix humilem terris ausa levare pedem.
30. Venit, nec miror quòd venerit, *Anthemis* illùc ;
Per *Lapides* ruptos invenit illa viam.
31. Venit ab *Hispanis* fælix *Vettonica* sylvis,
Quæ gentis magnæ gloria sola manet.
32. *Virginibúsque* favens pia *Virginis herba Minervæ*,
33. Et germen venit *Mercuriale* comes.
34. Venit *Erythrodanus*, radicis syrmata longæ
Post tergum proprio murice tincta trahens.
35. *Dictamnus* venit boreali frigore quamvis
Tardigrada, & *Cretâ* tristis abesse suâ.
36. Et nimiùm immodicis *Cyclaminum* viribus audax,
Et (liceat tandem dicere) *Centum alia*.

1. *Aprilis, Aphrodite sacer, unde nomen obtinet.*
Sed Veneris mensem Græco sermone notatum
Auguror, à spumâ nam Dea dicta Maris.
Ovid. Fast.

2. *Laurus meritò ad hunc conventum accersitum, nam inter præcipuas*

præcipuas plantas laudatur quæ utero dicantur. Laurus excalfactorium naturam habet, & foliis & cortice & baccis; itaque decoctum ex his, maximè ex foliis, prodesse vulvis & vesicis convenit.—Prosunt & mensibus fœminarum cum oleo cocta — Cortex radicis cavendus gravidis—Baccæ menses trahunt appositæ, trita, vel potæ—Sunt qui celeritati partûs multùm conferre putent radicem acetabuli mensurâ in aquâ potam, efficaciùs recentem quàm aridam—Laurus Alexandrina sive Idæa partus celeres facit, secundas etiam pellit, menséſque eodem modo pota, Plin. *l.* 23. 8.

3. *Nox media plenilunii Aprilis.*

4. *Artemisia, Angl.* Mugwort. *Mulieres quoque hanc gloriam affectavere, in quibus Artemisia uxor Mausoli, adoptatâ herbâ quæ antea Parthenis. Sunt qui ab Artemide Ilithyiâ cognominatam putent, quòd privatim medeatur fœminarum malis,* Plin. *l.* 25. 7.

5. *Aristolochia, quoniam est* ἀρίςη λεχούσαις optima parturientibus. *Anglicè* Birthwort.

6. *Saturcia vulgò.*

7. *Thymus agrestis.*

8. *Abrotonum mas,* Southernwood; *Abrotonum fœmina,* Lavender-Cotten.

9. *Crocus puer impatientissimo amore Smilacem Nympham deperiens, in florem sui nominis conversus dicitur. Ovid.* 4. *Metam.* Hilaris, *& propter pulchritudinem floris, & quòd hilaritatem generet.*

10. *Filius Cinaræ Regis Cypri, qui fractâ casu unguenti pretiosissimi pyxide præ mœrore contabuit, & commiseratione Deorum in hanc herbam bene-olentem conversus est. Vulgus Majoranam, Plin. & Sampsuchum vocat.*

11. *Laserpitium (nam Laser propriè ejus lacryma dicitur) fœtidissimum saluberrimúmque germen, cujus gummi Assa fœtida vulgò vocatur.*

12. *Ob lactei succi copiam, & quòd Lac generet in fœminis.*

13. *Nymphæa, olim Nympha. Vide fabulam lib.* 1.

14. *Anglicè* Horehound, *Prasium, odorem porri referens.*

Bacchar

15. *Bacchar radicis tantùm odorata, à quibusdam Nardum rusticum appellatum. Unguenta ex eâ radice fieri apud antiquos Aristoph. priscæ Comœdiæ Poëta testis est: odor est ei Cinnamomo proximus,* Plin. *l.* 21. 6. *Baccar in medicina usu aliqui ex nostris Perpensam vocant —Potio mulieres ex abortu purgat, &c.* Plin. *lib.* 31. 19. *Officinæ Marrubium nigrum vocant.*

16. *Anglicè* Water-Germander, *palustribus libentissimè crescens.*

17. *Polium Montanum dicitur, & in officinis Calamintha Mon-*
18. *tana; utrisque lanuginosa folia cauléque; Polio ab eâ causâ nomen trahente,* Πόλιος, canus.

19. *Ruta cum Salviâ sata fugare bufones cæteráque venenata creditur quæ salviam appetunt.*

20. *Iris,* Flower-de-Luce.

21. *Paulò ante partum Cervæ se purgant quadam herbulâ quæ Seselis dicitur,* Cic. de *Nat. Deor. lib.* 2. Plin. *lib.* 8. 32. *paulò aliter de Cervis. A Partu duas habent herbas, quæ Aros & Seselis appellantur. Pastæ redeunt ad fœtum: illis imbui lactis primos volunt succos quacunque de causâ, & lib.* 25. 8. *Calep. dicit à vulgo herbariorum Saxifragam majorem nominari.*

22. *Genus Pastinacæ sylvestris: Anglicè* Wild Carrots. *Duas differentias facit Plin. lib.* 25. 19. *Semen (inquit) hujus Cumino simile, prioris Milio; album, acre, odoratum omnibus & fervens—omnia hac & hyeme & æstate sunt intacta quadrupedi nisi post abortus.*

23. *Anglicè* Consound & Plantain. *Duæ plantæ astringentes, & in nimiis fluxibus uteri utiliter adhibitæ.*

24. *Imperatoria, Anglicè* Masterwort.

25. *Lavendula.*

26. *Ob surculos humi recumbentes. Angl.* Penny-royall.

27. Ανεμώνη *dicta à vento, quo flante spoliatur floribus.*

28. *Nepeta, Cataria, Mentha Cataria, quòd à felibus avidissimè devoretur, quódq; in eâ corpora volutare ludibundæ gestiant, quæ Epicureæ dicuntur propter has delicias. Angl.* Catmint.

29. *Chamæpitys*, Ground-pine, *propter aliquam similitudinem & odoris & foliorum, Abiga appellatur ab abigendo partu; aliis nominibus dicitur Thus Terræ, & Iva Arthritica.*

30. *Chamæmelon, Leucanthemis Plin. Pellit pota calculos, Id. Ad calculos efficacissima, Id. Tantæ autem esse dicitur ad hanc rem efficaciæ, ut si calculus exemptus ex humano corpore ejus foliis involvatur, brevi tempore dissolvatur.*

31. *Vid. Lib. I.* Gentis Magnæ, *Vettonum, quorum nullum, quod sciam, memorabilius factum extat, quàm quòd usum hujus herbæ invenerunt.*

32. *Parthenium, Matricaria, Febrifuga, Perdicium, Leucanthe, Tamnacus, Muralium; nam abundat nominibus: Anglicè* Feverfew. *Vernula charus Pericli Atheniensium principi, cùm is in arce templum ædificaret, repsissetque super altitudinem fastigii & cecidisset, hâc herbâ dicitur sanatus monstratâ Pericli somno à Minervâ, quare Parthenis vocari cœpta est, assignatúrque ei Deæ,* Plin. *lib.* 22. 17.

33. *Mercurialis.* Ἑρμοῦ βοτάνον, *à Mercurio inventore, etiam Parthenium olim dictum.*

34. *Rubia Tinctorum, quæ radicem habet ruberrimam longissimámque, à colore nomen Erythrodanum sortita, tingendis lanis & coriis magno in usu. Lemnius Levinus affirmat ossa pecudum sandicino colore tingi si vel viventem herbam mandunt. Anglicè* Madder.

35. *Vide paulò pòst.*

36. *Vid. Lib. I.* Sow-bread.

1. Multa quoque extremis advecta videntur ab *Indis*,
   De nostro multùm germina quæsta polo.
Sed fama *Oxonii*, vel utrosque vagata per *Indos*,
   Solatur curas, exiliúmque levat.
Hæc inter steterunt æqualibus intervallis,
   Et suprà virides explicuere tholos,
Et genus *Arboreum*, & *Fruticum Pygmæa* propago;
   Et viia est *Crenis* bella *Corona* suis.

Phœniceos

2. *Phœniceos* portans *Vermes* pro *Fructibus Ilex*,
Hesperidum auriferis invidiosa jugis,
Stabat, fœmineis *Morbis* & *Luxibus* apta:
Quid disjungo illos? *Morbus* habendus hic est.
Hanc *Hedera* intexit ditem fallacibus ulnis,
3. Blanditiisque malis *Arboricida* necat.
Stat juxtà invidiam *Coccis* factura superbis
Murice mox Floris nobiliore *Rosa*.
4. Nec procul extendit ramos *Betula* severos,
5. Et scelere humano sæpe *Sabina* nocens;
Et patulo amplexu, Te dignáque, *Tityre*, *Fagus*,
6. Quíque meretur emi vilis ubique *Rubus*:
Malus & auratis pretiosa *Cydonia* Pomis,
7. Et *Medicina* homini *vulnere Myrrha* suo.
Postremò (indictæ mihi quæso ignoscite *Plantæ*)
8. *Juniperúsque* ferax, sacráque *Laurus* adest.
Talis erat *viridis* species reverenda *Senatûs*.
Nox est; *Ventus* abest; *Concio* tota silet.
Expectant, tacitæque *arrectis frondibus* astant:
9. Se levat, & *Præses Parthenis* orsa loqui.

1. *Ut Galanga, Nux Indica, Nux Moschata, Zedoaria, &c.*
2. *Dicitur Ilex Coccifera, ut distinguatur ab Ilice Glandiferâ communi. Sunt autem hi Cocci Baccæ succum purpureum in se continentes, qui Sole coctus transmutatur in Vermem nobilem tingendis purpuris. Hi Cocci Hesperidum pomis præferuntur, cùm propter magnos in Medicinâ usus, tum propter eximiam tincturæ pulchritudinem dignitatémque, unde non minùs lucri ex hâc Ilice quàm si Mala aurea portaret.*
3. Arboricida. *Verbum fictitium, sed satìs ex analogiâ aliorum. Adjungitur autem Hederæ quæ fœminini generis, non ut Adjectivum, sed per Appositionem.*
4. *Anglicè* Birch. Severos, *quòd ex hâc arbore Magistratuum olim Fasces, nunc Pædagogorum Virgæ conficiantur.*
5. *Quòd abortibus procurandis in frequenti usu sit.*
6. *Propter eximiam vim astringendi.*

7. *Inciditur arbor ut gummi ejus faciliùs exsudet.*
8. *Ferax, quia veteribus baccis adhuc manentibus novæ subindè subnascuntur.*
9. *Nempe quæ antè Parthenis dicta erat quàm Artemisia. Præses additur, ut distinguatur à Matricariâ, quæ Parthenis à Minervâ nominabatur, sicut hæc à Dianâ.*

Artemisia.

1. POst longa hìc, *Matres Conscriptæ* frigora tandem
(*Sit fælix generi nostro Hominúmque precor*)
In sancto solitóque *frequentes* adsumus Horto,
Et sacri *Mensis Nox* celebranda sacra est.
Gratia sit tibi, *Phœbe Pater* ; tibi, maxima *Nutrix*
Cynthia, quæ dictis lucida *Testis* ades.
Sed *Libertatis* momenta fugacia curtæ
(Namque dies mox nos orta refiget humi)
Nec *Nihilo*, nec nos vano *sermone* teramus,
Nec *Ludis* ; *Homines* sic sua *Festa* colant.
Vivere nunc æquum est *verè* ; nam frigida *Bruma*
Dimidium *Vitæ* (*Mortis Imago*) tenet.
Ergò agitè, Utilibus nunc æquum incumbere curis :
Longa Quiescendi tempora Bruma dabit.
Quos dederit vobis subigendos *Jupiter* hostes,
Et quantum officii sustineatis onus,
Expertæ multis magnísque laboribus estis,
Oppresßísque piam sæpe tulistis opem.
Nec certè exiguo generosis *Gloria* plantis
Debuit, & *Sexûs* gratia *mollis* emi :
Bella gerenda manent eadem, sempérque manebunt
Dum tumidi *Infantes* pondera Ventris erunt.
Bella manent ; sed quò fæliciùs illa gerantur,
Scire decet *nostras*, & decet *Hostis* opes.
Dicite vos, longus quas edocet usus utrumque,
Ingenuè *vestras* dicite, & *Hostis* opes.

Dicite

Dicite *Teste Deâ*, quæ nos videt aurea, verum;
Et ferat hæc patriæ quæque *Tributa* suæ.
Et doceat discátque volens: sit nulla *docere*
Invidia, & nullus sit *didicisse Pudor.*
Prima mereatur agi quæ nos tam sæpe recursans
Sanguinei exercet Menstrua cura mali:
Fœmineus quo *fonte* ruens, quo *sidere* fretus,
Fœcundum toties *Nilus* inundet agrum:
Quid *Fluvium* premat immodicum, impellátve morantem,
Et *Bona* quot secum, quantáque *Monstra* vehat.
Pandite secreto *Mysteria* clausa recessu;
Nec vos rem tanti credite *turpiculam.*

Dixerat, incipiunt reliquæ, studióque calenti
Propositum (ut doctis mos) agitatur opus.

1. *Non immeritò in hoc conventu præsidet Artemisia (quam honoris, puto, causâ quidam Matrem herbarum appellant) nam omissis aliis virtutibus, quæ non sunt hujus loci, nihil æquè Utero patrocinatur,* Plin. *l.* 26. 15. *Artemisia Vulvæ medetur trita ex oleo Irino aut fico, aut cum Myrrhâ apposita. Ejusdem radix pota in tantum purgat, ut partus enectos extrahat. Menses & Secundas cíet ramorum decoctum insidentibus; item folia pota drachmâ. Ad eadem omnia prosunt vel imposita ventri, imò cum farinâ hordeaceâ. Addam unum Fernelii testimonium, lib. de Meth. Med. Artemisiæ species duæ calidæ* 2_o, *siccæ* 4°, *tenuium partium: sumptæ, aut in uteri fomenta vel insessus accommodatæ, menses ducunt, secundas fœtúsque extrahunt, Uteri præclusioni conferunt. Earum quoque succus cum Myrrhâ subactus & admotus, elicit quæcunque concluduntur in utero.*

Pulegium.

Pulegium.

1. P*Ulegium*, sua quo virtus celer ratior esset,
  (Et dicentis odor gratus ab ore venit)
Explicuisse ferunt, quot tristia damna minetur
  Purpuream sistens *Rivulus* ille fugam.
Succedunt gravitas membrorum undique tumores,
  Fértque suum Corpus non patienter onus:
Succedunt placitarum olim fastidia rerum,
  Ipsius & *Vitæ Nausea* tetra subit;
Ulceráque, & putres ruptis fornacibus ignes,
  Et Vomitus misto sanguine terribiles.
Nunc *Labor*, atque *Uteri* nequicquam pugna furentis,
  Et *Mortes Animâ* mox *titubante* breves.
Pectore tardus nunc domito vix *Spiritus* exit,
  Mox omnes artus *Tussis* anhela quatit.
Ipsa etiam victor scandit *Capitolia Mentis*,
  Et *Cerebri* gyros occupat hostis atrox.
Hinc vigiles *Noctes*, vigiles sed *Somnia* terrent;
  Veráque Mens patitur dum mala, *falsa* creat.
Jactatámque diu serus vitam obruit *Hydrops*,
  Atque *Anima* è mersâ *Naufraga* puppe natat.
Ah quoties verno gemmantes flore *puellas*
  (Multa *sagittifero* jam meditante *Deo*)
Hic ferus exurit subitâ rubigine Morbus?
  Flet deceptus *Amor*, tristis *Amator* abit.
2. Inficit ora virens, ipsa inficit *oscula* pallor;
  Tingit ut afflatas *Sulphuris* aura *Rosas*.
Carbones Cineresque vorant gypsúmque tenacem.
  O fœda, & verè jam *Malesuada Fames*!
Non edit hæc *Virgo*, scelus est dixisse; sed illa
  In jejunanti *Virgine Morbus* edit.
Hæc ubi *Pulegium*, (sed multa *pathetica* verbis
  Addidit, humano non referenda sono)

Dicitur

Dicitur, ut miserâ de *Virgine* mentio facta est,
Concilium lacrymis commaduisse piis.
Non aliter currum *Lunâ* fugiente diurnum,
Discessum *Dominæ* flet bona turba suæ.
Addidit & causas quâ vi, quo tramite cæco
Perreptet victrix omnia membra lues.
Ille ferox (ait) *Humor* ad *ostia* nota secundo
3. *Pulsantis Venæ* flumine pronus abit.
Sive illum virtus *Uteri Magnetica* sugat,
Ut *Rex* totius Corporis haurit aquas;
Cynthia seu cursum, rerum *Regina* fluentum,
Dirigat, æquoreas quâ regit arte vias.
Sed clausas *Uteri* si repperit obice portas,
Legitimúmque illi fortè negatur iter;
Tum furit, exacuítque æstum: pars crassior hæret,
Viciníisque movet bella nefanda locis;
At pars mobilior sursum se attollit, & audet
In *Venas* puri sanguinis ire comes.
Latro Comes roseos corrumpit luridus *Amnes*,
Quâque fluit, ripâ marcet utrâque solum.
Vitalique *Cavæ* defertur lethifer alveo,
Obsessóque ferox Hepate *Corda* petit.
4. *Corda* tumens tantis *dexter* successibus intrat,
Ingenti trepidant funditùs illa metu.
5. At Regio ulterior *medii* munimine *Septi*,
Et tutam vallo se putat esse suo.
6. Heu mora parva mali! *Pulmones* occupat ille,
Sentit & arctatum *Spiritus* æger iter.
Indè viâ pronâ *parvâque Propontide* vectus,
Invadit lævi regna remota sinûs.
Quid satis est *Morbo*, cui *Cor* non sufficit ipsum?
Omnia ni teneat, pauper *Avaritia* est.
Torrentem ingreditur *Fluviorum Regis Aortæ*:
Hei mihi! tum nullo more modóque furit.
Nec situs ætherius *Capiti* est, *Pedibúsve* profundus
Auxilio; effrænis victor ubique meat.

Scilicet

Scilicet ut toto diffusus *Corpore Sanguis*,
Diffusa in toto *Sanguine Pestis* inest.

1. *Pulegium nomen obtinuit, quòd, ut ait* Plinius, *Flos recentis incensus Pulices necat odore.* Γλήχων vel βλήχων *Græc. dicitur, quòd gustatum à pecore caprísque balatum concitet. Multæ diversaque vires illi attribuuntur: de iis quæ ad præsens negotium attinent sic Plin. l.* 20. 14. *Ex melle & aceto sedat menstrua & secundas, vulvas conversas corrigit, defunctos partus ejicit. Cui adjungamus Fernelium; Pulegium calfacit siccátque ordine tertio, potum extenuando menses, secundas, fætúsque pellit; tumores, durities, & uteri conversiones insessu tollit.*
2. *Morbus Virgineus, Fœdi Virginum colores,* χλώρωσις *quæ significat &* Viriditatem, *est enim à* χλοά, herba virens, *&* Pallorem, *ut* χλωρὸν δέ@ *Hom. Ab aliis Febris Alba appellatur, quòd plerumque febricula comitetur.*
3. *i. e. Arteriæ uterinæ. Arteriæ à Veteribus Venæ nominabantur, sed plerumq; distinctionis causâ cum epitheto, Pulsatiles, Pulsantes, aut Micantes,* σφυγμαὶ φλέβες. *Sic Cicero Arteriam, quanquam & eo nomine alibi utatur,* Venam micantem *appellat.*
4. *Ingreditur Ventriculum dextrum Cordis; unde Palpitatio Cordis, frequens in hoc morbo symptoma.*
5. *Ventriculus Cordis sinister, qui à dextro, septo suo nullis foraminibus pervio, separatus, possit ab illâ vitiati sanguinis irruptione tutus videri.*
6. *Ex lege nobilissimæ Circulationis Herveianæ, è dextro cordis ventriculo Venam ingreditur Arteriosam, deinde per Pulmones transfunditur in Arteriam Venosam, quæ tanquam parva Propontis exonerat sese in Ventriculum sinistrum velut Pontum suum.*

Assensere omnes; neque enim dubitatur ab ullis
Purpureus Vitam quo rotet orbe *labor*.

Excipere

Exciperent risus *frondosíque sibila* plantam,
Veracem *Hervæum* siqua negaret adhuc.

Dictamnus.

1. DIctamnus, quamvis constringant frigora fauces,
Injectâ properè se levat *Endromide.*
Nam *Declamandi* si se bella offerat ansa,
Quid prohibere potest *Germina Græca* loqui ?
Pulegiúmque illi tanti miracula morbi
Rhetoricè visum est explicuisse parùm.
2. Arripuit quicquid *cognata* reliquerat *Herba,*
Et *doctâ* sibimet *garrulitate* placet.
Si nondum infandi quæ sit vis sæva *veneni*
Scitis, dum calido corpore fota latet,
Vobiscum reputate precor quid corpore pulsa,
Quid sola, exul, inops, mortua pestis agat.
Illam errore malo gustent *hominésve canésve,*
(Inque *Canes* potiùs tam malus error eat)
3. Protinus humanam invadit vesania mentem,
Et totam incrustat sordida Lepra cutem.
4. At *Canibus* rabies succedit hiantibus atra,
Et *Sitis* ardentes & *Timor* urget *aquæ.*
5. Illa (nefas dirum !) prægnantibus illita partum
Semihominem jugulat præcipitémque trahit.
Credite nunc pueros tali de sanguine natos ;
Sic format fœtus, sic alit ille novos.
6. Nec satis hoc ; illo *seges* alma & *Vitis abortum*
Afflatæ faciunt, & *sterilescit* ager.
7. Ipsa etiam, gravida est si fructibus, *Arbor abortit* ;
Si *Virgo, ægrotat,* si modò *nata, perit.*
8. Vos, *Hederæ,* testor (quis enim pudor acta fateri ?)
Quid vos tum folii vis medicata juvat ?
Téque, *Venenorum* victrix celeberrima, *Ruta,*
Luctantem cogunt tanta *Venena* mori.

Arescunt

9. Arefcunt *Autumnali flavedine* Plantæ,
Et mœfta *Ictericus* germina tingit *Odor*.
10. Ille fugat *Cives* tactis Alvearibus ægros:
Et vaga, & iratùm murmurat *Exul apis*.
Linquit *opes* mifera *auratas*, longófque labores,
Et ftructa artifici dulcia tecta *pede*.
11. Nec fua defendunt latitantem dolia *Bacchum*,
Languentífque fenet prima juventa cadi.
12. Parva loquor; non fe defendit belliger *Enfis*;
Sed cedunt molli dura *Metalla Lui*.
Fit *Sanguis* toties effufi *fanguinis* ultor,
Et jam mutatâ vulnerat *Arma* vice.
Sæpe *Viris* caufa eft belli, gladiófque repôftos
Fœmineum exacuit *Forma* venufta *Bonum*.
Fœmineum ergò *Malum* gladios obtundat eofdem;
Obtundat tanti vel meminiffe mali.
Ah! nimiùm *Mulier* facie confifa fuperbit;
Ah! nimiò illa nimis fe putat effe *Deam*.
Viribus immodicis, heu! *non civiliter* ufa,
Mittit adorantes fub juga fæva *viros*.
Tu verò humanas, *Dea non purifſima*, fordes
Refpice, & efto memor quid tibi *Luna* ferat.
13. Infpice tunc *Speculum*, quo nunc decepta ferocis:
Tunc verè quàm fis *Pulchra* videre potes.
Tunc *Corruptorem corrumpis* dira nitentem,
Et diuturna tui certáque figna gerit.
Tunc *Furia*, propriæque *Venefica Imaginis* audis.
Quanta lues! *Umbra peftifera ipfa tuæ*!

Sic ait, utque erat in curfu, parat addere multa:
Sed totum dicunt obftrepuiffe chorum.
Pérque omnes ramos, & per folia omnia circùm,
Tanquam indignantum, non leve *murmur* erat.
Námque ibi *fœmineo* multùm indulgetur *honori*,
Et vifa eft temerè verba prophana loqui.

Dictamnu

1. *Dictamnum ostendêre* (*Capræ*) *vulneratæ pastæ, statim decidentibus telis: non est alibi quàm in Cretâ, ramis prætenue, Pulegio simile, fervens & acre gustu; foliis tantùm utuntur. Flos nullus ei, aut Semen, aut Caulis; Radix tenuis ac supervacua. Et in Cretâ autem non spatiosè nascitur, miréque capris expetitur,* Plin. *lib.* 25. 8. *Præcipua Dictamno vis est, Menses ciet, partus emortuos vel transversos ejicit; bibitur ex aquâ foliorum obolo; adeò ad hac efficax, ut nè in cubiculum quidem prægnantium inferatur: nec potu tantùm, sed & illitu & suffitu valet,* Plin. 26. 15. *At* Fernel. *Dictamni radix* (*quam tamen Plin. suprà supervacuam esse ait*) *tum pota, tum vel suffitu vel pesso excepta mortuos jam fœtus educit, & solo gustu partus accelerat, &c. Unde etiam derivari creditur* ἀπὸ τοῦ τίκτειν, à pariendo. *Fas hìc esse non puto Virgilii luculentos de eâ versus omittere, Æn. l.* 12.

Dictamnum genetrix Cretæâ carpit ab Idâ
Puberibus caulem foliis & flore comantem
Purpureo, non illa feris incognita capris
Gramina, cùm tergo volucres hæsere sagittæ.

Unde ad extrahendum ex Æneæ corpore telum ingeniosissimè hanc adhibet Poëta. Frigoris est impatientissima, & nisi maximâ curâ nutriatur foveatúrque, hyemem nostrarum regionum non perfert; tegumento ei opus est contra frigoris injuriam, unde Endromis illi attribuitur, quam etiam caulis ejus ac folia densâ albâque lanugine referunt. Est enim Endromis hirsutum calidúmque vestimenti genus. Martial.

Sordida, sed madido non aspernanda Decembri,
Dona peregrinam mittimus Endromidem.

2. *Pulegium Dictamno cognatum & propter ramorum & propter odoris similitudinem, unde Dictamnus appellatur* γλήχων ἀγρία, *i. e. Pulegium sylvestre.*

3. *Manifestâ qualitate nocet, quòd cum molestiâ & mordacitate exedat, & contactu virile membrum excoriet; Occultâ, quòd ab hominibus haustus Epilepsiam, Lepram, Maniam,*

Maniam, &c. pariat. In fœminis retentus Uteri suffocationem, Vertiginem, Lipothymiam, &c. in fœtu edito variolas & morbillos, Sennert.

4. *In rabiem aguntur gustato eo Canes, atque insanabili veneno morsus inficitur*, Plin. *l.* 7. 15. *Unde affectus ille mirabilis & Canum rabiosorum, & animalium ab iis demorsorum, ὑδροφοβία dictus.*

5. *Nè ipsis quidem fœminis malo suo inter se immunibus: abortum facit illitus, & omninò si prægnans supergrediatur*, Plin. *l.* 28. 7.

6. *Sementem arescere, item novellas vites ejus tactu in perpetuum lædi, ib. Sterilescunt tactæ fruges, l.* 7. 15.

7. *Moriuntur insita, exuruntur hortorum germina, & fructus arborum quibus insedêre decidunt, ib.*

8. *Rutam & Hederas res medicatissimas illicò mori, ib.*

9. *Omnia (hortensia) accessu mulieris menstrualis flavescunt, Id. l.* 19. 10.

10. *Præter illa certum est apes tactis alvearibus fugere, Id. l.* 28. 7. *at lib.* 7. *Alvei apum emoriuntur.*

11. *Acescunt superventu musta, Ib.*

12. *Ferri acies præstringitur, lib.* 7. *& l.* 28. *Aciem in cultris tonsorum hebescere, æs contactum grave virus accipere & æruginem.*

13. *Speculorum fulgor aspectu ipso hebetatur, Id. l.* 7. *Eborísque nitor, &c.*

Plantago.

1. P*Lantago* assurgit nervo septemplice fulta,
Plantago insignis gloria prima domûs.
Styptica gens illi est, quam *gentibus Hæmatagogis*
Infensam virtus ambitiosa facit.
Sed sat habet levibus dictis tenuè ire simultas,
Et nunquam humano persurit illa modo.

Magna

Magna (nec invideo) certè laus maxima vobis,
1. *Gentis Hirudineæ* stirps numerosa, datur.
Purpureum meritò depellitis arce *Tyrannum*,
E jicitur patriâ jure *Homicida Cruor.*
Formosam imperio *vitam* premit ille superbo,
Cogit & insultans multa nefanda pati.
Lurida lethalis circumfert arma Veneni,
Et Comites *Morbos*, agmina longa, trahit.
Sed quid opus justo superaddere vana timori
Terricula, & magnum magnificare malum ?
Dum nimiùm tragicè sævum depingitis hostem,
Horribilis magis est, *Credibilisque* minùs.
Heroëm minuit fictis quem laudibus *auget*,
Et demit *vera* gloria *falsa* fidem.
Geryonem occidit ? Factum memorabile ! at ille
Tergeminus fuerat ; jam dubitare licet.
Sed facile est vobis *Monstrum* quodcunque *domare* ;
Sed nobis *Monstrum credere* difficile est.
Legisti *Græcos* nimiùm, *Dictamne*, *Poëtas* ;
Legisti, atque *Artem* te didicisse puto.
3. At mihi crede tuis quid de *Popularibus* unus
Dixerit, illorum te meminisse decet.
4. Sit *Dea Rubigo*, segetem tamen arbitror almam
Non ità corrumpit *Mensibus* illa suis.
Et pleno nocuisse cado plùs mille *puellis*
Unius certum est ora bibacis *Anûs*.
Nec furit hoc quisquam gustato sanguine, multos
Efficit *Insanos* sed *locus* unde venit.
5. Nam curare *Canis* rabiosi vulnera certè
Ille tuus *nimiùm Plinius Autor* ait.
Fœmineum si vitet *Apis* perterrita tactum,
Nescio ; sed tactum *Fœmina* vitet *Apis*.
Fatalem in venis sineret stagnare cruorem,
A pulso siquidem *Ruta* necanda foret.
6. Tu quoque deberes meliùs tibi, *Bacchica planta*,
Atque *Corymbifero* consuluisse *Deo*.

Nam quòd ait rigidos *Gladios ferrúmque* retundi,
Dii bene, si *pestis* summa sit ista bonæ.
Atque utinam *Facies* pulchra incorrupta maneret,
Corrumpat *Speculum* donec & illa suum.
Sed quid ago? satìs hæc miracula *Græca* refellit,
Fœmina quòd tanto non perit *ipsa* malo.
Occupat hîc (dictis ut gaudet semper acutis,
Et *Spinam* in *Linguâ* fertur habere) *Rubus*.
Non tantùm his, aliis datur & *Serpentibus*, inquit,
Ut sua nè noceant sæva *Venena* sibi.
Nec perimens vultu *Basiliscus* cuncta, periret,
Si vultum in *Speculo* cerneret ipse suum.
Subrisere, levíque omnes tremuêre cachinno;
A vento credas prætereunte quati.
Nam *Cynico Frutici* libertas magna dabatur,
Hanc usu propriam fecerat ille sibi.
Plantago interpellari stomachata resedit,
Et pulchro incepit protinus ore *Rosa*.
Dicentísque pudor faciem commendat honestus,
Gemmantem *verno Flore* rubere putes.

1. *Sic dicta per* Excellentiam; *Græcè* Ἀρνόγλωσσον *à fi-
gurâ folii. Dividitur ab illis in duas species,* Πεντάνευρον
Quinquenervia, *Angl.* Rib-wort, *vel* Rib-wort Plantai
(*quæ & Plantago Angustifolia dicitur*) & Ἑπτάνευρον
Septinervia, *Angl.* Way-bred, *Plantago Latifolia. Vix po-
sunt numerari facultates quæ huic plantæ assignantur. Qu-
ad institutum nostrum sufficit, proferam mea usitata testim-
nia. Plantago apponitur in lanâ in dolore vulvæ, in stra-
gulatu bibitur,* Plin. *l.* 26. 15. *Et ibidem, Folia plantagi-
pellunt, & apposita, vulvas.* Fernel. *autem, Plantago refri-
gerat densátque; hinc sanguinis eruptiones omnes cohib-
atque ut alvi profluvia, ità & vulvæ fluxiones compesc-
& adversus uteri strangulationes ex lanâ subjicitur, &
Reliquæ virtutes, ut dixi, tot sunt, ut Themison Medicus i-
tegrum volumen de eâ composuerit.*

2. *Verbum fictitium ab Hirudine seu Sanguisugâ.*
3. Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, *&c. citatum à D. Paulo ex Epimenide Cretensi.*
4. *Vide Ovid. Fast.* 4.
Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat, *&c.*
5. *Inter omnes convenit, si aqua potúsque formidatur à morsu Canis, suppositâ tantùm calici laciniâ tali, statim metum illum discuti, videlicet prævalente sympathiâ illâ Græcorum, cùm rabiem Canis ejus sanguinis gustatu incipere dixerimus,* Plin. *l.* 28. 7.
6. *Hedera.*
Deme meis hederas, Bacchica serta, comis,
Ovid. Corymbi, baccæ hederaceæ.

Rosa.

1. TAM fera fœmineo quæ toxica sanguine misces,
Cretica (nam nostram tangere nolo *Rubum*)
Aspice quàm vivo saturetur murice vultus,
2. Quámque ardens Cytini fulgeat ore decor.
Aspice quàm nullus nec *Flos* nec *Flora* sit ipsa
Mollior illarum candidiórve cute.
Et ferrugineas juxtà simul aspice formas,
Tectáque *echinato cortice* membra *Virûm.*
3. Horrentem dices *Violetis* crescere *Ruscum,*
4. Plorabísque feris *Lilia* mixta *Rubis.*
Sit tibi tum *Ratio Judex,* sint *Lumina Testes,*
An pura impurus corpora Sanguis alat.
At tu *Tinctoris* vitiatum crede *Lebetem*
Decolor unde venit, non *satur* unde *Colos.*
Si nihil hic peccat, dices, justissima nollet
Insontem patrio pellere *Luna* solo.
Hic nihil in vitio est, sed *Copia* peccat, & illum
Publica (quæ *summa* est *Lex*) jubet ire *salus.*

Sic si fortè olim numerosæ prolis abundat,
  Nec populis *Regio* sufficit ipsa suis,
Haud illi indignum est alias dimittere partem
  Quæsitum terras, *Exiliúmque* pium est.
Sed plusquam satìs est cumulat cur *Fœmina* ? crede,
  Naturæ nunquam *Prodiga Luxuria* est ;
Contenta est paucis, nec, *Avari* more *Nepotis*,
  Congerit immensas, ut malè *perdat*, opes.
Certè opus est facto quicquid facit illa : quid ergó ?
  Non locus hîc dubio ; *Res* sibi *Testis* adest.
En toto ut durat *Vindemia Sanguinis* anno,
  Pressus & assiduè dat nova *Vina Chylus* :
Plena tument semper reparato *Torcula* succo,
  Quem calida & sitiens *Mascula Vita* bibit.
At *Mulier* de *Fonte* suo moderatiùs haurit,
  Frugalisque penum non vorat omne *Calor*.
Vitalem in magnos *Thesaurum* congerit usus,
  Naturam humanam *decoquere* ille vetat.
Néve ea sufficeret generando *Symbola* nato
  Quam confert misto semine uterque parens,
5. Ni pia *Mantissam* vellet superaddere *Mater*,
  Perficerétque sui larga Cruoris opus.
Nempe *Cruore Rubens*, at *Candens Semine* constat,
  Et pars *Principium concolor* omnis habet.
Hoc *Ligna*, atque illum *Lapides* præbere putares ;
  Vivaque conjunctis surgit utrisque *Domus*.
Ille *veneficii* reus actus, lethifer ille,
  Cui tu *Nessaum* virus inesse putas,
(Et mirum est sanè nisi Vestem tinxerit illo
6. Quâ miserum occîdit *Deïanira Virum*)
Componit teneri sanguis primordia fœtûs,
  Et dat per Menses blanda alimenta decem.
Nec satìs hoc illi, chara inter brachia *Matris*,
  Hospitis occurrit rursus ad ora sui.
Mutato occurrit mutatus tramite & ipse,
7. Secretam emensus qualem *Arethusa* viam ;

Mammarúmqu

Mammarúmque duplex gemino de *Fonte* resurgit,
Flumine vel ripis candidiore suis.
Potavit tales olim gens aurea rivos,
Fælicis tales reddidit *uber agri :*
Simplicitásque virûm, candórque & lactea corda
Infantum facili digna fuere cibo.
O justa & prudens *Naturæ* cura *Parentis* !
Quàm propria ætati pabula cuique dedit !
Cùm nondum *Jecoris* perfecta *Operaria Cella* est,
Matre laboratus pignora Sanguis alit.
Cúmque modò ornatâ novus ignarúsque Tabernâ,
Vix sua noscit adhuc munia *Tyro Calor*,
Mite rudimentum tingendi murice *Lactis*
(Discenti pensum quàm puerile !) datur.
Materiâ victor se tandem exercet in omni,
Gaudet & impensis luxuriare suis.
Dicite nunc tetrum membris cumulare *Venenum*,
Quo dulces *fœtus* provida *Mater* alat.
Propinant duræ pueris *Aconita Novercæ*,
Alma *Parens* haurit de meliore notâ.
Unde sed *Infanti* tam (quæres) utilis humor,
Tot morbos *Matri* tantáque damna ferat ?
Ille quidem prodest natali vividus alveo,
Egestus venis exanimísque nocet.
Ille quidem egestus vicino littore torpet
Naufragus ; *efferri Mortuus* ille velit.
Hoc Fortuna negat ? se vindicat ipse *relictus* ;
Omniáque infesto membra vapore replet.
Sed (puto) maturi sapiant quid ab arbore fructus
Indicium præbent, cùm putruêre, malum.
Candida sic *Vitæ domus* est in *Semine puro*;
Semine corrupto Mors stabulatur atrox.
De *Vitâ Mors* est *Testis* non æqua, nec ipsum
Crede oluisse *Hominem*, qualè *Cadaver* olet,
At tu legitimo labentem tempore rivum,
Cùm nullâ vitium traxerit ille morâ,

Non minùs affirmas, *Dictamne* ſevera, nocentem,
Nec *Morbos Morbo* ferre, ſed *Ingenio*.
Nè tibi cuncta negem (memoras quæ plurima) *Monſtra*,
(Quæ vel falſa quidem, vel bene rara puto)
Corpore ſiqua latent abſtruſæ ſemina peſtis,
(Corpore in humano qualia ſæpe latent)
Unâ eâdémque operâ fugat hæc *Natura*, cruori
Porta redundanti cùm reſerata patet.
Hinc fortè accipiunt *alienum Menſtrua* virus;
Et *Comites* fraudi eſt non habuiſſe bonos.
Sanguinis hæc culpa eſt? non ſum *ipſa Veneſica* ſiquis
Cum ſucco biberit miſta *Venena* meo.

Dixit, & ambroſium dictis ſpiravit odorem:
Sed multas contrà diſſeruiſſe ferunt.
Phœbææ tandem petitur ſententia *Laurûs*:
Phœbææ Laurûs verba habuere fidem.

1. *Roſa. Inhibet fluxiones mulierum, maximè albas, in poſcâ potus (ſuccus)* Plin. *l.* 21. 19. *Et oleum roſarum ad uteri refrigerationem, & immodicos Menſes cohibendos, præſcribit* Fernel. *&c.*
2. *Cytinus flos mali punicæ ſativæ, cujus eſt vividiſſimus clariſſimúſque rubor. Balauſtium ſilveſtris flos eſt.*
3. *Echinus tegmen ſpinoſum caſtanearum,* Plin. *Armatum his echinato cortice vallum eſt, Lib.* 15. 23.
4. *Angl.* Butchers Broom. *Virg.* Horridior rusco.
5. *Mantiſſa, additamentum rei quæ venit, quaſi manu tenſum, quia ultra pondus quod exigitur hoc manu datur. Lucil. Mantiſſa opſonium vincit. Angl* Over-meaſure, Vantage.
6. *Herculem: Vide Fabul. Ovid. Met.* 9.
7. *Fons Achaiæ notiſſimus, qui ſub terrâ maríque dilabens in Ortygiâ tandem Siciliæ erumpere dicitur. Nec minùs mirabiliter hic ſanguis (ex communi ſententiâ) ab Utero per Venas hypogaſtricas in Mammarias, pérque illas in mamillas ductus, papillis tandem tanquam è fontibus duobus erumpit.*

Laurus.

Laurus.

QUæ sors magnorum est, inquit, non rara virorum,
  O *famose Cruor*, contigit illa tibi.
Plùs æquo culpantur ab his, laudantur ab illis;
  Nec mediocre *Odium* est, nec mediocris *Amor.*
Hic *præjudicio* mentitur, & ille *favore*;
  Rumorísque omnes *discolor aura* ferit.
Dictamnum auditis? nullo non fœmina mense
  Deducit *Lunam Saga Veneficiis*:
Nec miscere herbas opus, aut fatalia verba;
  Medea esse potest *Sanguine* quæque suo.
At siquid veri pulchro *Rosa* protulit ore,
  Quæque suo *Mulier Sanguine Diva bona est.*
Purpurea hinc teneræ suspendit *stamina* vitæ,
  Subtexítque operi justa alimenta rudi.
Sed, cui chara feror, nisi me deludat *Apollo*,
  Símque sacrum frustrà cingere sueta caput,
Nec *format* talis, nec *nutrit* corpora *sanguis*;
  Nequicquam falsâ laude triumphat iners.
Quæ me multa movent non hìc memorare necesse est:
  Unum hoc multorum pondus & instar habet.
1. Nam *Mulier* cunctorum animantum sola reperta est,
  Quam *Vena* immodico *menstrua* fonte rigat.
At *pecus* omne tamen parit intra viscera fœtus,
  Vincit & humanum fertilitate genus.
2. Quot (monstrum!) exiguus fertur peperisse simul *Mus*?
  Paucáque *Trojani* pondera ridet *Equi.*
Quantam ô montosus circumfert molem *Elephantus*?
  Visus & est *utero Turriger* esse suo.
Fertilitate tuos, *Lucina*, *Cuniculus* orbes
  Penè æquat; vix tu sæpius ipsa tumes.
Nec tamen hunc fœtum *Thesaurus sanguinis* ullus
  Pascit, *Venarum* nec reserata penus.

Nempe

Nempe in conflictu *Sexûs* utriusque jocoso,
Scintilla excutitur corpore *viva Maris*,
Quam medio tutè latitantem in semine sugit
Vis Uteri sitiens, interiúsque rapit.
In cellam rapit arcanam implicitósque recessus,
Discindentum oculis vix adeunda loca.
His *Virgo* in *Thalamis Anima Scintilla* recumbit
Fœminea, ac pleno *nubilis* igne viget.
Jungit utrasque *Venus*, & *Connubialia* sese
Incipiunt mistâ *Puncta* movere face.
At circùm *Rubor* attritu motúque duorum,
Et *Sanguis*, *Signum Virginitatis*, adest.
Ut placuit florens, *Inventum nobile*, *sanguis*!
Et semel inventis addere prona via est.
Néve augere labor minimum quem eliseris *Ignem*,
In promptu *Fomes* si satìs aptus erit,
Non opus est alios *Flammarum* inducere rivos;
3. Hoc fulvas *tactu* gignit *Elixer* opes.
Adsit materies, & non dignabitur ulla
Æternis *Vestæ* cedere *Flamma* focis.
Guttula sic crescit primi generosa *Cruoris*,
Et spernit *facto* sanguine fortis ali.
Album principio nativi seminis haurit,
Atque opibus læta est ædificare suis.
Hæ cùm deficiunt, tum *vita operosior* exit,
Et bene maternam sedula poscit opem.
Materiam poscit, sed quam sibi præparet ipsa,
Et puram roseo murice tingat agens.
Namque *Uteri* plenis hætescens *Lacte* mamillis
Venarum multo jugiter ore bibit.
4. Aspice vitales modò natum in luminis oras,
Quàm promptus *Lactis nota* alimenta petit?
Blanditias mammis facit, arridétque papillis,
Et gaudet *veterem* se reperisse *dapem*.
An pascet prolem *Natura cruore* tenellam?
Proh scelus! hæc morum *sæva elementa* dabit?

Tale *rudimentum* quid mirum si genus ipsum
  Efferat humanum, *Cannibalésque* facit?
Non illaudati mirarer facta *Neronis*
  Impia, nec furias, tristis *Oresta*, tuas;
Si *Deus Infantes materno sanguine* nutrit,
  Et *primam* miseris hanc jubet esse *sitim*.

Restat adhuc causam fluxûs aperire rubentis,
  Qui tantâ *Fontem Religione* tegit.
Fœmina bruta parit, catulósque in ventre saginat;
  Nec *Venas* ideò tundere *Luna* solet.
Pro causâ quærendum aliquid quo sola superbit,
  Quod proprium *Mulier* præcipuúmque tenet.
Atque hoc occurrit solum mihi multa putanti,
  Quòd superat formâ mollitiéque *Virum*.
Non *Equa* vincit *Equum*, non *Taurum Vacca*; sed ista
5. Si digna est *Io*, dignus & ille *Jove* est.
Si *Leo* tu torvus visu, tua torva *Lcæna* est;
  Terribiléque minùs non quatit illa jubas.
Nec magìs *Ursa* rudi concinnè lambitur *Urso*,
6. Nec nitido magìs est apta figura polo.
Fœmina nec *Tigris* maculâ est ornatior unâ,
7. Et *Sus fulmineo conjuge* fœda magis.
Non *Avis* incultum ridet decorata *Maritum*;
  Peniculo æquali pingit utrumque *Deus*.
Mollities candórque idem commendat *Olores*,
8. Nec *sexum* aspectu *Leda* vel ipsa sciat.
Quid? gracilísne magìs, vel bella est *fœmina Piscis*?
  Squammarúmve auro nobiliore nitet?
Se satìs hîc armat *nudo Venus* improba *Sexu*;
  Addere nec *Formæ* tela necesse putat.
Nulla *sagittiferis oculis* victoria parta est;
  Rem peragit totam *Conciliator Odor*.
At gentem humanam formosior ignis adurit,
  Nec rationis egens, nec sine *Luce Calor*.

Nec facit hunc *Coïtûs* brevis & cœnosa voluptas :
Ah! pereant, quibus hæc sola vocatur *Amor*.
Larga *venustatem* tribuit Natura *puellis*,
Et nivei blandas corporis illecebras.
Auratâque viros voluit retinere catenâ,
Et frænare vagos *dulcibus imperiis*.
Nec solùm incestas turpissima pascere membra,
Sed spectantum *oculis* gaudia *casta* dare.
Sanguinis hinc partem, *pressura* novissima tandem
Quem facit, & duri vilis *amurca Chyli*,
Quæque Pilos abit in tristes Barbámque ferocem,
Densatæque infert nubila fusca cuti,
Derivare omnem voluit de corpore pulchro,
Laxatásque dedit *Lunæ* aperire vias.
9. Quòd si *impura* suis decurrere *Flumina* rivis
Fors vetet, & magnus digerat illa calor,
Paulatim formam *mulier solidata* virilem
Induit, & stupor est qui fuit, *Iphi*, tuus.
10. Sic *Phaëthusa* pilis sibi totum horrescere corpus
Mirata est, densas & fruticare genas.
Sæpe *manum* damnans *Speculum* sibi poscere *Testem*,
Et *Speculum* damnans sæpe referre *Manum*.
Ipsa diù proprio est infelix territa *Vultu*;
Ipsa diù infelix territa *Voce* suâ est.

Hæc & plura quidem (sed quis pote cuncta referre?)
Veridico edocuit *Laurus* amata *Deo*.
Hinc ærumnosi dura ad miracula partûs
Se via sermoni præbuit ipsa ducem.
11. *Obstetrixque* loqui jussa est *Junonia planta*,
Quæ meritum à *Lochiis Optima* nomen habet.
12. Arrexit caules, & non invita loquuta est,
Nec piguit proprium commemorare decus.

1. *Solum animal menstruale Mulier, indè unius utero quas appellant Molas*, Plin. *lib.* 7. 15.

Supra

2. *Supra cuncta est Murium fœtus, haud sine cunctatione dicendus, quanquam autore Aristotele, & Alexandri Magni militibus, generatio eorum lambendo constare, non coitu, dicitur. Ex una genitos centum & viginti tradiderunt; apud Persas verò prægnantes & in utero parentis repertas; & salis gustatu fieri prægnantes opinantur. Itaque desinit mirum esse unde vis tanta messes populetur murium agrestium,* Plin. *lib.* 10. 65. *ubi de Mure fœminâ loquens adjectivum adjungit fœminini generis; sed usitatiùs aliter facit. Sic ejusdem lib. cap.* 61. *Mus marinus in terrâ scrobe effossâ parit ova. Et de Corvis lib.* 10. 12. *Corvi pariunt cùm plurimùm, quinos: ore eos parere vulgus arbitratur. Et sæpe eodem modo, unde ad ejus exemplum sequitur Elephantus Montosus, & Turriger; quamquam Plautus adjectivum fœmininum Elephanto Fœminæ addat in Sticho, Solere* Elephantum Gravidam *perpetuos decem esse annos. Sed putant Gravidam regi à verbo subintellecto, nempe Fœminam.*

3. *Elixer verbum est Arabicum, sed in rebus quas Romani ignorârunt necesse est ut vocabulis utamur non Latinis, & ridiculè superstitiosus est qui id vitio vertit.*

4. *Umbilicalium.*

5. *Iö in Vaccam; vide Fab. Metam.* 1. *Jupiter in Taurum, Met* 2.

6 *Callisto à Junone in ursam commutata, à Jove in cœlum translata, efficit Ursam Majorem quæ Arctos dicitur, Fab. Met.* 2.

7. *Apro.*

Fulmen habent acres in aduncis dentibus Apri,

Ovid. & passim alii.

8. *Utpote quæ cum Olore concubuerit, notitiámque habuerit.*

9. *Aliter enim Morbi Mórsque consequentur.*

10. *Pithai Abderitæ Conjux, quam refert Hippocrat. lib.* 6. *Epidem. cùm anteà fœcunda fuisset, viro exulante mensibúsque subsistentibus, toto corpore hirsutam factam esse, barbam erupisse, vocémque asperam & virilem effectam; idémque*

idémque Nemisa Gorippi conjugi contigisse.

11. *Aristolochia Junoni Lucinæ sacra: Nominis causa quòd sit ἀρίστη ταῖς λοχείαις, non λεχούσαις, ut in Plin. legitur,* optima parturientibus: *Vel à Lochiis, i.e. purgamentis omnibus post partum, quæ fœliciter expellit.*

12. *Habet enim caules humi arrepentes.*

Aristolochia.

1. ET *Florem*, & *Baccas* virides, & *Semina* fundo,
Patronámque Uteri non *sterilem esse decet.*
Sed magis est altè mea summa recondita virtus,
Et *Fructus Radix* maximus ipsa mihi est.
2. Hanc Natura *Uteri* signavit cauta figurâ,
Nec passa est vires *dissimulare* suas.
Indè vocor *Terræ Malum*; tam nobile *Malum*
Non ipse *Hesperidum lucidus Hortus* habet.
3. Dignius hoc tolli (tu *Nupta* fatebere) cursum
Quàm quod tardavit, pulchra *Atalanta*, tuum.
Hinc proprio fovet amplexu, nec pondera tanti
Ausa est *Arboribus* credere *Mater Humus*,
Néve in me partus solventem molliter omnes
Mirandus *Terræ* est *Omniparentis* Amor.
Non falsus fuit ille animi qui carmine dixit,
4. *Præsentem monstrat qualibet herba Deum.*
5. Nec falsa *Ægyptus* coluit sanctissima quondam
Florenti *virides* quæ *pietate Deos.*
6. *Roma*, quid indulges *Rhonchis? Nascuntur in Hortis,*
Nascuntur campis Numina densa tuis.
Quid *Seges* est nisi flava *Ceres*, & *Vitis Iacchus*?
Vestitúrque Deis religiosus ager.
Et *Lucina Ego* sum; valvis bipatentibus arctas
Laxato vitæ cardine pando fores.
Ignoscas precor ô temerè mihi, (*una*, loquutæ,
. Impia si mihi vox excidit ore pio.

In *me Tu Numen, Tu* in *me Lucina* moraris,
Et *sub personâ* te tenet *Herba Deam.*
Claudis & exiguo nostræ *Radicis* in *Orbe*
Virtutum partem quas *tuus Orbis* habet.
Ingentes refero victrix de morte triumphos,
Armis usa *meis, Viribus* usa *tuis.*
7. Sum *præfecta Viis,* totúmque in corpore purgo,
Perfuncta *Ædilis* nobile munus, iter.
Dilato angustum nimis, obstructúmque recludo,
Et latè præceps omne quod obstat ago.
Nulla objecta mora est *Animæque Animæque Ministris,*
Nè possint puras ire redire vias.
8. Sentinas etiam exsicco, fœdásque paludes,
Hæreat in medio nè vaga turba luto.
Sed mihi mandata est curâ propiore tuenda,
Ducit ad æthereas quæ *Via Sacra* plagas.
9. *Cimmerias Patriæ* tenebras cùm linquere vellet,
Et nova *cognatum* cernere *Vita diem,*
10. *Thermopylas Uteri* nè *Mors* priùs occupet obsto,
Præcludátque arctum nè vigil hostis iter.
Mireris (nam, *mirorum ditissima Mater,*
Nil *Natura* magìs prodigiale facit)
Quo materna modo pondus malè mobile possint
Tantillo tantum claustra tenere sinu ;
Quo moles tam magna modo, quo *fulmine* adacta,
Transeat angustæ *Limina clausa* foris ;
Compages *Uteri* quo dura *reciprocet* æstu,
Quo sese *evolvat,* quo *replicétque* modo ;
11. Quid laxet nodos, quâ vi solida ossa dehiscant,
Quâ subeant iterum vincula nota *fide.*
Non opis hoc nostræ, nec quicquid ubique potentum
Herbarum est, quotquot maxima *Terra* parit.
Ipsáque Vosque meæ, non segnis turba, *Sorores,*
Instrumenta operis parva, sed apta, sumus.
12. At peragit *Deus* (ut facile est agnoscere) primas ;
Nam dignus tanto *Vindice Nodus* adest.

Ille

Ille jubet crescenti *Uterum* decedere *proli*,
Crescentique *Utero* cedere *Membra* jubet :
13. Et *concurrentis Symplegados* ora resolvit,
Atque aperit molli *saxea claustra* manu.
Interea forti conatu industrius *Infans*
14. Et capite audaci *fissile* tentat *iter* :
Interea magno *Mulier* dirupta dolore,
Commotum totis artubus urget onus :
Et meus instigat penetrabilis ardor utrumque,
Et rarescentes cogit hiare plagas.
Sæpe intra miseræ funebria viscera *Matris*,
Heu ! nondum proles *nata*, *sepulta* jacet.
Incestat *Patrias Vita Mors* impia sedes,
In tam *fœcundo Fertilis ipsa* loco.
Spargit lethiferos inclusum *Funus* odores,
Sarcophagúmque suum (*Monstra* !) *Cadaver* edit.
Quis credat ? *Matrem tollit præposterus Infans* ;
Et *Tumulum Vivum Mortuus ipse* necat.
Prodigium castæ Dii tantum avertite genti ;
Nec nisi *Adulterio* sit *Labor* ille datus.
Quà licet auxilior ; putridum salvâ arbore fructum
Stringo ; concussus molliter ille cadit.
Gaudeo, nè tantâ præceps eat ipsa procellâ,
Quassatæ *Merces* præcipitare *Ratis*.
Sæpe fugit vinclis *proles temeraria* ruptis,
15. *Exuvias* linquens *Sarcinulásque* suas.
16. Linquitur & *Chorion Tunica*, atque *Subucula ralla*
Amnios, & turgens lacte *Placenta Penus*.
Lucinam implorat *Mulier recidiva secundam*,
Nec miseræ *ad Partum Parturiisse* sat est.
Hîc etiam miseræ succurro, Uterúmque repurgo :
Nec facilis, purus nec nimis ille labor.
Quas ibi sustineam fortis detergere sordes
Scitis ; sed nullus *Vir* (precor) ista sciat.
Si sciat, amittet multum *Venus* improba juris,
Et minùs incipies esse, *Cupido*, ferox.

17. Sed quamvis arcana in me *Chirurgica virtus*
Infixa ex alto vulnere tela trahat,
Non tua, blande *Cupido*, revellere ſpicula conor;
Heu! malè tunc *Uteri* dicta *Patrona* forem.
18. Una in me vis eſt, quam certè miror & ipſa,
(Ah quæ ſe poterit noſcere *Planta* ſatis?)
Omnia ſunt *Tenebræ*; multos meditata per annos,
Quod feci toties quâ faciam arte rogo.
Nam tanta *humanæ* quæ præbeo commoda *vitæ*,
Piſcibus exitium, nec *ſua fata*, fero.
Ut me libârunt, patrias *Anima uda* ſub undas,
Vitáque cum nullo murmure *muta* fugit.
Unde hoc fluctivagis bellum cum gentibus ortum?
Nam nec eas novi, nec nocuêre mihi.
Et *fœcunda* magìs vivunt animalia nuſquam:
Perſequor hæc *odio Fertilitatis Amans*.
Exerit *Effectus* ſeſe, præbétque videndum;
Sub Terrâ *Radix Cauſa* profunda latet.

1. *Angl.* Birth-wort. *Plurimis modis Ariſtolochia prodeſt; nam & Menſes & ſecundas ciet, & emortuos partus extrahit myrrhâ & pipere additis, pota vel ſubdita: Vulvas quoque procidentes inhibet fotu, vel ſuffitu, vel ſubjectu, maximè tenuis,* Plin. *lib.* 26. 15. *Noſtri Malum Terræ vocant, & quatuor ejus genera ſervant—omnes colore buxeo, caulibus parvis, flore purpureo; ferunt bacculas parvas ut Capparis. Valent Radice tantùm—Odor omnium medicatus, ſed oblongæ radici tenuiorique gratior—Oblonga in ſummâ gloriâ eſt; ſi modò à conceptu admota vulvis in carne bubulâ, mares figurat, ut traditur,* Plin. *lib.* 25. 8. *Quod poſtremum dignius erat hoc poëmate quàm opere Philoſophico inſeri; imò nè hoc quidem dignum. Libet adjungere* Fernel. *Ariſtolochia utraque menſes, ſecundas, & fœtus cum myrrhâ & pipere pota pellit; ſubdita eadem præſtat, & Uteri ſordes expurgat.*
2. *Crollius, qui in Signaturis Plantarum multus eſt, hanc ſimilitudinem*

similitudinem inter figuram Uteri atque radicis Aristolochiæ rotundæ observavit, ut arbitror, primus. Quantam vim habeant hæ Signaturæ rerum nescio; Poëticæ non malè conveniunt.

3. *Notissima fabula: vide Metam.* 10.

4. * * * * * *

5. *Allium Cepásque inter Deos in jurejurando habet Ægyptus*, Plin. *lib.* 19. 6.

Porrum & cepe nefas violare aut frangere morsu,

Juv. Sat. 15.

6. *A Romanis irridebatur hæc superstitio Ægyptiorum, quanquam omnigenûm Deorum avidissimis, ut patet (præter multa alia) ex illo notissimo scommate Juven. Sat.* 15.

O sanctas gentes quibus hæc nascuntur in hortis
Numina! ———

7. *Aristolochia, præsertim Rotunda, calida atque sicca tertii gradûs initio, adeóque validè Cerebri & Pulmonum lentam crassámque pituitam expurgat, ut Epilepsiæ ab utero, tussi & asthmati conferat, & interiores rumpat abscessus, & abortum quoque provocet*, Fernel. *lib.* 5. *Meth. Med.* Et, *Aristolochia utraque amara & subacris, abstergit & digerit, sed rotunda crassos humores validiùs extenuat, & ab iis natas obstructiones promptiùs expedit; hinc asthmaticis, suspiriosis & pleuriticis auxilio est, cap.* 20. *Aristolochia multò validiùs Lienem obstructione liberat, laterísque doloribus auxiliatur, cap.* 24.

8. *Putrescentia sanat & sordida expurgat*, Fernel. *Ibid. Et, Aristol. utriusque radix strenuè abstergit, sed rotunda potentiùs; putredines sanat & exest, ulcerum sordes expurgat, verméque necat & extrahit, Id. lib.* 10.

9. *Uterus, membra muliebria.*

10. *Celeberrimæ angustiæ montium in Græciâ, quas Leonidas Rex cum quatuor millibus occupavit, & numerosissimo Persarum exercitui adytum in Græciam intercludere ausus est; dictæ à* πύλαι, Portæ, *i. e. angustiæ montium*, & aquis calidis *scaturientibus, quæ cum cervice uteri non malè conveniunt.*

In

11. *In partu ossium commissura, nempe synchondrosis Coxendicis cum osse sacro & pubis, & coccygis synneurosis, solvuntur & mollescunt.*

12. Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit,———

Horat. Hîc autem contra regulam Horatianam non peccatur.

13. *Symplegades Insulæ, vel potiùs Scopuli, in ostio Ponti Euxini, quas inter se concurrere poëtæ finxerunt. Vide Valer. Flacc. lib. 4. Et singularis in usu est* Συμπληγάς, *Mart.*
Si constringantur geminâ Symplegade culi.

14. *Omnia animalia naturaliter in caput exeunt; obliqua autem, vel in pedes, contra naturam, Aristot. Hist. Anim. l. 7. 8.*

15. *Secundas.*

16. *Exterior Membrana fœtum in utero circumvestiens* Χόριον, *interior* Ἄμνιος *dicta est; unde hæc Subuculam, illa Tunicam refert.* Placenta *uteri, vel Hepar Uterinum, vel fortasse rectiùs Mamma uterina, unde infans per vasa umbilicalia partem nutrimenti haurit.*

17. *Aristolochia utraque surculos & spicula extrahit, squamas ossium illita educit,* Fernel. *ib.*

18. *Piscatores Campaniæ eam quæ rotunda est Venenum Terræ vocant, cordémque nobis contusam immistâ calce in mari sparsere: advolant pisces cupiditate mirâ, statímque exanimati fluitant,* Plin. *l.* 25. 8.

Lentiscus.

1. EXcipit hîc oriunda *Chio Lentiscus*; & inquit,
Nunc quod adest, non hoc temporis hujus opus.
Ut lubet in *Pisces* (non hoc erit, *Optima*, fraudi)
Et sævi, & totum depopulare *Mare*.
2. Viderit hoc *Glauci* quæ reddit in æquora *Pisces*,
Viderit *Æquoreos* quæ facit *Herba Deos*.

Parva queri piget, ô, quando hîc, hîc ausa *Sabina* est
  Inter tot plantas stare scelesta pias:
Ausa sacros aditus, & non *violabile Templum*,
  Vivificósque *Uteri* cæde replere *Lares*;
Impatiens sceleris *Spem nudam* occidere *Vitæ*,
  Et *Designatos* ausa necare *Viros*.
Infantem tenerum maternis abripere ulnis,
  Extremus belli est immodicúsque furor.
Hîc intuta (nefas!) clausi custodia *Ventris*,
  Præsidiique parùm *Viscera Matris* habent.
At tantùm *Natos* civili tollitis irâ,
  Arma Novercalis tarda, *Aconita*, manûs.
O ignara mali, simplex & rustica *Colchis*,
  Flagitiique Artes erudienda novas!
Medeam erudiet pueros *Medea Sabina*
  Doctiùs & citiùs dilacerare suos.
Ingeniosa parùm es, vindictæque inscia *Progne*:
  Grande moræ pretium est; hîc sine vivat *Itys*.
Concumbásque fero quamvìs invita Marito,
  Spèmque novam *Tereo*, ventre tumente, feras:
Tunc matura odio, tunc nostram admitte *Sabinam*,
  Funestásque utero præparet illa dapes.
Ore calescentes avido *Vir* devoret offas,
  Et sua visceribus *Viscera* rapta tuis.
Quem *Vindicta* facit, generosum est crimen *Abortus*;
  Nunc faciunt nugæ deliciæque leves:
Ut vultum famæ componat Adultera castum,
  Nè ferat indicium criminis ipsa sui;
Ut vitet sumptus, & sit Venus impia frugi,
  Nè tua sit nimiùm laxa, *Libido*, domus;
Monstranda Ventri rugarum ut dedecus absit,
  Et *Matronales* (res inhonora) *notæ*.
Omnibus his causis æquè officiosa *Sabina* est,
  Nobilis ingenii sedulitate mali.
Si conspirarent homines cum germine tali,
  Mox cultor vacuo nullus in orbe foret.

Vos brutis oculis spectacula vana daretis,
  Materies vestræ tota deesset opis.
3. At *vos*, quæ rapidum *sufflamine* stringitis ævum,
  Et *Parcis* dulces nectitis arte moras,
4. Utque estis pictæ florentia *Sidera Terræ*,
  Jure *Homini* Vitæ *fata* Necisque datis,
Vos, ô, Infantum *viva incunabula* fœdè
5. Vexantem, *Arboream* flammâ abolete *Strygem*.
Hostem Naturæ sceleratam tollite, & ipsum
6. Ter madidâ *Lauru* ritè piate locum.
7. Se saltem *Cretæ* teneat natalibus arvis,
8. *Pasiphaës* uterum digna subire gravem.
Corporis hîc duplicem unius fecisset *Abortum*;
  O iterum nullo palma futura die!
Sed, puto, maternâ nunquam voluisset in alvo
  Tam *magnæ Monstrum* dilaniare *spei*.
9. Nam pueros septem forti faustóque quotannis
  Ore voraturus *Semivir* ille fuit.
Curre, *Sabina*, redi in patriam; nec fortè queremur
10. *Dictamnus* tecum si *Popularis* eat.

His dictis divisi animi; varióque tumultu,
  Murmure & incerto *Concio* tota fremit.
At frondes commota *Sabina* erexit acutas,
  Ut viso ardentes hoste Leæna jubas:
11. Cuique priùs *ternos* mater Natura *Calores*
  Attribuit, *Calidam* jam *quater* ira facit.

1. *Lentiscus, Anglicè* The Mastick Tree, *Græcè* σχῖνος, *&* *bacca ejus* σχινίδες. *Nomen Latinum fortassis à Lentore lacrymæ & folii. Omnes fluxiones, non solùm Mensium, cohibet. Meritò ei hæ partes contra Sabinam attribuuntur; non solùm enim abortum prohibere creditur, sed & ipsa semper fœcunda est, ut ex Ciceronis versu discimus.*
  Jam verò semper viridis sempérque gravata
  Lentiscus triplici solita est grandescere fœtu;

Ter fruges fundens tria tempora monſtrat arandi.

Hujus arboris gummi Maſtiche dicitur; optimum genus in Chio naſcitur magnâ copiâ.

2. *Vid. Fabul. ultimam* 13. *lib. Metam. Cùm piſces in ripâ explicuiſſet, illi contactâ quâdam herbâ in profundum proſiluerunt: admiratus vim herbæ Glaucus eam deguſtat, ſéque eodem modo in mare projiciens Deus marinus factus eſt. Prov. Græc.* Γλαῦκος φαγὼν πόαν οἰκεῖ ἐν θαλάσσῃ.

3. *Machina quâ currus deſcenſu prono rapidus ſtringitur, i. e. retinetur.*

Ipſe rotam ſtringit multo ſufflamine Conſul,

Juven. 8. *Unde Auguſti dictum,* Haterii ingenium ſufflaminandum eſſe.

4. *Eodem jure fortaſſe quo Cœli ſidera.*

5. Nocte volant, pueróſque petunt Nutricis egentes,
Et vitiant cunis corpora rapta ſuis:
Carpere dicuntur lactentia viſcera roſtris,
Et plenum poto ſanguine guttur habent.
Eſt illis Strigibus nomen, &c.

Ovid. Faſt. 6.

6. *Ritus antiquus luſtrandi.*

——— Cuperes luſtrari, ſiqua darentur
Sulphura cum tædis, & ſi foret humida Laurus.

7. *Ubi magnâ copiâ creſcit, & unde in alias regiones provenisse creditur. Quidam Creticam Cupreſſum appellant, teſte Plin.*

8. *Quæ Minotaurum peperit,*
Semibovémque hominem, ſemihominémque bovem.

Gravem, *i. e. gravidum: ſic Quinctil.* Gravis fructu vitis.

9. *Minos victis Athenienſibus hanc juſſit eſſe partem ſtipendii quam penderent, ut ſeptem nobiles pueros quotannis in Cretam mitterent Minotauro objiciendos.*

10. Dictamnus Popularis, *ejuſdem patria, nempe Cretica. Dictamnus autem mirè efficax creditur ad expellendum embryonem.*

11. *Vulgò dicunt* Calidam tertio gradu.

Sabin

Sabina.

1. TUne, *misellé frutex* (his turbida vocibus infit)
Túne inimicitias, ambitiose, meas?
Tu celebrem Mundo maledictis stringere plantam,
Et multâ notam laude, misellé frutex?
2. Tu, Dentis medicina cavi, quam sede remotâ
Vix in Tonstrinis ultima Theca capit?
I nunc, votivas circùm suspende *Tabellas*,
Atque onerent ramos parta *Trophæa* tuos.
Inter tot titulos monumentáque tanta laborum,
Pars *putridi dentes* maxima laudis erunt.
An quoniam flentes tua *Lacryma* dura *Catarrhos*,
Et decurrentes lignea sistit aquas,
3. *Naturámne* putas tenui constringere vinclo,
Conceptúsque *udam* posse inhibere *fugam*?
Non ità; sed *Nomen* fallaces Vana per artes,
Et magno vilis planta licere, cupis.
Quod non es simulas, famæque imponere quæris:
Non Ego sed quæ sim dissimulare volo.
Confiteor nondum natos me avellere fœtus:
Utere confessæ commoditate reæ.
Confiteor; nec Tu, *Matre* indulgentior ipsâ,
Lacrymulis poteris hoc prohibere tuis.
Te comedat, totam te prægnans allinat alvum,
Junge & cum lentâ mascula thura pice;
4. Et *Lapidem* gestet (labor hic est *Hercule* dignus)
Herculeum; vires, credo, habet ille tuas.
Scilicet ille hominis primordia ferrea duri,
Invictâ retinet fortiter ille fide.
5.6. Adsint *Coraliúmque Smaragdorúmque* Cylindri,
Et circum digitos plurima *Jaspis* eat;
7. Indomitúsque *Adamas*, & proles *Unio* Conchæ,
Quæ sese & prolem claudere docta suam.

8. Ante omnes *prægnantem Ætiten* ferre sub ulnis
    Sit memor; imò illi consule ferre duos.
Nil gerit in gravidâ sobolem constantiùs alvo;
    Æternùm sobolem providus ille gerit.
Omnia cùm faciet, faciet tamen omnia frustrà,
    Attingat succos si simul illa meos.
Confiteor; neque ero Naturæ ingrata benignæ,
    Nè tibi displiceam quæ mihi nulla places.
Hoc *Natura* dedit, puto *Te* sapientior, ipsa,
    Arboreus quamvis tu videare *Cato*.
Non in proliferam soleo subrepere furtim,
    Aut *Dominâ invitâ* vi penetrare domum.
Mallem ego formoso formosa virescere in horto,
    Atque illibatas integra ferre comas.
Discerpor, tundor pilis, cædémque coacta
    Sum *facere* indignam, sed priùs *Ipsa pati*.
Jure quidem summo sceleratam *Colchida* damnas:
    Numquid & in *Cultrum* transit, Inepta, scelus?
Quid Nemus omne tibi nisi, *Non es sobria*, dicet,
    Quando reas *Vites Ebrietatis* ages?
Vim Deus hanc tantùm dono mihi non dedit; illam
    Sed majora sequi dona necesse fuit.
Nam *Menses* Utero cunctatricésque *Secundas*,
    Membráque mortiferum mortua pondus ago.
Et per me liber nativo carcere foetus
    Attonito ignotum suspicit ore diem.
Sed nihil, ah! tanto dignum videt ille labore:
    Vellet & in *Tenebras*, credo, *redire* suas.
Optaret venisse meum maturiùs haustum,
    Cùm nondum vivum perficeretur opus.
Quod *scelus* appellas, gravis autor, & esse fatebor;
    Sed, *Lentisce*, *Hominum*, non scelus esse *Meum*.
Hoc emeret quanti primis sub mensibus *Infans*,
    Si sciret quòd mox esset iturus iter?
Ah! minimè prorsus decuit producere talem
    Angustam in mundum difficilémque viam.

Ad

Ad *Cælum* ire putes magnis conatibus ægrum;
  Cum *pœnâ ad pœnas nascitur* innumeras.
Nixibus in *lucem* prodit *lethalibus* Infans;
  Ipse dolor *Partûs Omina Mortis* habet.
Ah! quanti *Veneris* fallacia gaudia constant!
  Quam carè Matris nomina Mater emit!
At tu dilecto cruciata *Puerpera* morbo,
  Quam vivum torquet (*Vipera dulcis*) onus,
Carpe meum properè folium, nè carpere differ;
  Et crede in succo *Nectar* inesse meo.
Protinus impulsu reserantur claustra potenti;
  Exitus è Mundo vix magis ipse patet.
Protinus à ramis maturus decidit Infans,
  Et *plorat* tantùm, *Matre tacente*, *Puer.*
Illa rudi gaudet vagitu oblita doloris;
  Ausa animo *Venerem* mox agitare *novam.*
At tu legitimæ cui desunt tempora *Lunæ*,
  (*Noctem Uteri Princeps* humida *Luna* regit)
Tu folium nè carpe meum, nè carpe, monebo;
  Sed longè, quanquam pondere tarda, fuge.
A me concussus totâ pluit arbore Fœtus,
  Atque cadit, vel si *Fructus acerbus* erat.
Hoc Ego prædico, nè me post damna petita
  Lentisco dicas imposuisse tibi.
Scilicet innocuæ non peccant spontè Puellæ,
  Nulla volens unquam vel *gravidata* fuit.
Sed si Ego non essem, credo, committere tantum
  Nulla quidem posset (da voluisse) nefas.
Ad centum præstant operam bona germina eandem;
  Exiliúmque ideo si meruisse putor,
Exilii comites video non defore nostri;
  Ibimus in *Cretam* quàm bene magna cohors?
Ibis, *Myrrha*, simul mecum, *Virgo impia* quondam,
  Nunc *pia*, supplicio nunc pretiosa tuo.
Sed labefactâsti neque tunc, licèt impia, fœtum:
9. Quem *Fœtum*? & crimen quem *peperisse* fuit.

Et

10. Et *Panaces* magno *Mortem* quod nomine terret,
11. Cúmque *Ammoniaco Galbana* flava suo ;
12. Divitibúsque *Laser* planta inficianda *Cyrenis*,
Ni simul & *Lucri dulcis* adesset *Odor*.
13. Ibis, *Thus Terræ* (nec *Thura Sabæa* moramur)
14. Ibis tu *Luto* quem, *Croce*, tinxit *Amor*.
15. Ibis *Ereuthodanum*, & *Colocynthis* fellea, mecum,
16. Pictáque quæ varii terga *Draconis* habes :
Eminus & tacitis *Cyclaminus* noxia telis,
Nec temero gravidis transilienda pede :
17. *Antidotúsque* aliis, sed *Fœtibus* ipsa *Venenum*,
In cœtu nulli *Ruta* secunda pio.
Quid memorem reliquas ? *Agmen* sumus ; ipsa quoque ibis
Quæ meritum à Lochiis *Optima* nomen habes.
Sed neque tu tandem, *Præses* veneranda, manebis ;
Surge, age, & *Exilium* concomitare meum.

Finierat ; favor orantem plausúsque sequuntur :
Nec causam dubium est obtinuisse suam.
18. *Parthenis* incepit ; reverentia *Præsidis* omnem
Compressit motum, conticuítque locus.

1. *Herba Sabina, Brathy appellata à Græcis, duorum generum est, altera Tamarici similis folio, altera Cupresso ; quare quidam Creticam Cupressum dixere —— partus emortuos apposita extrahit & suffitu,* Plin. *lib.* 24. 11. *Anglicè* Savin *dicitur. Crollius in ea signaturam Venarum Uteri vidit, mirâ (ut mihi videtur) perspicacitate. Sabina (inquit* Fernel.) *tertio est gradu calidorum & siccorum, acris & validè digerens. Menses, siquid aliud, provocat ; fœtum etiam viventem enecat & mortuum ejicit.*

2. *Nempe Mastiche, lacryma ejus, in doloribus dentium vulgatissimum remedium. Mastiche laudatissima Chia, candida,* Plin.

3. *Ad firmandum fœtum atque uterum in iis quæ abortui sunt obnoxiæ nihil frequentiùs à Medicis quàm Mastiche & intùs & extrà adhibetur.*

Lap

4. Lap. Herc. *i. e. Magnetem, ob admirabiles vires sic dictum. In manu gestet gravida* (*quæ abortum timet*) *Magnetem, vel umbilico apponat: Brachio alliget, & sub alis gestet Lapidem Aquilæ, vel qui in utero Cervæ aliquando reperitur: Corallia item, Jaspidas, Smaragdos, Adamantas*, Sennert. *Aliique passim eadem.*

5. *Claudian. dicit,*

—Vellitque Corallia Clotho;

& Græcè scribitur κοράλλιον *cum* ο: *sed his prævalere debet Ovidii autoritas, qui bis in Metam.* 4, *&* 15. *habet Cōrăllium.*

6. *Cylindros ex iis* (*smaragdis*) *facere malunt quàm Gemmas, quoniam est summa commendatio in longitudine,* Plin. *lib.* 37. 5.

7. *Margaritarum etiam pulvis passim præscribitur.*

8. *Ætites Lapides ex argumento nominis magnam famam habent; reperiuntur in nidis Aquilarum: aiunt binos inveniri, Marem & Fœminam, nec sine iis parere quas diximus aquilas, & ideo binòs tantùm — Huic est in alvo lapis qui vocatur Callimus — Ætitæ omnes gravidis adalligatæ mulieribus vel quadrupedibus in pelliculis sacrificatorum animalium continent partus, non nisi cùm parturiant removendi, alioqui vulvæ excidunt; sed nisi parturientibus auferantur, non pariunt,* Plin. *lib.* 36. 21. *Est Lapis iste prægnans; intùs, cùm quatias, alio velut in utero sonante, Id. lib.* 10. 3. *Suprà alligatus* (*inquit Lev. Lemnius de Occult. Nat. Mirac.*) *fœtum retinet: ad femora applicatus attrahit, partúmque facilem reddit: & hoc usu quotidie in Galliâ comprobatum esse.*

9. *Nempe ex patre conceptum. Vid. Fab. Metam. lib.* 10.

10. *Panaces ipso nomine omnium morborum remedia promittit,* Plin. *lib.* 25. 3. ἀπὸ τῦ πᾶν ἀκεῖν. *Vocatur & Panax & Panacéa, & propter eximias vires, Panax Herculeus. Virg. appellat* Odoriferam Panacéam. *Est autem Panaces neutrius generis, sicut Cacoëthes, Nepenthes, Hippomanès. Anglicè vocatur* All-heal. *Ab hoc exsudat Opoponax, qui succus cum multis potestatibus & hanc obtinuit abigendi partus.*

Galbanum,

11. *Galbanum, gummi Ferulæ Syræ, Ammoniacum Cyrenaicæ.*

12. *Propter odorem fœtidum. Planta ipsa Laserpitium propriè dicitur, succus Laser, i.e. Asa fœtida. Catul.*

Laserpitiferis jacet Cyrenis.

Plin. lib. 19. 3. Laserpitium, quod Græci Σίλφιον *vocant, in Cyrenaicâ Provinciâ repertum, magnificum in usu medicamentis.*

13. *Abiga,* Ground-pine, *de quâ suprà.* Nec Thura Sabæa moramur, *quia scilicet contrariæ virtutis existimantur, unde Sabina modò,*

Junge & cum lentâ mascula Thura pice.

14. *Allusio ad versum Tibulli,*

Sed nimius Luto corpora tingit amor.

Lutum, vel Luteum, vel Lutea, (λυσιμάχιον *quibusdam) herba erat croceo colori tingendo in usu. Virg.*

——Croceo mutabit vellera luto.

Crocus amore Smilacis contabescens in florem sui nominis conversus esse fingitur.

15. *Erythrodanum, Anglicè* Madder, *de quo priùs. Alia est Erythrodanus, quam aliqui Ereuthodanum vocant, nos Rubiam, quâ tinguntur lanæ pellésque perficiuntur, &c.* Plin. *l.24.11. Rubia radice atq; semine pollet, calida ordine secundo, sicca tertio, eximiâ detergendi facultate insignis, quâ jecur, lienem, renes atque uterum exquisitè purgat: Nam Icterum sanat, Lienem absumit, urinam crassam atque copiosam, nonnunquam & cruentam, movet, Menses ciet, appositáque Secundas ac fœtum detrahit, ut proinde minimè sit tuta prægnanti,* Fernel. *l.5. Meth. Med.*

Colocynthis, vel Cucurbita sylvestris, appellatur etiam Fel Terræ, propter amaritudinem, & Mors Plantarum, quia Herbas quæ propè crescunt aut necat aut amarescere facit. Anglicè Coloquintida, *vel* Bitter Gourd. *Nec puerorum nec senum nec prægnantium (fœtus enim vel supposita enecat) sed ætate duntaxat florentium & robustorum Medicamentum est,* Fernel. *l. 5. Meth. Med.*

16. *Dracunculus, Dracontium, Serpentaria à quibusdam, Anglicè*

glicè Dragon, *à caule maculoso instar Draconum. Semen Dracunculi fervens mordáxque, tantúmque inesse ei virus, ut olfactum gravidis abortum inferat*, Plin. *l.* 24. 16.

17. *Quacunque autem Ruta & per se pro Antidoto valet, foliis tritis & ex vino sumptis, contra aconitum maximè & viscum; item fungos & serpentium ictus, utpote cùm mustelæ dimicaturæ cum his rutam priùs edendo se muniant. Valent & contra scorpionum ictus & araneorum, apum, crabronum, vesparum aculeos, & cantharidas ac salamandras, canísve rabiosi morsus, &c.* Plin. *lib.* 20. 13. *Sed addit tandem, Præcavendum est gravidis abstineant hoc cibo, necari enim partus invenio.*

18. *Artemisia. Vide quæ priùs.*

Artemisia.

CUm te, chara soror, *viridis Respublica* pellet,
Ire relegatæ non dubitabo comes.
Si nos fœminei luimus scelera omnia Sexûs,
1. Næ nostra *Ecbolicæ* stirps miseranda *domûs.*
Sit capiti ipsius siqua in sua viscera sævit;
Nec *pars*, sed *totum Mortis* agatur *opus.*
Intempestivâ cur nos accersimur horâ?
Illa dies nostra est cùm *bona Juno* venit.
Impia & infælix, Virtutis *tempora* tantæ
In magnum impatiens anticipare nefas!
At semel admissi non nôrunt otia succi,
Otia non nôrunt torpida; semper agunt.
Nec labor est magnus tabulata revellere nondum
Vel bene fixa solo, vel bene juncta Domûs.
Spreturam *Ventos* cùm sint retinacula firma,
Nunc dubiam abripiet quælibet aura *Ratem.*
Quid non evertit *primordia frivola* vitæ?
Nec mirum; *Vita* est *integra* penè *Nihil.*

Nunc

2. Nunc perit, ah ! tenui pereuntis odore Lucernæ,
Et *Fumum* hunc *Fumus fortior ille* fugat.
Totum *Aquilis Cæsar* rapidis circumvolet *Orbem*,
3. *Collegámque* sibi vix ferat esse *Jovem*.
Quantula res quantos potuisset inepta *Triumphos*,
Et magnum nasci vel prohibere *Deum* !
Exhæredâsset moriente *Lucernula* flammâ
4. Tot *Dominis Mundum Numinibúsque* novis.
Tu quoque tantilli, *Juvenis Pellae*, perîsses,
(Quàm gratus terris ille fuisset Odor ?)
Tu tantùm unius qui pauper *Regulus Orbis*,
Et propè *Privatus* visus es esse tibi.
5. Nec Tu tantùm, idem potuisset tollere casus
Téque, *Jovis Fili*, *Bucephalúmque* tuum.
6. *Dormitórque Urbem* malè delevisset *Agaso*
Bucephalam è vestris, *Indica Fata*, libris.
Vix credenda quidem tam *nugatoria pestis*,
Mollitia hæc Uteri ni mihi nota foret.
Ingratos scitis quantum aspernetur Odores
Arcanâ *Olfactûs Tetricitate* sui.
7. Vix bene prudenter, mihi credite ; nam locus aptum
Deliciis tantis non habet ille situm.
At contrà, totis bene-olentia sensibus haurit,
Occurrítque illis, interiúsque trahit.
Nec facile affectûs causam indagare latentis,
Nec docti satìs hanc explicuere viri.
Tentemus siquid melius possimus & ipsæ ;
Ultima nam cursûs tempora *Luna* terit :
Et quæ de *Partu* miracula mille supersunt,
Conventum poscunt discutienda novum.
8. Edita tu proavis, *Cynareïa Planta*, Tyrannis,
Jam tandem *offensi* gloria summa *Patris*,
9. Jam *Sacra*, jam *Divûm* gratissima naribus *Arbor*,
Atque iterum *Virgo*, *Virgo* perennè manens,
Tu bene fœminei mysteria *Fœmina* mundi
Commemorare potes, nam *Meminisse* puto.

10. Téque olim *Patria* natam inter aromata dulcis
  Præclarè fas est noscere quid sit *Odor*.
Quinetiam infælix cùm te Ratione minori
  Tentantem frustrà vincere vicit *Amor*,
In medio longæ miseram discrimine pugnæ,
  Ah ! sæpe *Hystericam* decubuisse ferunt.
Ergò agè, quæ tandem tua sit sententia pande :
  Quid dubitas, nimiùm *Myrrha* modesta, loqui ?
Quid fles ? quid rupto dimanant cortice guttæ ?
  Illa vetus nil jam culpa pudoris habet.
Fælices culpæ, *Lacrymas* producere tales,
  Et tantum terris quæ potuere bonum !
Nulla unquam merita est tantum *Virtutibus* ipsis
  Fœmina, Tu quantum *crimine*, *Myrrha*, tuo.

1. *Plantæ quæ fœtum imperfectum aut mortuum ejiciunt.*
2. *Miseret, atque etiam pudet, æstimantem quàm sit frivola animalium superbissimi origo, cùm plerumque abortûs causa fiat odor à Lucernarum extinctu. His principiis nascuntur Tyranni, his carnifex animus. Tu qui corporis viribus fidis, tu qui fortunæ munera amplexaris, nec te Alumnum quidem ejus existimas, sed Partum, tu qui te Deum credis aliquo successu tumens, tanti perire potuisti, atque etiam hodie minoris potes,* Plin. *lib.* 7. 7.
3. Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.
4. *Imperatoribus Romanis, qui post obitum in Deorum numerum plerique relati sunt.*
5. *Ad eundem odorem Equæ dicuntur abortire.*
6. *Id est, Si Agaso (qui curam Equorum agit,* A Groom) *dormitans fortè in stabulo Equæ Bucephalo prægnantis extremitatem candelæ fœtentem reliquisset, in causâ forsitan fuisset cur abortum faciente Equâ, Bucephala Urbs (in memoriam illius celebris Equi ædificata) nunquam condita fuisset.*
7. *Inter Vesicam & Rectum Intestinum positus.*
8. *Myrrha, filia Cynaræ Regis.*
9. *Quæ adoletur Diis immortalibus Thuris modo.*

Panchaia.

10. *Panchaiæ.*

——— ———sit dives amomo,
Cinnamáque costúmque suum sudatáq ligno
Thura ferat, floréšque alios Panchaïca tellus,
Dum ferat & Myrrham, &c.

Ovid. Metam. 10.

Myrrha.

AT tandem abstergens fletum *Cynareïs* odorum,
Diductis leviter frondibus ora levat.
Incipit, exactóque calet mox Lingua pudore;
Mox nullâ ut pergat sollicitanda prece.
Sic prima est *Cochleæ* dura exantlatio siccæ;
Mox densum pleno flumen ab ore vomit.
Nota quidem res est, aliis longè omnibus unam
Plura *Gynæcitin* fundere verba *Tribum.*
Inque illâ longè reliquis plura omnibus unam
Fundere, siqua olim *Planta Puella* fuit.
Ergò hîc Historiam contexit origine ab ipsâ,
Quâque licet, molli *mitigat* arte suam:
Quàm longùm illicito pugnavit fortis Amori,
Et mala nè faceret, quàm mala sæva tulit:
Quàm sit sæpe suâ conata arcessere dextrâ
Mortem, dum potuit *Myrrha* pudica mori;
Impar cum sævo congressa *Cupidine Virgo*,
Sub juga qui magnas mittit ahena *Deas.*
Multáque præterea quæ Mens mihi dicere non est,
Cùm melius *Naso* dixerit illa priùs.
Tum verò innumeros Uteri (haud ignara) labores
Flebilibus fertur questa fuisse modis.
Vix ego, si ora mihi dentur *Muliebria* centum,
Et detur pulmo roboris instar habens,
Tot genera & formas & nomina sæva malorum,
Tot varii vultûs Monstra referre queam.

Qu

Quæ Superûm invidia est tam multo *milite Mortis*
Ipsius *Vitæ* velle replere *domum* ?
Quid tutum est homini, tua dulcia regna, *Voluptas*,
Metropolimque tuam si *Dolor Hostis* habet ?
Sed mihi præcipuè *Laurus* mea rettulit illam
Hysterici incursus ingemuisse mali.
Væ miseræ (dixit) totius *Corporis Urbi*,
Si *Castellum Uteri* vis inimica tenet !
Eminus hinc dirum jaculatur ubique vaporem,
Fit fuga vasta Animæ quâ Vapor ille subit.
Spirituum turbas intercipit ille volantum,
Ut procul incautas tetet Avernus Aves.
Si Stomachum attingit, stomachus collabitur æger,
Pensáque Venarum semiperacta jacent.
Immemor officii dulces avertitur escas ;
Friget & extincto *cruda Culina* foco.
Cor petit ? ipsa tremunt labefacta palatia Cordis ;
Vitale excusso sanguine turbat opus.
Intrantésque novos suspendit ad *Ostia* fluctus ;
1. Territa vel retrò cedere Vena jubet.
2. Et *Cava* vel dubio, vel nullo, *Tympana* pulsu,
3. Significant Animæ prætereuntis iter.
Splendida *Lætities* afflatu extinguitur atro,
Et Spes, & quicquid pectore *Lumen* habet.
Ut dicunt, Stygiis olim apparentibus *Umbris*,
Oppressâ tremulas luce perire faces.
At subeunt Luctúsque Metúsque Odiúmque diei,
Et formis horret Scena maligna nigris.
Mox in processu fauces crudeliter ipsas
Carnificis stringunt *Vincula* sæva *mali*.
Ætheriâ infælix aurâ non vescitur ; *Ignis*
4. Sola alimenta sui *Vita pyralis* habet.
Sæpe & in alta volans Caput occupat impigra pestis,
Ardentémque Animi fértque rapitque domum.
Barbarico trahitur *Ratio Captiva* Triumpho,
Nunc religata *Oculos*, nunc religata *Manus*.

Scilicet

Scilicet hanc hilaris miſeram dementia ludit,
Et riſu effræni viſcera mœſta quatit.
Et (vigil ah fruſtrà !) præſentia ſomnia narrat,
Miratúrque ſuos non placuiſſe jocos.
Cuncta tremens pavet hæc, & cunctis illa minatur,
Ac *Miſeranda* jacet *Terribiliſque* ſimul.
Hinc vanis irarum ardeſcunt ignibus ora,
Atque illi vanis imbribus ora madent.
Mortis Imago alias premit exactiſſima, quâcum
Collatus, *Vitæ Somnus Imago* foret.
Conſtringit ſenſus *torpor ſolidiſſimus* omnes,
Arboreæque Animæ non magìs alta quies.
5. Nec levis aura poteſt tenues impellere pappos,
Siqua ex ore venit; ſed, puto, nulla venit.
Defunctam Hyſterica conjunge, jacere putabis
Defunctáſve duas, *Hyſtericáſve* duas.
Hoc tanto in morbo (quis credat? ſed tamen æquum eſt
Credere quam longus perdocet uſus opem)
Subjice ſopitis grave-olentes naribus auras;
Huic tetro cedet tetrior ille Vapor.
6. Perdicum plumæ variæ ſuffimina ſunto,
Humanæque comæ, quadrupedúmque pili,
7. Cornuáque coriúmque boum, & quæ plurima quondam
Verruca ægroti crure tumeſcit Equi.
Nil Virtutis eget: Quis caſus repperit iſtam?
Aut *tantum Ingenium Caſibus* unde fuit?
8.9. Ure ſimul *Petrelaa*, & *Matrem Sulphur Odoram*,
10. Viroſámque *Aſſam*, *Caſtoreúmque* grave.
Hæc per mille poros, nervóſque, viáſque micantes,
Deſcendunt acie denſâ, Uterúmque petunt.
Ille omnes adytus contrà munire ſupernè,
Et clauſtra aggeribus firma tenere bonis.
Ergò in ſe magnis contractus nixibus ipſe
(Nam ſpatio in magno vis malè fuſa perit)
Humoréſque ſupervacuos fœdóſque vapores
Emittit triſtes inferiore viâ.

Non

Non jam cura manet longinqua invadere regna;
  Tutari cura est séque suósque Lares.
Nec tandem *Hannibali* nova sufficit agmina, possit
  Ut procul *Italiæ* frangere victor opes,
Romanas Aquilas & pila minantia circùm
  Carthago è muris cùm videt ipsa suis.
His *Nares*; *Uterum* contrà suffire memento
  Quo placas magnos largus odore *Deos*.
11. *Cinnamámque* (12) *Ladanúmque* illic suppone *caprinum*;
13. Et *Costum*, & *Stacten*, si sapis, adde meam,
14. Sudorémque sacrum *Zibethi*, (15) *Vomicámque Gazela*
16. Ignotúmque homini te genus, *Ambar*, habens,
Et mea quod spirat *Panchaïa* ditibus hortis,
  Atque *revictura* quod *Rogus* halat *Avis*.
Nec tu *Thura* bonis dubites avertere *Divis*:
  Dii bene concedent usibus illa piis.
Tum membra obscuro cernes undantia motu
  Experrecti Animi lucida signa dare.
Tum cava non solito fremere Intestina tumultu,
  Disjectíque Hostis tota sonare fugâ;
Subter & obscœno stillare Venena canali,
  Sanguineásque iterum lenè micare *vias*.
Et se sæpe levant oculi, cœlúmque requirunt,
  Purpureúsque redux floret in ore calor.
Ultima constrictas reserant suspiria fauces;
  Ad *Vitæ* expirat *Morbus* & ipse modum.

Quod tibi, dulcis *Odor*, cum membro à nare remoto,
  Et Nari inviso, quod tibi *Fœdus*, *Odor*?
Tu quoque quâ causâ, *Fœtor* spurcissime, bello
  Tam clara & longè dissita regna petis?
Quâ vos, quâ celeres emittitis arte *sagittas*,
  Nasus ubi, vester tam procul *Arcus*, abest?
Ergò aliqui ad *Cerebrum* credunt pertingere solum,
  Quâ via sub celso fornice nota patet;

Cognatóque *Utero* mox impertire *Cerebrum*,
    Aut triste aut lætum quod ferat *Hospes Odor*.
Nec *sua* sæpe *Uterus*, sed gaudia gaudet *Amici*,
    Et læsi læsus sæpe dolore dolet.
Quod *Cerebrum Pyladen*, *Uterum* delectat *Oresten*;
    Quod fugit & *Pylades*, noster *Oresta* fugit.
Non equidem inficior nodum quo jungit utrosque
    Naturâ simili conciliatus amor.
Conceptúsque suus, suus est & *Partus* utrisque,
    Atque ambo Fœtus ora Parentis habent.
Quid, quòd inest nunquam satiata libido creandi?
    Magnorúmque capax, arctus utrísque sinus?
Multa que prætereo (concurrunt multa in utrisque)
    Scilicet hæc *Matrix Corporis*, illa *Animi est*.
Sed tamen hæc isti propria est ac priva facultas,
17. Nec Caput & Nares semper, *Agdine*, rogat.
18. Surgere conantem atque urgentem vincula frustrà
    (Sæpe rebellantem vincula nulla tenent)
Suppositus revocat (*Naso* ignorante quid actum)
    Et firmat grato glutine blandus *Odor*.
At descendentem devexo pondere eundem
    (Nam proprio imbellis pondere sæpe labat)
Suppositus fugat occursu, sursúmque repellit
    Horrenda intentans arma molestus *Odor*.
19. Sic cùm tota suis gens olim excesserat arvis,
    (Ingens finitimis undique terror agris)
Invitam ad Patriæ semeruta tecta relictæ
    Reppulit obstanti major ab Hoste metus.
Ergò alias alii causas; sed nulla relatu
    (Nam legistis eas, sat scio) digna novo.
Quid potero ipsa novi? mihi tu, doctissima *Præses*,
    Fare aliquid, dicis; *Res* ait ipsa, *Tace*.
Fas parere tibi; *Verum reperire Deus* me
    Fortè vetat, *Verum quærere* & ipse jubet.
20. Longiùs hæc Ratio, *Puteóque* petatur ab imo:
    Haurio si lentè, da veniam, *Alta* latet.

Admirand-

Admiranda vides, & *Bella* & *Fœdera* rerum;
His constat *Mundi Musicus* ille *tenor*.
Hæc qui haurire velit noto de *Fonte quaterno*,
Gnaviter *Insanus* cum *Ratione* foret.
Causarum hìc varii se pandunt undique *Rami*;
Sed Causis *Radix* omnibus una subest.
Namque ea quæ vulgò jam quatuor esse putantur,
Non sunt immensi Semina prima Globi.
Thesauros Elementorum congessit in illis
Verorum, in promptu Numen habere volens;
Principia unde suos depromere posset ad usus,
Et Mista æternùm suppeditare nova.
Infinita *Favis* latitant *Elementa minutis*;
Infinita *Homini*, sed numerata *Deo*.
Nec magìs antiquus claro *Calor* insidet *Igne*,
Famosúmque suæ *Frigus* inhæret *Aquæ*,
Quàm vel *Amarities*, *Dulcedo*, *Albórque Nigrórque*,
Atque omnis, variæ copia naris, *Odor*,
Vel nostræ *Ecbolitæ* vires, vel *Styptica* virtus,
Propria Materiæ *Puncta* habuere suæ.
Terris cuncta, & *Aquis*, *Flammísque Animísque coæva*.
Quid parcè & timidè dico? *Priora* volo.
Nam quæ *Terra* & *Aquæ*, *Flammæque Animæque* vocantur,
Ex his compositum corpus habere reor.
Quippe—Sed oblatus subitò vocem abripit horror,
Nam longè versâ Janua clave sonat.
Intrantémque ipsum *Cultorem* nobilis Horti
Vidit *Ruta* procul; vidit, & intremuit.
(Nam nulla in terris distantia longiùs Herba
Purgatrix Oculi quàm bona *Ruta* videt)
Et fugite hinc properè submissâ voce susurrat;
Cultor adest Horti, diffugiamus, ait.
Nondum erat orta Dies, sed luce afflata propinquâ
Luna iter admissis præcipitabat Equis.
Nec se more suo tam matutinus agebat,
Sed casu è somnis excitus ille novo.

Nam ſubitis Uteri lacerata laboribus *Uxor*,
Inclamabat opem, *Juno* benigna, tuam.
Ille autem, qui vel centum *Junonibus* Horti
Prætulit attonitus germina multa ſui,
Quæſitum huc properè *Cyclaminum* forte cucurrit,
Quo lentum excuteret Parturientis onus.
Ut procul aſpexêre Virum, ſeſe ocyùs omnis,
Sed furtim, & nullo murmure, Turba levat.
Et breviter *Præſes*, *Nunc Miſſa eſt*; Ite, ſorores:
Interruptum aliàs perficietur opus.
Diſcedunt, nullóque ſono nullóque tumultu
Areolas repetunt Germina quæque ſuas.

1. *Vena Cava ubi ingreditur dextrum Cordis ventriculum.*
2. *Arteria.*
3. *Sanguinis, vel Animæ in Sanguine.*
4. *In Cypri ærariis fornacibus ex medio igne majoris muſcæ magnitudine volat pennatum quadrupes, appellatur Pyralis, à quibuſdam Pyrauſta: quamdiu in igne eſt, vivit; cùm evaſit longiore paulò volatu, emoritur,* Plin. *l.* 11. 36.
5. *Pappus, Lanugo florum (propriè papaveris) Lucret.*
——— Pappóſque volantes.
6. *Plumæ avium auxiliantur, inprimis Perdicum, combuſtæ,* Sennert.
7. *Imprimis utiles ſunt & à pluribus commendantur ut præſentaneum auxilium, & quòd momento quaſi Mulieres ſuffocatas revocent, Verrucæ quæ tibiis equorum adnaſcuntur, ſi in furno ſiccentur, & in pulverem redigantur, & fumus ex eo naribus objiciatur injecto carbonibus, Idem.*
8. Πετρέλαιον, *quaſi* oleum petrarum, *ex quibus odore validiſſimo extillat.*
9. *Ex Chymicorum ſententiâ, quæ ſanè probabilis eſt.*
10. *Grave-olentem: ſic Plin. Virus alarum, & Muſtelarum virus exitio eſt, i. e. odor. Colum. Virus paludis, Virg.*
—Viroſáque Pontus
Caſtorea———

Statim

Statim tamen eo in bonam partem utitur.

——Atque omne benignè
Virus odoriferis Arabum quod crescit in arvis.

Ubi Virus significat rem Multùm, non Malè, olentem.

11. Ἀνδανον Herodot. *sed Ionicè, nam communiter* Λάδανον *scribitur, & corripitur à Marcello.*

12. *Arabia etiamnum & Ladano gloriatur, fortè casu hoc & injuriâ fieri odoris plures tradidere, Capras, maleficum aliàs animal, odoratorum autem fruticum appetentius, tanquam intelligant pretia, carpere germinum caules prædulci liquore turgentes, distillantémque ab his casus misturâ succum improbo barbarum villo abstergere, hunc glomerari pulvere, incoqui Sole, & ideo in Ladano Caprarum pilos esse,* Plin. *l.* 12. 17.

13. *Sudant (Myrrhæ arbores) sponte priusquam incidantur Stacten dictam, cui nulla præfertur.*

14. *Zibeth vocatur odoramentum quoddam pingue, crassum, nigri saponis facie, quod sudor est animalis cui Felis est figura. Qui liquorem illum esse ejus semen arbitrantur, ineptiunt; Strigmentum enim est, non, ut putabas, humor extractus è loculis genitalibus,* Scal. Exer. 211. 2.

15. *Gazelæ Vomica, cujus excellentiam probant Persæ, si odorantibus sanguis è naribus eliciatur, Id. Exerc.* 211. 6.—*Gazela tibi ignota non fuisset ex quâ Moschus: est autem Gazela tota capreoli facie, &c. Ibid. Vide etiam* Exercitat. 21.

16. *Græci recentiores (Veteres enim non noverunt)* Ἄμβαρ *appellant, quidam Ambarum, alii Ambram; quidam Balænæ semen esse putant, alii gummi arborum in mare delapsum, alii genus bituminis. Scaliger Fungi speciem esse.*

17. *Ut Minister in sacris Agonalibus.*

Semper Agátne rogat, nec nisi jussus agit,

Ovid. Fast. 1.

18. *Galeni motus autoritate nonnunquam putavi Uterum nihil aut perexiguum è suâ sede dimoveri: at ægrotarum mulierum modò querimoniâ modò precibus adductus, hunc sæpe tactu deprehendi instar globi cujusdam in ventriculum efferri, eúm-*

que graviter opprimere; hinc & sæpe manu depressus est, manifestóque in propriam sedem propulsus: neque id sanè magis alienum videri debet quàm ejusdem prolapsus quo totus ferè procidit, Fernel. *Alii tamen hunc ascensum uteri negant.*

19. *Helvetii. Vide Histor. lib. 1. Comment. Cæsar.*

20. *A notissimâ Democriti sententiâ,* Veritatem in profundo Puteo latere.

FINIS.

Nè malè diluto fugiant *pigmenta* colore,
Tu prohibes *Oleo* mista perire tuo.

1. *Nostri qui nunc sunt Herbarii Elelisphacon Graecè, Latinè Salviam vocant, &c.* Plin. *lib.* 22. 25. *Sed puto* Ἐλελίσφακον *unam tantùm speciem* σφακοῦ, *i.* Salviæ, *esse, fortè sylvestrem. Salvia cerebrum idcirco juvat & corroborat, quòd illi totius substantiæ similitudine familiaris sit,* Fernel. *Id. lib.* 5. *de Meth. Med. Salvia calida primo, sicca secundo: quæ angustiore folio, efficacior habetur; ea leniter astringit, & emanantem sanguinem cohibet, Ventriculum atque Cerebrum corroborat, torpentem appetentiam excitat; peculiariter autem Nervos firmat, eorúmque vitiis omnibus medetur, in idque vires obtinet Castoreo finitimas.*

2. *Quia inter præcipua medicamenta habetur quæ Memoriam confirment.*

3. *Memoriæ, Musarum Matri meritò dictæ.*

4. Salvia confortat Nervos, manuúmque tremorem
Tollit————

Salernitan. Iidem honorificentissimè de hâc herbâ, &, pro talibus Poëtis, etiam Poëticè, rogant,

Cur moriatur Homo cui Salvia crescit in horto?

5. *Agrippa eam* sacram herbam *appellavit, & scripsit Leænas eam manducare ad partûs facilitatem. Aëtius dicit, Gravidæ Mulieres si fluidæque laxæque sint, eâ utilissimè vescuntur; nam Conceptum retinet, & vitalem reddit. Aiunt in Copto Ægypti post sævas pestilentias ab his qui superfuerunt ad ejus succum bibendum Mulieres coactas fuisse, plurimósque fructus indè productos,* Heurnius.

Melissa.

1. ITE procul *Curæ*, (nimiùm mihi *Turba sodalis*)
Ite; venit *Vati* læta *Melissa* suo.

Læta venit, Sertísque volens me cingit odoris:
Me cane (ait,) *Merces* ipsa *Canentis* ero.
Jamdudum insolito juvenescunt corda sereno:
Agnosco afflatum, nobilis Herba, tuum.
2. Jure tuam frondem signaris imagine *Cordis*;
Te solet inter *opes Cor* numerare suas.
Vultibus impressum veluti *Regalibus Aurum*
Partis & *Effigiem Principis* ipsa geris.
Te fugiunt Pluviæ, te Venti & Nubila Mentis,
Auratúmque aperit pax inopina diem.
Nec *Bacchus* plus ipse juvat, cùm rore superbo
Fervidus in venas purpureúsque fluit,
Dulcia mortalis portans oblivia sortis,
Spémque renidentem, *Divitiásque breves*.
Nescio quid plerùmque bonis *turbatur* in illis,
Visus & impuro est surgere *fonte Lepos*.
Nec sævum *occîdit Bacchus*, sed *vulnerat Hostem*;
Viribus iratis fortior ille redit.
At tua lenè fluit, sine vi, sine fæce, *Voluptas*,
Nec pungunt *Caudis Gaudia* sæva suis;
Nec nimiùm *Melli* vicinus *Aculeus* hæret:
3. Blanda *Melissa*, tuas non imitaris *Apes*.
O *Munus* cœleste datum mortalibus ægris!
O *Numen, Curæ* si medicamen habes!
Infestant aliæ pestes, hæc *possidet* Orbem,
Hoc uno ægrotat quisquis ubique *Malo*.
Gaudeat innumeris & abundet *Floribus* ætas;
Hæc *Flores* ipsos tingit *Amarities*.
Circumfert humana suum *Natura Venenum*,
Atque opus *Antidoto Vita* habet ipsa tuo.

1. *Melissa, Meliphyllum Virg. Melissophyllum & Melittis Plin. quibusdam Apiastrum, quorum eadem omnibus origo nominum, quòd sit herba apibus gratissima. Citrago etiam dicitur, ab odore. Citrago, quæ & Melissophyllon, calida siccáque recessu primo, demulcet quoque atram bilem; confert*

fert ad timores & tristitias quæ occasione nullâ ex atrâ bile suscitantur, lætáque facit somnia, simul quoque aliquantum deterget, Fern. *Et idem alibi, Melissophyllum syncopen ex frigidâ causâ, mærorem tristitiámque excutit. Rases (referente* Heurnio) *ait, Melissa animi hilaritatem, coloris amænitatem & jucunditatem, bonámque coctionem creat, & canitiem retardat. Quâ de causâ vino indi solet. Multis alii facultatibus celebris est, sed hîc de hâc unâ agitur. Anglis* Baume.

2. *Qui Signaturas rerum consectantur, observant Meliss. folia Cordis figuram referre.*

3. *Melissophyllo sive Melittide si perungantur alvearia, non fugient Apes; nullo enim magis gaudent flore: copiâ istius examina facillimè continentur. Idem præsentissimum est contra ictus earum vesparúmque & araneorum, item Scorpionum, &c.* Plin. *lib.* 21. *cap.* 20. *Unde Virgil. alveari eâ illini jubet;*

——— Huc tu jussos insperge sapores,
Trita Meliphylla & Cerinthæ ignobile gramen,

Georg. 4.

Cochlearia.

1. EST *Morbus*, nomen *Scorbuto Saxones* indunt,
Arctoos latè qui populatur agros.
2. Fælix barbar cum quæ ridet *Græcia* nomen!
Ah fælix quòd non cultius ipsa dedit!
Monstrum atrox! nullum quo misit tetrius unquam
Prædatum in terras vindicis ira *Dei*.
3. Centum illi horribiles, centum (mirabile!) *Formæ*,
Bis centum armatas arbitror esse *Manus*.
Inter limosas *Abdominis* ille paludes,
Sulphureas inter nascitur *Hydrus* aquas.
Illum & *Desidia*, & nimii peperere *Labores*;
Illum et *Luxuries*, & *Dolor* ipse parit.

Sæpe etiam *Febris* defunctæ sævior *Hæres*,
 E *Cinere* & sicco prosilit ille *Rogo*.
Nascitur exiguus, facilique domabilis arte.
 Hei mihi! quàm parvo tempore *Magnus* erit?
Sic stupet ingentem *Nilus Crocodilon* ab Ovo,
 Vix tantùm immersis *Ipse stupendus* agris.
Humore obscæno & salibus nutritur adustis;
 Ipsi illum *Flatus*, atque alit ipse *Vapor*.
Ille nec in *Cunis* tentat nihil *improbus Infans*,
 (*Desidiæ* ô Proles *desidiosa parùm*!)
Herculei citiùs non incepere *Labores*;
 Monstrorúmque Hostis Monstra imitantur opus.
Qui modò natus erat, jamdudum membra fatigat
 Insultans; ipsâ *lassa Quiete* labant,
Et languent, paréntque *Animæ* non læta moventi,
 Nec nôrunt ubi sit, cùm sit ubique, *Dolor*.
Pectore deducto vix æger anhelitus exit,
 Sanguine vix ripæ prætereunte tument;
Mox latè dat signa sui fidentior *Hostis*,
 Damna nec *Autorem* tanta latere sinunt.
Tetra situ putri, fraudatáque dentibus Ora,
 Mortis Odor fœdus, *Mortis* ubique *Color*;
Nauseáque, & Vomitus, & clausi tormina Ventris,
 Et ferrugineis Crura inhonesta notis;
Offusæque Animo Tenebræ, Sensúsque ligati:
 Quicquid & ut sibi sit *Vita* odiosa facit.

Hoc *Monstrum* mihi tale dedit Natura domandum,
 (Namque *Herbis* non est *Monstra* domare novum.)
Sic *Taurum* vigilémque *Draconem* vicit *Iāson*;
 Non memini succis usus an *Ille* meis:
Sed vicit, rediitque potitus *Virgine* & *Auro*.
 (Eveniant *Medicis* talia sæpe, precor.)
Gaudebam quòd dura mihi provincia cessit:
 Quò *major*, certè *gratior* Hostis erat.

Ipsa (fatebor enim) capior dulcedine Laudis,
Et juvat in *Medicis* nomen habere *libris*:
Invideóque illis quas magni charta *Galeni*,
Aut *Coï* celebrant scripta verenda *Senis*.
Invidit meritò *Juvenis Pellæus Achilli*:
Dissimilis questûs nec mihi causa fuit.
Cúmque aliæ *Græco* florerent nomine Plantæ,
(Námque honor in *Græco nomine* summus inest)
5. Tunc ego litoribus crescebam inhonora *Britannis*.
(Terra *Britanna* quidem tunc inhonora fuit)
Crescebam infelix *Gothici* procul accola *Ponti*,
Nec fuerat foliis vilior *Alga* meis.
Nunc decet obscuræ damnum deforme *Juventæ*,
Tam longas *Famæ* nunc reparare moras
Et decet, & facio: nunc inclyta gloria nostri est,
Et nota in terris omnibus Herba legor.
Quis meruisse negat, cùm nostro Marte *Tyrannus*
Vincitur Arctoo qui vagus orbe furit?
Dicite *Io Pæan*! ter *Io* sonet ultima *Thule*,
Ter resonent *Gothici* litora vasta Maris!
Ille ferox *Morbus* manibus post terga revinctis,
(Dicite *Io*!) *currus* ducitur ante meos.

1. *Cochlearia à figurâ Cochlearis nomen mutuatur, peculi- ter Scorbuto dicata, & providentiâ Divinâ in iis region- abundè crescens ubi hic Morbus grassatur. Quem infer- Saxoniæ incolæ* Scorbock, *aut* Scorbuck, *à torminibus - tris appellant, unde Nomen Scorbuti. Angl.* Scurvy, *& h-* Scurvy-grasse.

2. *Licèt Græcis innotuisse videatur hic Morbus, nam - exactè describit Hippocrates in Lienis morbis; tamen ii- frequens fuit in Græciâ, ut proprium ac peculiare n- nullum nactus sit.*

3. *Tanta morborum & symptomatum farrago in hoc m- concurrit, ut vix alius sit tam πολύμορφ@, & qui - morbo-*

morborum speciebus latitet. Sennertus eum autem sic definit: Est prava quædam corporis nutritio vel Cachexia ab humore melancholico peculiari modo corrupto orta, conjunctam habens crurum debilitatem & maculas, gingivas tumidas & sanguinolentas, dentium laxitatem, & plura alia symptomata.

4. *Cochlearia facilè primas inter ista medicamenta tenet, & malo huic peculiariter adversatur, ut longa experientia docuit; Sale enim volatili acri cum amaritudine conjuncta abundat, unde aperit, penetrat, crudos illos & crassos humores volatiles reddit, discutit, per urinam & sudores expurgat, viscera roborat, Id.*

5. *Eadem esse creditur à quibusdam ac Britannica Plinii, quòd abundè in hâc Insulâ nostrâ crescat.*

Cassytha.

1. NEC *Folium*, *Cassytha*, tibi est, nec *Caulis* egenæ,
Nec *Radix*? *Vita pensilis* ortus ubi est?
Tota quidem *Magica* es: nec jam *Miracula* miror
Plurima quæ facias; grandius *ipsa* mihi es.
Herbarum ut capias vires, *tua Retia Temet*
Tendis, *Venatrix* & simul ipsa *Plaga*.
O *animatum Ænigma*! tuæ mysteria plantæ
Qui cantu celebret *Vate* opus *Oedipode* est.
Non tu vicinas sine causâ amplecteris herbas,
Cùm tibi sint *Corpus Brachia* sola tuum.
Stamina larga quidem tibi nent vitalia Parcæ:
Sed nec *Subtegmen*, *Tela* nec ulla datur.
Fallor? an hinc gaudes *Filum* præbentia *Lina*
Non scrutabilibus complicuisse modis?
O bene dilectæ *Conjux* fidissima Plantæ!
Quo nullum exemplum clarius edit *Amor*.
Jam pudeat lascivam *Hederam* memorare, *Cupido*:
Illius amplexus sola *Libido* facit.

 Corpore

Corpore perfruitur placito : *Divortia* rebus
Apparent aliis ; *Res habet illa suas.*
Sunt vires frondésque aliæ, nec *Fructus* & ipse,
Testis *Adulterii*, *Conjugis* ora refert.
Et *Radix* aliis satiatur libera succis,
2. Et vel adhuc nomen *Nupta Parentis* habet.
At bona de solo pendet *Cassytha Marito* ;
Nil habet illa suum, sed nec habere velit.
Illius & succo nutritam, & stipite fultam,
Et folio ornatam se putat esse satis.
3. Gaudet & illius quodcunque est sumere *Nomen*,
Et fieri cunctis *una eadémque* modis.
4.5. Tali animo *Alceste* fuit, & *Capaneïa Conjux*,
Et paucæ eximius quas celebravit Amor.
Et puto te, *Cassytha*, mori pro *Conjuge Lino*
Velle ; sed eveniant prosperiora tibi.
Hic *Viventis Amor* ; claram post funera reddit
Altiùs *humanæ* Nomen *Amicitiæ*
6. Quam *Jecori* præstas *Spleníque* fideliter ægro,
Quos recreas victos obsidióque levas.
Unde, precor, tantas tantillo in corpore vires,
Unde, precor, *Planta pauperis Uxor*, habes ?
Quis fore crediderit Jecur ut Medicamine tali,
Tam miserâ tantum Viscus egeret ope ?
Utere vel *Minimis* : nec dedignare superbus
Quòd *servent* homines *Parva* ; *Minora necant.*

1. Κασύθα (*quæ veteribus Græcis ignota*) *à* κασύω Consuo, *quia quasi filis quibusdam herbas implicat; unde & Epilinum* (*quæ maximè celebris est Cassythæ species*) *vocatur* Λινόδεσμος, Vinculum Lini. *In officinis Cuscuta dicitur. Angl.* Dodder. *Cassytha primo ordine calida, sicca secundo, amaroris astrictionísque particeps, Melancholiam tum herbâ tum semine propriè incidit atque detergit, obstructum Lienem expedit, deinde & Jecur, arquatúmque nigrum & febres lentas diuturnásque pellit, quandoquidem venas omniáque*

niáque vasa à putridis humoribus expurgat, servato Ventriculi & reliquorum viscerum robore, Fernel.

2. *Neque enim nomen mutuatur ab arbore quam amplexatur, sed ubique nomen Hederæ retinet, quod Cuscuta non facit.*

3. *Quæ Thymo se implicat Epithymum vocatur, quæ Thymbræ Epithymbrum, quæ Urticis Epiurtica, quæ Rubo Epirubus, &c. nec tantùm nomen adsciscit plantæ cui inhæret, sed & virtutes ejus participat.*

4. *Cùm Apollo à fatis impetrâsset ut Admeto Regi produceretur vitæ terminus, siquis pro eo diem obire vellet, Uxor Alceste conditionem accepit, vicémque ejus ipsa subiit.*

5. *Evadne Martis & Thebes filia, quæ sese in mariti sui rogum projecit.*

Turbine quo sese charis projecerit audax
Ignibus Evadne, fulménque in pectore toto
Quæsierit ———

Statius.

6. *Hepatis & Lienis infarctus expedit, ustam ex bile melancholiam eluit, &c.* Heurnius.

Absinthium.

1. INfaustum Pueris & detestabile germen
Credor, & à *Furiis Persephonéque* legi.
Insanire putant *Medicum*, vel ludere certè,
In me si succum dicat inesse bonum.
Sed neque *fœmineo* scio me placuisse palato,
2. Multa licèt *Sexus* debeat ille mihi.
Et puto vix paucis tristem arridere saporem:
Hei mihi, quàm paucos *Jupiter* æquus amat!
Dulcia sola placent; sed *dulcia* quantus *amaror*
Consequitur, serò post sua damna vident.
Longa *Voluptatis* subeunt fastidia curtæ,
Dilectæque nimis Nausea fœda dapis.

Corpore perfruitur placito: *Divortia* rebus
  Apparent aliis; *Res habet illa suas.*
Sunt vires frondésque aliæ, nec *Fructus* & ipse,
  Testis *Adulterii, Conjugis* ora refert.
Et *Radix* aliis satiatur libera succis,
2. Et vel adhuc nomen *Nupta Parentis* habet.
At bona de solo pendet *Cassytha Marito*;
  Nil habet illa suum, sed nec habere velit.
Illius & succo nutritam, & stipite fultam,
  Et folio ornatam se putat esse satis.
3. Gaudet & illius quodcunque est sumere *Nomen*,
  Et fieri cunctis *una eadémque* modis.
4.5. Tali animo *Alceste* fuit, & *Capaneïa Conjux*,
  Et paucæ eximius quas celebravit Amor.
Et puto te, *Cassytha*, mori pro *Conjuge Lino*
  Velle; sed eveniant prosperiora tibi.
Hic *Viventis Amor*; claram post funera reddit
  Altiùs *humanæ* Nomen *Amicitiæ*
6. Quam *Jecori* præstas *Spleníque* fideliter ægro,
  Quos recreas victos obsidióque levas.
Unde, precor, tantas tantillo in corpore vires,
  Unde, precor, *Plantæ pauperis Uxor*, habes?
Quis fore crediderit Jecur ut Medicamine tali,
  Tam miserâ tantum Viscus egeret ope?
Utere vel *Minimis*: nec dedignare superbus
  Quòd *servent* homines *Parva*; *Minora necant.*

1. Κασύθα (*quæ veteribus Græcis ignota*) à κασύω Consuo, *quia quasi filis quibusdam herbas implicat; unde & Epilinum (quæ maximè celebris est Cassythæ species) vocatur* Λινόδεσμος, Vinculum Lini. *In officinis Cuscuta dicitur. Angl.* Dodder. *Cassytha primo ordine calida, sicca secundo, amaroris astrictionísque particeps, Melancholiam tum herbâ tum semine propriè incidit atque detergit, obstructum Lienem expedit, deinde & Jecur, arquatúmque nigrum & febres lentas diuturnásque pellit, quandoquidem venas omniáque*

niáque vasa à putridis humoribus expurgat, servato Ventriculi & reliquorum viscerum robore, Fernel.

2. *Neque enim nomen mutuatur ab arbore quam amplexatur, sed ubique nomen Hederæ retinet, quod Cuscuta non facit.*

3. *Quæ Thymo se implicat Epithymum vocatur, quæ Thymbræ Epithymbrum, quæ Urticis Epiurtica, quæ Rubo Epirubus, &c. nec tantùm nomen adsciscit plantæ cui inhæret, sed & virtutes ejus participat.*

4. *Cùm Apollo à fatis impetrâsset ut Admeto Regi produceretur vitæ terminus, siquis pro eo diem obire vellet, Uxor Alceste conditionem accepit, vicémque ejus ipsa subiit.*

5. *Evadne Martis & Thebes filia, quæ sese in mariti sui rogum projecit.*

Turbine quo sese charis projecerit audax
Ignibus Evadne, fulménque in pectore toto
Quæsierit ————

Statius.

6. *Hepatis & Lienis infarctus expedit, ustam ex bile melancholiam eluit, &c.* Heurnius.

Absinthium.

1. INfaustum Pueris & detestabile germen
Credor, & à *Furiis Persephonéque* legi.
Insanire putant *Medicum*, vel ludere certè,
In me si succum dicat inesse bonum.
Sed neque *fœmineo* scio me placuisse palato,
2. Multa licèt *Sexus* debeat ille mihi.
Et puto vix paucis tristem atridere saporem:
Hei mihi, quàm paucos *Jupiter* æquus amat!
Dulcia sola placent; sed *dulcia* quantus *amaror*
Consequitur, serò post sua damna vident.
Longa *Voluptatis* subeunt fastidia curtæ,
Dilectæque nimis Nausea fœda dapis.

Dat *ſtomacho* pœnas, quem læſerat antè, *Palatum* ;
Odit & optatos, cùm *rediere*, Cibos.
3. Tum gravis inferno ſpirare *Mephitis* ab orbe,
Mœſtáque *Lernæus* ſurgere in ora *Vapor* :
Tunc primùm ſuccos non faſtidire *ſeveros*,
Tunc & *Amaritiem* diſſimulare meam.
4. Nec fruſtrà ingredior ſtomachum, nec inutilis Hoſpes ;
Sed fero præſentem, Numinis inſtar, opem.
Non aliter *Solem* recreor ſentire tepentem,
Cùm mihi poſt hyemis frigora longa venit.
Illic ſæpe mihi *Stabulum* purgare nefandum,
5. Et libet *Herculei* ferre laboris opus.
Pondere diſcuſſo repetit ſua munia lætus,
Et vivo Stomachus percoquit igne cibos.
Purpureámque avido *Tincturam* devorat ore,
Nec venis operam dat *Chylus* ille gravem.
Paulatim roſeum depingit gratia vultum,
Purgato roſeus ſpirat ab ore vapor.
Quid præſtet mea planta boni *Venus* ipſa fatetur ;
Nec *Dea* tam *dulcis Dulcia ſola* probat.
Illa meis prudens aſpergit gaudia ſuccis,
6. Et cum *Lætitiis* miſcet *Amara* ſuis.
Scindimur *herboſæ* ſtudia in contraria *Gentes*,
Atque habet *Authores* *Factio* quæque ſuos.
Sunt quæ defendunt *Epicuri* dogmata Plantæ,
Quæque *Voluptatis* læve ſequuntur iter,
Et gaudent dulces populariter edere Fructus,
Et cingunt lætum florea ſerta caput.
At pars *Zenonis* rigidam colit altera Sectam,
Virtutúmque ferax & malè culta cohors :
Nec pompas amat aut vana oblectamina ſenſûs ;
Feciſſe *officium*, non *Placuiſſe*, juvat.
Et nulla in terris magis eſt me *Stoica planta*,
Cauliculo fulta eſt *Porticus* *ipſa* meo.
Delectent aliæ, noſtra eſt *Prodeſſe* *Voluptas* :
Gratia *tarda* quidem, ſed mihi *longa* venit.

Utilis

Utilis est *Censor* corruptæ asperrimus Urbi:
Talis *Ego*, & talis tu, *Cato* noster, eras.
Nec feritate tamen nec vindice fulminor irâ;
Prudentem Irasci cùm *Schola* nostra vetet.
Nulla magìs nostris compesco crimina regnis,
7. Et fugit aspectum *Bilis* amara meum.
Me simul ac videt ingressam stomachóque receptam
Acria non humili bella parare modo,
Nec Venis nec mille remotis ausa latebris
Fidere, postico territa quærit iter.
Et sequor & fugienti insto; Vestigia *fumant*,
Et *via fervet* adhuc quâ ferus hostis abit.
Nec minùs undantes exhaurio corpore fluctus,
Advena Diluvium cùm meditatur *Hyems*.
Nec magìs obscænas *Belga* exsiccare *paludes*,
Aut cursum obstantis vertere doctus aquæ.
Sæpe etiam obstructis Renum canalibus arctis
Ad Fontes refluunt *Flumina salsa* suos.
Prodigium infælix! vicinis undique membris
Turbatur, totis & trepidatur agris.
Quid vos ignavæ (sic increpo) sistitis undæ?
Mecum ite, en vobis rumpere claustra paro.
Rumpo; patent; notásque suus vehit alveus unda
Lætantur magno membra levata metu.
8. *Cannibales* toto pello de corpore *Vermes*;
Justáque cum fœdâ prælia gente gero.
Vermis edax, certus post funera corporis *hæres*,
Differ adhuc epulas (nec mora longa) tuas.
Visceribus gens illa ferox pinguescere gaudet
Infantum, & tenero læta cruore tumet.
Expectare piget donec *Mors præparet* escas:
Præripiunt avidâ fercula cruda fame.
Quid de *Pulicibus? vitæ salientia Puncta,*
Pulvereósque hostes enumerare piget.
Vix mihi majores vacat enumerare triumphos,
Et latitant numero multa *Trophæa* suo?

 Sæpe

Sæpe *vagum* toto diſpergitur æthere *Lethum*,
Atque *Elementa* ferox occupat ipſa Lues;
Ægrotat *Tellus*, ægrotat luridus *Aer*,
Ægrotant alveis *Flumina* lenta ſuis:
Et miſeros vaſtis *Mors una* amplectitur ulnis;
Vitalis Vitam (quis putet?) *Aura* rapit.
Auxilia in tantis Numen non pauca periclis,
Nec minimum è multis *me* dedit *Auxilium*.
Et ſæpe una feror (nec ſum quoque maxima) planta
Bella *Elementorum* ſuſtinuiſſe trium.
Non igitur fruſtrà, nec, credo, ſine *Omine* ſacro,
Cuncta ſubacturæ Genti in honore fui.
9. Ipſe triumphalem *Victor Certaminis* hauſtum
Germine de noſtro (præmia magna) tulit.
Nobilibúſque tenens ſpumantia pocula guttis,
Clamavit, *Merces iſta valere dabit*.
Nec quòd ſit guſtu minùs illa placebit *amaro*;
Per quem jam *Vici* ſic *Labor* ipſe fuit.

1. *Abſinthii genera ſunt plura: Santonicum appellatur à Galliæ civitate, Ponticum à Ponto, ubi pecora pingueſcunt eo, atque ob id ſine felle reperiuntur; neque aliud præſtantius, multóque Italico amarius: ſed Medulla Pontici dulcis. De uſu ejus convenit dicere, herbæ facillimæ atque inter paucas utiliſſimæ, &c.* Plin. *lib.* 27. 7. *ubi totum caput enumerandis ejus virtutibus impendit.* Fernel. *breviter in hunc modum: Abſinthium calidum primo gradu, ſiccum ſecundo, aſtringens, amarum & acre, excalfaciens pariter & detergens, roborans & deſiccans: ejus decoctum ſtomachum corroborat, bilem eíque inhærentem pituitam detergit, vacuátque tum per alvum tum per urinas. Hinc morbo regio correptos ſanat, malaciam ſtomachi & inflationes diſcutit, appetitum excitat, nauſeam arcet, lumbricos pellit. Comæ, folia & ſemen uſurpantur; ſed ſuccus ſtomacho infenſus, &c.*

2. *Urinam ac Menſes cient tres quatuórve ramuli cum Gallici Nardi radice unâ cyathis aquæ ſex —— Menſes privatim*

tim cum melle ſumptum & in vellere appoſitum, Plin. *Ib. Abſtergit etiam uterum.*

3. *Putor ex corruptis aquis.*

4. *Aſtringit ſtomachum, bilémque detrahit — Malaciam ſtomachi & inflationes diſcutit cum Sili & Nardo Gallico, aceto exiguo addito — Faſtidia abſtergit, concoctiones adjuvat, cruditates detrahit, cum rutâ & pipere & ſale — Stomachum corroborat, & ob hoc ſapor ejus in vina transfertur,* Plin. *Ib.*

5. *Qui Augiæ ſtabulum purgavit.*

6. ——— Non eſt Dea neſcia noſtri
Quæ dulcem curis miſcet Amaritiem,
Catul.

7. *Abſinthium quod in venis bilioſum eſt per urinas expurgat,* Fernel.

8. *Ventris animalia pellit,* Plin. *Ib. unde & Anglice nomen obtinet.*

9. *Sacris Pop. Romani celebratur peculiariter: ſiquidem Latinarum Feriis quadrigæ certant in Capitolio, Victórque Abſinthium bibit. Credo ſanitatem præmio dari honorificè arbitratis majoribus,* Plin. *Ib.*

Nymphæa.

1. NUm me cœnoſas contentam habitare paludes,
Et miſtam *plebi* ſpernis *Arundineæ?*
Non ego de *Vulgo viridi,* neque *Filia Terræ*;
Incolo *cognatas* nobilis hoſpes aquas.
Nympha fui, *Dea* poſtremæ non infima claſſis;
Venit *Amor*; quid tum profuit eſſe *Deam*?
Flammipotens jubet *Ille*: accendor in *Hercule* viſo,
Tótque *Triumphorum* pars *Dea* parva fui.
Mirabar famam *Herois,* fulgentiáque acta,
Membráque mirabar vel *Patre* digna *Jove.*

Et

Et me paulatim subiit scelerata cupido,
Ferre Virum totum qui *tulit* ipse *Polum.*
Verum equidem fatear, *Noctem* mirabar & illam
Quinquaginta Animas quâ genuisse ferunt.
Nunc pudet, atque *Herba* tam fœdos odimus actus:
Sed fuit eximiæ *Nox* ea *Nequitia.*
Ille meos (quid multa ?) ferus decerpsit honores,
Ille meæ *Florem Virginitatis* habet.
At vagus ille *Jovem* falsus levitate *Parentem,*
Noluit unius tædia ferre tori.
Monstra subacturus, *pejoráque Monstra Tyrannos,*
Percurrit Vindex sedulus omne solum.
Sed semper *Monstri Merces* fit *Virgo* subacti,
Sed semper *Natas* ille *Tyrannus* habet.
Fœmineúmque genus mihi jam pro *Pellice totum est,*
Nec caruêre ipsæ suspicione *Deæ.*
Nè valeam, sed & has mihi *Sirius* hauriat undas,
Et possim exustâ sicca palude mori,
Junonis nomen fuerim nisi torta per ipsum,
Crediderímque Odium ni simulare suum :
Forsan & ille meos (dixi) jam ridet amores,
Pellicibúsque feror *Fabula* læta meis.
Vexant ira, dolor, pudor, indignatio mentem ;
His tamen invitis omnibus hæret *Amor.*
Visum est æterni nisi solâ morte doloris,
Ad finem certâ quærere morte viam.
Fata obstant, sors obstat *Amantûm* dura *Dearum*;
Infinitum urget *Vita perennis* onus.
Interea lacrymas fundo noctémque diémque,
Hâc mihi *Clepsydrâ* tempora longa fluunt.
Fit Lacus è denso tandem mirabilis imbre,
Et collecta meos alluit unda pedes.
Siqua fides (magni quæ gloria tetra doloris)
Gaudebam *Luctûs fertilitate* mei.
At tandem ætheriis serò miseratus ab oris
Jupiter, Ipsa tuas incole, dixit, aquas.

Juſſit abire *Dea* macro de corpore formam ;
Juſſa abiit ; multum dempſerat antè Dolor.
2. Deſcendit terram *Radix nodoſa* ſub altam,
Et nimiùm *Clavæ* me meminiſſe facit.
Perpetuúmque bibunt ſolia inſatiata liquorem,
Ad Dominam lacrymæ jam rediere ſuam.
3. Candor adhuc veteríſque manent veſtigia formæ,
Pallor adhuc noſtro priſtinus ore ſedet.
Nunc equidem totos dego genialiter annos,
Crede mihi, *Plantæ* turba beata ſumus.
Nos ſapimus meliùs *Solem* & cœleſtia dona ;
Nos *Zephyri* mulcent & tepida aura fovet.
Nectareos nobis calices *Aurora* miniſtrat,
Ambroſias nullo terra labore dapes.
Certè hominum miſeret, quos mille incommoda vitæ,
Et ferus exercet, *Maxima peſtis, Amor.*
Non ignara mali, veterúmve oblita dolorum,
4. Extinguo Flammas, ſæve *Cupido*, tuas.
Victorémque meum tandem viciſſe triumpho,
Injuſta has juſtum eſt *Regna* ſubire vices.
Nè te mireris victæ ceſſiſſe, *Cupido*,
Me meus *Alcides* vincere *Monſtra* docet.
Et nè fortè tuo credas, *Hilariſſime Nequam*,
Non niſi *Deformes* poſſe carere jugo ;
5. Ipſius & Vultûs noſtrâ medicamen in herbâ eſt,
Et ſe formoſam ſpontè pudica videt.
Et *faciem Veneris* tribuo *moréſque Dianæ*,
Atque in Tutelâ *Numen utrumque* meâ eſt.
Sed nè fortè ſuas alieno nomine Flammas
Occultet ſævus (nec caret arte) *Deus* ;
6 Inſtitui nullos non debellare calores ;
Odi omnes ; Hoſtem me *Calor* omnis habet.
Seu furialis, utì ſuperâ in regione *Cometes*,
Occupet inſanum flamma inimica Caput ;
Seu vaga perrumpat Ventris fornacibus imi,
Et fumos corpus ſpargat in omne ſuos ;

Seu

Seu *Phlegetontæas* accendat sulphure Venas,
Seu stringat summam mitior illa cutim:
Qualiscunque meis metuit concurrere succis,
Pérque poros omnes exanimata fugit.
Quid nictas? quid dimidio me lumine spectas?
Sentio, vim Radix nostra *Soporis* habet.
Et puto tam longus Somnos inducere possit
(Si vis illa absit) Sermo. Viator, abi.

1. *Nymphæa Heraclia Plin. Mater Herculana Apuleio, aliis Alga palustris, Papaver palustre, Clavus Veneris, in officinis aliquando Nenuphar, Anglicè* Water-Lily. *Nymphæa nata traditur à Nymphâ Zelotypiâ ergà Herculem mortuâ, quare Heraclion vocant; aliqui Rhopalon, à radice Clavæ simili, &c.* Plin. *l.*25. 7. *Nescio quâ autoritate ductus Calepinus hanc Nympham Dejaniram fuisse asserit, sic enim ait, Quod Dejanira audiens, (nempe mortem Herculis, cujus ipsa autor innocens fuit) dolore percita Herculis Clavâ se interfecit, ex cujus sanguine postea nata est herba quæ Nymphæa & Heraclion dicitur. Hæc ille; quem secutus non sum, cùm quòd Ovidius, cùm mortem Herculis narrat, istius fabulæ non meminit, tum quòd vix satis convenire cum Plinii verbis videatur: nam Dejanira neque propriè Nympha appellari potest; neque Zelotypiâ, sed dolore mortúa est. Utcunque se res habet, licere mihi existimavi fabulam pro voluntate meâ concinnare.*

2. *Marcellus eam Clavam Herculis appellat.*

3. *Duo sunt genera, quorum unius flos luteus, alterius candidus est.*

4. *Eos qui biberint eam duodecim diebus coïtu genituráque privari,* Plin. *ib. Venerem in totum adimit Nymphæa Heraclia semel pota in quadraginta dies. Insomnia quoque Veneris à jejuno pota & in cibo sumpta. Illita quoque radix genitalibus inhibet non solùm Venerem, sed affluentiam genituræ; ob id corpus alere vocémque dicitur,* Plin.

5. *Illita maculas omnes & vitia tollit ——— Alopecias emendat*

emendat Nymphææ & Cicutæ radix, si unà tritæ illinantur, Id.
6. *Nymphæa tota refrigerat ordine secundo, ejus radix atque semen exiccat, flos humectat; ísque naribus ac fronti admotus, capitis ex bile dolorem lenit, somnum conciliat, sumptúsque omnem extinguit ardorem,* Fernel.

Asplenum.

1. NEC *Caulem* Natura mihi, nec *Floris* honorem,
Nec mihi vel *Semen* dura Noverca dedit,
Nec me *Sole* fovet, nec cultis crescere in *Hortis*
Concessum, & Foliis gratia nulla meis.
Herba invisa Deis poteram cœlóque videri,
Et spurio Terræ nata Puerperio.
Gens hominum specie rerum captatur inani,
Atque *Oculis Mentem* tradit inepta suis:
Pauperibúsque Horti nunquam patet area plantis;
Scilicet his regnat picta *Tulippa* locis.
Non ità *Dii: Phœbus me* præfert mille *Tulippis,*
Et *Coüs Phœbo* proximus arte *Senex.*
Nam cùm *Membra* suis divisit finibus *Autor,*
Imperiúmque Herbis certáque regna dedit,
Tum mihi præ reliquis *Provincia dura* tributa est,
2. Moribus ille ferox indomitúsque *Lien.*
Comprimo luctantem, sævóque humore tumentem.
Aggeribus crebris obstruit ille vias,
Nequicquam; perrumpo aditus, commercia reddo,
Et via per Splenem libera tota patet.
Ni faciam, sine more furit, dirúmque vaporem
Victor & horribilem spargit ubique luem:
Purpureos Animæ crudeliter inficit *Amnes,*
Déque *Venenato Flumine Vita* bibit.
Et summa immundi depascunt corpora morbi,
Et facies *Lethi concolor Omen* habet.

Hinc

Hinc lacrymæ curæque malæ vigiléſque labores,
Et dolor, & *præcox Carnificina Metus* :
Hinc Laquei deformis Amor, præreptáque *Fato*
Mors placet ; hinc vitæ tædia longa brevis.
Monſtra piæ, precor, avertat tam turpia genti
Jupiter, atque Herbæ vis *operoſa* meæ.
Non malè *Trajanus Fiſco* aſſimilare *Lienem*
Conſuevit ; *Corpus*, cùm tumet ille, macrum eſt.
Quid rides ? num *Romanæ* quòd neſcia non ſim
Hiſtoriæ ? Stipes, non ego *Planta* forem,
Tempore tam longo ſi tot *Doctoribus* uſa,
A tantis poſſem nil didiciſſe Viris.
Et didici, & proferre tibi miracula poſſem
Plurima ; ſed nunquam *garrula planta* fui.
Propoſitum ut repetam ; Multis animalibus ipſa
Immodici abſumo triſte Lienis onus.
3. *Creta* quidem *Mendax*, ſed & illi credite, grates
De *Porcis* referat cùm mihi *Creta ſuis*.
Splene tumente gravis duríſque laboribus impar,
Implorat noſtram pauper *Aſellus* opem.
Ille meâ paſtus (miſeret nam *Pauperis*) herbâ,
Aſſuetum repetit lætus & acer opus.
I nunc & vanos *Florum* mirare colores,
Deliciáſque breves, *Purpureámque fugam*.
Formoſi lætíque virent (quis denegat ?) illi ;
Nos *triſtes Formam Lætitiámque* damus.

1. *Aſplenum multis nominibus noteſcit. Græcè* Ἀσπλήνιον (*quòd ſplenem diminuat*) Σπλήνιον, Σκολοπένδριον, (*propter ſimilitudinem Scolopendræ vermis*) Ἡμιόνιον, *&* *Theophr.* Πτέρυξ (*quòd ex filicum genere videatur eſſe*) *Lat. Splenium, Scolopendrium, Scolopendra, Mala Herba, & Ceterach pharmacopolis. Anglicè* Spleen-wort, Milt-waſt. *Aſplenum ſunt qui Hemionium vocant, foliis trientalibus multis, radice ramoſâ, cavernoſâ ſicut filicis, candidâ, hirſutâ. Nec Caulem nec Florem nec Semen habet. Naſcitur in*

in petris parietibúsque opacis, humidis; laudatissima in Cretâ, Plin. *lib.* 27. 5.

2. *Hujus foliorum jure in aceto decocto per dies quadraginta poto Lienem absumi aiunt, Ib. Ille dubitanter; audaciùs* Fernel. *Nullâ saporis insuavitate folio solo Lienem diebus quadraginta absumit, fœdámque ex obstructione colorem detergit, atque calculos etiam in vesicâ comminuit. Et alibi, Syrupus Scolopendrii crassam terrenámque Melancholiam extenuat, mollit, fluxámque reddit, Lienem obstructione liberat, tumentémque solvit; Melancholiæ, quartanis diuturnísque febribus apprimè utilis.*

3. *Vitruvius ait in Cretâ, ubi magnâ copiâ nascitur Asplenum, Porcos ἀσπλήνους, i. e.* sine splene, *inveniri. Dicuntur & Asini splene laborantes eodem sese curare.*

Lactuca.

1. *Augustum* sanâsse olim quòd diceris ægrum;
 Quidam inter laudes hoc posuêre tuas.
Nasone infamem pulso & *Cicerone* necato
 Certè ego te nollem restituisse Virum.
Sed puto tu neutrum nôsti, *Mundique Tyranno*
 Non miror si sis gratificata libens.
Utilis ipsa quidem es cunctis *Medicina Tyrannis*; 2
 Et rabies sacro frigore tacta fugit.
Cinge, precor, Caput illorum meliore Coronâ,
 Inque illis Mundo, si potes, affer opem.
Ipse tuo quondam jussu de corde perusto,
 Ipse *Tyrannorum Maximus* exit *Amor*:
Falsus Amor; neque enim tentas expellere *Verum*,
 Qui titulum justi *Regis* amandus habet.
Invisus meritò est tibi *Sirius* ille *Cupido*,
 Qui necat Igne *Herbas*, & fera *Monstra* parit.

Eadem.

Eadem.

Adde *Oleum Panémque* mihi, nec deinde queraris
Pauperiem æstivis mensibus esse gravem.
Has epulas habuit teneri Gens aurea mundi,
Et *Cœnæ* ingentis tunc *Caput* ipsa fui.
Semideûmque meo creverunt corpora succo,
Materiam tanti *Sanguinis* ille dedit.
Tunc neque fraus nota est, neque vis, neque fœda libido:
Hæc nimii proles sæva *Caloris* erat.
Sit sacrum illorum, sit detestabile nomen,
Qui primi *Servæ regna* dedere *Gulæ*.
Hinc vitiis patefacta via est, *Morbísque* secutis
Se *Lethi* facies exeruêre novæ.
Ah! fuge crudeles Animantum sanguine mensas,
Quásque tibi *opsonat Mors* inimica dapes.
Posces tandem *Æger*, si *Sanus* negligis, *Herbas*.
Esse *Cibus* nequeunt? at *Medicamen* erunt.

1. *Divus certè Augustus Lactucâ conservatus in ægritudine fertur prudentiâ Musæ Medici*, Plin. *lib.* 19. 8.

2. *Lactuca tum admota tum sumpta cum cibo acres demulcet humores, desipientiam sedat, vaporísque suavitate somnum conciliat, idque blandè & citra offensionem ullam*, Fernel. *Et alibi*, Frigida *est initio tertii, humida secundo, idque simpliciter, citra astrictionem aut ullius qualitatis excessum, crudáque estur; aquæ frigidæ modo refrigerat, ventriculi & præcordiorum æstum compescit, bilem fervidiorémque sanguinem frænat: neque tamen ut aqua emollit, aut ventriculi præcordiorúmve robur solvit; sed nullâ offensione pro succo fervido temperatiorem profert, eúmque benignum ac probum. Eâ temperatione somnum accersit, Veneris insomnia coërcet; ad quæ etiam ejus semen usurpari solet.*

3. *Quidam* Eunuchion vocant, *quia hæc maximè refragetur Veneri.*

Veneri. Est quidem naturâ omnibus refrigeratrix — Peculiares earum vires somnum faciendi, Veneremque inhibendi, æstum refrigerandi, stomachum purgandi, sanguinem augendi, &c. Semine trito ex vino poto libidinum imaginationes in somno compesci, Plin.

Euphrasia.

INgredere, ô, *Oculos*, Hospes dulcissima, nostros;
Ingredere, & *Vati* grata medere *tuo*:
Si bene de vobis merui, si carmine in isto
Plantarum stabili *Flore* perennat *honos*.
Talibus orabam recubans in gramine mœstus,
Cùm subitò ad nostros astitit illa pedes.
Mirabar *Funginum ortum* tam nobilis *Herbæ*;
Nam nec eam vidi, nec, puto, ibi antè fuit.
Dodrantalis erat fusco velamine Caulis:
Crenatæ frondes subviridésque tegunt.
Stipite de medio lepidè Flos emicat albus,
Quem flavi tractus purpureíque striant.
Agnosco *Euphrasiam* bello cum nomine bellam;
Patronæ arrident *Lumina* læta suæ.
Prodigium, ecce, novum! mihi *Flore* & stipite toto
Annuit, & *viridi* talia *voce* refert,
Submissè; namque est *Herbis* mos ille *modestis*,
Nec rauca *Arboreæ* murmura *gentis* amant.
Florentis *Vates* (sic incipit) *Unice* Mundi,
Fortia frondosæ qui canis acta domûs,
Non cuivis *voces Herbarum* audire tributum est:
Hoc tibi *Planticolâ* pro *pietate* datur.
Non *Hominum* ingratos imitamur *Germina* mores,
Queis *Vatum* æternus nullo in honore labor.
Vellem equidem *Radix* possit tibi nostra mederi;
Nec dubium est *Cives* hoc quoque velle meas.

At si *Naturæ* culpa immedicabilis obstat,
Heu ! nihil *Herbarum* natio tota juvat.
Naturæ nobis haud jussa infringere fas est :
Servimus ; *Domina* est ; quod lubet illa facit.
Gaude siqua *dedit*, nè irascere siqua *negavit* :
Crede mihi, *parcâ* est illa *benigna* manu.
Sed cùm debilitat *Morbi* vis improba Visum,
Aut *Vinum*, aut cæcus, Luminis osor, *Amor*,
Aut crapula, aut curæ vigiles, aut putridus aër,
Aut quæ præterea millia multa nocent ;
Tunc *Ego* non frustrà poscor : quot fundimus hostes,
Quas ferimus pugnas si numerare velis,
Antè bonus versâ me proluet *Hesperus* urnâ,
Et requieturos *Nectare* pascet agros.
2. Sæpe ferox Capitis decurrit vertice Flumen,
Et se *salsum* Oculi *dulcibus* addit aquis.
Qui solet esse alibi lacrymarum fertilis autor,
Hic *Dolor* à *Lacrymis* nascitur ipse suis.
3. Sæpe tument albæ peregrino sanguine Venæ,
Et *domus* accensa est *Hospitis igne* novi.
Ah ! cave nè subitò parvi *Sol* occidat *Orbis*,
Lumine sanguineo cùm furialè rubet.
4. Sæpe obversantur Fumi Muscæque vagantes,
Et nebulas inter ludicra Monstra volant.
Fume, quid hîc facias ? nullos propè cernimus Ignes :
Quidve (malum !) hîc sibimet Musca molesta velit ?
5. Sæpe *Nivis falsæ* obruitur *caligine* Visus,
Atque induta *Albam Nox* venit ipsa *togam* ;
Distantúmque olim simulachra fidelia rerum
Sæpe alio, nullo sæpe colore micant.
6.7. Quid memorem *Ægilopas* & *Carcinnomata* fœda,
8.9. *Phlyctænásque* graves, aut *Epicauma* ferox ?
Innumeráque ipso metuendas nomine pestes ?
10. Et te cui *Nomen Fistula dulce* nimis ?
Hæc Ego cuncta domo : quâcunque iter æthera purgo ;
Nubila diffugiunt, subsequitúrque dies,

E

Et ridet lætus diffuso lumine vultus.
Quantum, ô, Lætities illa decoris habet?
1. Scis nostrum *Arnoldum* (si *Arnoldum* legeris unquam)
Vel *Cæcos* opibus restituisse meis.
Restituit certè, & mea multùm cognita virtus
Prodigio in tanto debet habere fidem.
Ille quidem foliis (bene miscens *utile dulci*)
Tingere Vina jubet (*Tingite Vina*) meis.
Illa dabunt verè tibi *Lucem & Pocula sacra*;
Illa dabunt *Munus Lætitiámque Dei.*
Illa puer trullâ fundat tibi vina capaci;
Posce, & *Amicarum Nomina tota* bibe.
Et, *Bene vos Oculi*, dicas, *Oculísque propines*;
Illi (crede mihi) pocula nostra bibent.
Sed nimiùm cessamus: Abi; non immemor esto;
Et mea victuro carmine dicta refer.
Dixit, & avertens festina evanuit *Herba.*
Lector, habes verâ dicta relata fide.

1. *Anglicè* Eye-bright. *Veteribus ignota erat. Herba Oculorum usibus, iisque (quod sciamus) solis à Naturâ destinata: eos autem mirificè & super alia omnia juvans.*
2. *Epiphora, sive salsus & acris humor è vertice & sincipite lacrymarum specie defluens.*
3. *Ophthalmia, sive Lippitudo Celso, Inflammatio adnatæ tunicæ à sanguine acri & bilioso orta, cum rubore, ardore & lacrymis, & magnâ distensione Venarum.*
4. *Suffusio,* Ὑπόχυσις, *Humoris præter naturam vel in pupillâ vel inter Rhagoidem Tunicam & Crystallinum humorem concretio. Principio Fumi tantùm & vapores obversari ante oculos videntur; posteà Muscæ & alia simulachra, pro diversâ figurâ suffusionis.*
5. *Leucoma, Albugo, alba macula in Corneâ, tandem totam occupans & obcæcans.*
6. *Tumor inter majorem oculi angulum & radicem nasi, qui nondum ruptus Anchilops vocatur, ruptus Ægilops.*

7. *Carcinomata, Cancri, tumores duri, inæquales, cum dolo* *(quo distinguuntur à Schirris) ab atrâ bile nati, qui aliquan* *in ipso oculo oriuntur.*

8. *Vesicæ parvæ aquâ plenæ ab acri & seroso humore orta,* *ferventis aquæ bullis, quæ φλύκταιναι vocantur, similit* *dinis causâ nominatæ, quæ in corneâ & adnatâ tunicâ fr* *quenter ebulliunt.*

9. *Velut ex igne facta crustulosa ulceratio nigro oculi adv* *niens.*

10. Σύριγξ, κόλπος, *sinus angustus & longus in quo fist* *lam repræsentat, Ægilopa consequens.*

11. *Arnoldus de Villâ novâ, Libr. de Vinis.*

Vesicaria.

1. SÆpe mihi (ut mos est) tacitæ non pauca putanti,
   Et pudor & mentem nobilis ira subit.
Plantarúmque genus (nisi queis præcordia Titan
   Effinxit paucis de meliore luto)
Indignor non posse hyemem nec frigora ferre,
   Sed plusquam *humanâ* vivere *mollitie.*
O frustrà *Patre Sole* & *Terrâ Matre* creatas !
   Semper & hæc *fixa* est, semper & ille *viget.*
Mirum delitiis ni cedant *Tempora* nostris,
   Pellatúrque Anni finibus exul *Hyems.*
Nos *Deus Elysiis* mirum ni conserat *Hortis,*
   Nè stringat teneras aura molesta comas.
Scilicet *Halcyones* sumus, & producere foetus
   Haud lubitum est, toto ni sit in orbe quies.
Nec tantùm hæc *parvas* ignavia possidet *Herbas,*
   Nec *repit* semper dedecus illud humi :
Patricias Ulmos, Quercúsque effœminat ipsas,
   Atque Anima in duro Cortice mollis inest.
Nec pudet hæc *virides Sibaritica vita Gigantas ;*
   Æstate in cœlos scandere velle putes.

Eia! actum est, illis Tergum si verterit *Annus*.
Eia! sub terram *Vita Gigantis* abit.
Hic Jacet, ingenti possis inscribere *Trunco*.
Proh pudor! *Hic Jaceas: sit tibi terra gravis*.
Ast *Ego*, quæ *Fruticis* vix ausim assumere Nomen,
(Quanquam illud dederit *Plinius* ipse mihi)
Provoco terribilem pulchro certamine *Brumam*:
Impavidam feriet si Polus ipse ruat.
Bruma venit, Ventique mihi pluviæque minantur;
Armata innumero Milite *Bruma* venit:
Tunc Fructus produco meos; ante ora *Tyranni*
Expono, & dico, *Nunc age, siquid agis*.
Funde tuos *Imbres*; saturatas murice *Baccas*
Incocto nullis diluit Imber aquis.
Funde *Nives*; Nivibus renitescit *Purpura* junctis,
Et rubrum in puro *Vase Toreuma* placet.
Sic prodest Labris albi vicinia dentis,
Sic decorat roseas candida forma genas.
Hisce rudimentis Morbos victura rebelles
Virtutem induro consolidóque meam.
Sic didici immenso perrumpere *Saxa* labore,
Et *Tyrocinium* mite fuit *Glacies*.
Non etenim solas (cùm de malè fortibus Herbis
Hoc faciant aliquæ) vis mea pellit Aquas;
Sed *Lapides* duros *Silicúmque* obstacula rumpo:
Vix penetret tales *Hannibal* ipse vias.
Ah nimiùm infælix *Scopulum* qui impingit in istum,
Jactatúrque suis *Naufragus* & *Æger* aquis!
Ah miser, *Indigena* qui urgetur pondere *Saxi*,
Et dignus quem vel *Sisyphus ipse* fleat!
Ah quantum *Extinctis*, quantum invidet ille *Sepultis*,
Impositus tantum cùm premit *Ossa Lapis*?
Huic Ego non ferrem auxilium? mihi Terra dehiscat,
Si tantum dicar non miserata malum.
Tunc ego de durâ genitam me rupe fatebor,
Et Silicum venas Caulis habere loco.

Sed miſereſco equidem, molémque liquore reſolvo
 Caucaſeam; impulſu diſſilit illa meo.
Obſtructúmque diu prono ruit impete *Flumen*,
 Et ſecum adverſæ fragmina *Rupis* agit.

1. *Veſicaria*, *Halicacabus*, *Alkakengi Arabibus*, *Angl* Winter-Cherries. *Siqua planta Signaturam officii ſui à N tura impreſſam gerat, hæc profectò illa eſt, cujus fructus Veſicam & Calculum in eâ concluſum maniſeſtè refert. autem è Solanorum* (στρύχνον) *genere: Quorum alter* (*inquit* Plin. *lib.* 21. 31.) *cui acini coccinei, granoſi ſ liculi, Halicacabum vocant; noſtri autem Veſicariam, q niam Veſica & Calculis proſit.*

2. *Frutex eſt ſurculoſus veriùs quàm Herba, folliculis mag latíſque & turbinatis, grandi intùs acino, qui matureſ Novembri menſe, Ib.*

Rorella.

1. POL tibi ſe præbet nimiùm Natura benignam,
 Et Vitæ tempus dapſile mollis habes.
Flos micat *Argento*, tegitur *lanugine* Corpus
 Purpureâ, & Venis *Aureus humor* ineſt.
Nec non in *Calicem* folium tibi quodque cavatum eſt;
 Et *potu* nunquam non tumet ille *Calix*.
Exſiccare illum non *Comeſſator Apollo*,
 Non *acris Potor Sirius* ipſe valet.
Arentes circùm deſpectas turgida campos,
 Fluminibúſque ipſis invidioſa mades.
Et bibis, & rides ſitibundos improba *Menſes*:
 Hydra rebullit aquæ prodigioſa novæ.
Te tuus irrorat *Nilus* de *Fonte latenti*,
 Et jubet invito *luxuriare Jove*.

De Eâdem.

Abjectis hinc sume *Hederis* tibi, *Bacche*, *Coronam*;
Hæc est temporibus dignior Herba tuis:
Copia quam diti perfundit lubrica *Cornu*,
Hæres perpetuum *Copia* facta sibi.
Sic tu, *Bacche*, bibis, sic non fru. aliter hauris,
Exhaustúsque tibi se *Cadus* ipse repiet.
Sic tumet epotus renovato *Nectare Crater*,
Ambrosias celebrat cùm *Jovis* aula dapes:
Nec labor est *Phrygio* calices implere *Ministro*,
Succurrit sibimet pro *Ganymede Calix*.
2. Sic bina ansati pulcherrima *Pocula Cordis*
(In quibus ipse *Animus Vitam Animámque* bibit)
3. Pocula *divinum divini opus Alcimedontis*,
Purpureo spumant semper onusta mero.
Natura absumit *sine damno prodiga* censum;
Vena micans aufert, *Vena quieta* refert.
O *Radicalis* plantæ prædivitis *humor*!
Quid mirum si tu languida corda foves?
Corpora quid mirum si tabescentia sistis,
Membráque non vano glutine firma tenes?
Quid mirum dubiæ nictantem *Lampada Vitæ*
Tam vivaci *Oleo* si renovare datur?
Quid mirum si grata venis *Pulmonibus* Herba,
Et nunquam exhaustis *Spongia* gaudet aquis?
Grata ades & Veneri meritò, quæ plena caloris
Intùs, & externo tosta calore, mades.
Hæc duo sunt *Elementa Libidinis* ipsa, *Calorem*
Illa *Animæ*, *Humorem Corporis* instar habet.

1. *Rorella, Ros Solis, Rorida, & corruptè apud vulgus Rosa Solis, Anglicè* Sun-dew. *Quæ nomina sortita est quòd, magno naturæ miraculo, Rore semper madescat, & tum maximè*

maximè cùm Sol ferventissimus est, quasi ab ipso sole Ros i eam dilaberetur : itaque meridie colligi jubent. Alio nomin Anglicè Lust-wort *appellatur, quia pecudes ex illius esu in cendi libidine credunt. Veteribus nota non erat, itaque Gra cùm (misella) nomen non habet. Ex eâ liquor ille fit sati vulgaris, multíque usûs, Rosa Solis dictus ; nam & omnib affectionibus Cordis ac Pulmonum auxiliatur, & corpus ta bescens reficit restauratque. Folia illi rotunda caváque, sub viridia, sed operta lanugine purpureâ, pediculo etiam rubr & lanuginoso inhærentia, semper liquore vel lentore potiu quodam tincta, intérque ea parvuli rubicundi caules exsur gunt, quasi clavos quosdam candidos pro flore ferentes, in qui bus semina continentur ; radix capillaris. Aqua ex eâ stilla titia flavi coloris est, eóque argentum tingit, si immergatur*

2. *Duo Ventriculi Cordis.*

3. *Virg. Eclog.* 3.

——————Pocula ponam
Fagina, cœlatum divini opus Alcimedontis.

Quod nomen Ἀλκιμέδοντος *non minùs quàm* ὑψιμέδοντος, *quod Homero frequens est, Deo convenit.*

Cyclaminus.

1. SAnguine stillantem *Naris* quæ *occludere* Venam,
2. Posticæ partis Venam *aperire* soles,
3. Nec rationis eges ; nam jure *Patulcius* hujus,
Alterius debet *Clusius* esse loci.

Eadem.

4. Ecce superbit ovans generosâ *Vite* fugatâ,
Et Capite inflato vile tumescit *olus* :
Victricem Regum debellat rustica Plantam
Brassica ; sed prope *Te* stare misella nequit.

Nemp

Nempe *Cibum Medicamentis* decedere fas est;
Inservit Morbis Ille, sed ista *fugant*.
Non alias Herbas morésve imitaris avara
Humanos, quorum *Mors* benefacta facit.
Ipsa tuâ frueris Virtute, & viva vidénsque
Exerces; *Horto Tu Medicina* tuo.

Eadem.

5. Docta mihi dederit cùm *Græcia* nomen honestum,
Quod meruit Folii bella figura mei,
6. Gens inimica novum cuderunt Pharmacopolæ,
Queîs Græcæ vocis nec sonus ipse placet.
Fœdorúmque (nefas !) Animantum injuria nostros
Indigno titulos stigmate inusta notat.
Non ego tam *Porcis*, quàm *vobis* præbeo *Panem*;
Vos estis *Porci* quos Ego semper alo.

Eadem.

7. Ulcera desicco putri manantia tabo,
8. Mollitiésque cuti *non aliena* redit.
9. Nec mihi duritie *Vari* (10.) *Paníque* resistunt,
11. Nec se munit Aquâ, nec satìs Igne tumor.
12. Non *Ambustorum* patior vestigia fœda,
Vibicum infames nec remanere notas.
13. Nec florere diu picta *Exanthemata* possunt,
14. Nec turpes latè crescere *Lenticulæ*.
15. Et *Vitiligo* fugit, fugiunt & (16.) *Ephelides* ipsæ,
A nostro quamvìs ortum habuere Deo.
Nec patior vultu quicquam apparere puellæ,
Quò minùs in *Speculo* gaudeat illa suo.
17. Fallor ? an & mollem forsan minùs obligo sexum,
Quòd miseræ relevo *Parturientis* opus ?

Eadem.

Eadem.

18. Igne meo falsum *Icterici* consumitur *Aurum* ;
   (Vix equidem *Vero* plus nocuisse datur.)
19. Per me posticis ductus canalibus ater
   Sanguis abit, fœdâ dignus abire viâ.
20. Flaventem Bilem, Pituitam pellimus albam ;
   Frustrà & uterque color *chara Metalla* refert.
21. Pellimus ex Oculo *Nubem* & *Meteora* maligna,
   Et parvo obscurat quicquid in *orbe* diem.
22. Pellimus Articulis sævi mala semina Morbi,
   Quæque habet infelix uda Elementa dolor.
23. Pellimus & Spinas, infixáque corpore tela
   Tracta stupent nullâ se remeare manu.
24. Parva loquor ; Membris depellimus omne Venenum,
   Et Mors possessâ cedere jussa domo est.
25. Duráque crescentes in Vitæ incommoda Fœtus,
   Ac *nondum Miseros*, pellimus ex utero.
   O scelus ! exclamant omnes ; num *Morbus* habendus
   Hoc ipsum *Nasci* ? Credite, *Morbus hic est*.
   Si volumus verè rationem ducere, *Vitam*
   Restaurare minus, quàm *Prohibere*, bonum est.

1. Κυκλάμινος ; Ἰχθυόθηρον (*quòd pisces devoratum necet*) *Cyclaminus, vel Cyclaminum, Tuber Terræ, Rapum Terræ, Umbilicus Terræ, Malum Terræ (quod nomen Aristolochiæ frequentiùs attribuitur) Rapum porcinum, Orbicularis, & in officinis vocatur Cyclamen, Panis Porcinus, Artamita, Angl.* Sow-bread. *Folia habet minora quàm hedera, nigrioráque, & tenuiora, sine angulis, in quibus albicant maculæ, caule exiguo, inani, floribus purpureis, radice latâ, ut rapum videri possit, cortice nigro. Nascitur in umbrosis : nostris Tuber terræ vocatur, in omnibus serenda domibus, si verum est, ubi sata sit, nihil nocere mala medicamenta.*

menta. Amuletum vocant, Plin. *libr.* 25. 9. *Et, In vepribus nascitur Cyclaminum; Flos ejus Colossinus in coronas admittitur.*

2. *Sistit profluvium Naris, atque ejusdem aperit Venas Hæmorrhoïdas succus in lanâ applicatus.*

3. *Nomina Jani, Ovid. Fast.* 1. *Quòd,*

Omnia sint ejus clausa patentque manu.

4. *Ipsum olus quo Vitis fugatur adversum Cyclamino arescit,* Plin. *lib.* 24. 1.

5. Ἀπὸ τοῦ κύκλου, à circulo, *quia & folium & radix rotunda sunt.*

6. *Panis Porcinus, quòd à porcis mirè appetatur.*

7. *Cyclamini radix vel per se vel ex aceto vel cum melle sanat manantia ulcera, & contra steatomata efficax,* Plin. *l.* 26. 14.

8. *Qualis est Ulcerum mollities.*

9. *Vari, tumores duri & exigui ex frigido crassóque humore quasi in callum concreti.*

10. *Panus, Phlegmone in adenum locis emergens.*

11. *Neque ex pituitâ, ut Oedemata (quorum etiam quædam Hydroa vocantur) neque ex Bile proveniens.*

12. *Ambusta sanantur radice Cyclamini cum Aïzoo,* Plin. 26. 12.

13. *Pustulæ, Variolæ, Morbilli.*

14. *Subnigræ aut fulvæ faciei maculæ.*

15. *Angl.* Morphew; *cujus tres species, Alphus, Melas, Leuce.*

16. Ἔφελις *Celso cum ε scribitur, & significat asperitatem quandam mali coloris; hìc autem intelliguntur* Ἐφήλιδες *Galeni & Hippocratis, quæ sunt maculæ à Sole, ab* Ἥλιος.

17. *Gerardus nostrâs, Herbarius diligentissimus, dicit se experientiâ comprobâsse, folia Cyclamini pudendo immissa facilem partum reddere: Alii, Radicem etiam adalligatam id præstare.*

18. *Icterum sanat, qui & Aurigo dicitur, & Morbus Regius, fortè ab Auro Rege Metallorum. Cyclaminus calida & sicca tertio gradu; radix in usu est; Incidit, terget, aperit digerit resolvítque, Lienis durities & tumores fotu aut illitu persanat:*

perſanat: tum recens tum aridus arquatum ſiſtit, & bilioſum ſudorem ciet, Fernel.

19. *Hæmorrhoïdas aperit.*

20. *Bilem & pituitam purgat.*

21. *Ad Hypochyſin & caliginem Cyclaminon in paſtillos diluunt,* Plin. *lib.* 25. 12. Meteora, *nempe Albuginem, qui craſſus eſt & albus in corneâ Meteori inſtar concretus humor; item alia mala Oculorum, quædam frigidorum, alia calidorum Meteororum ſimilia. Cum melle infunditur.*

22. *Medetur Podagræ, & membris luxatis, & pernionibus, &c.* Plin. *Ib.*

23. *Cyclamini radicibus cum melle omnia corpori infixa extrahuntur,* Plin. *lib.* 26. 14.

24. *Ex vino bibitur denariorum duûm pondere contra ſerpentes omnes, Id. lib.* 25. 9.

25. *Suum tamen venenum ei eſt, tradúntque, ſi prægnans radicem tranſgrediatur, abortum fieri, Ib. Succus ventri illitus alvum ſubducit, ſed Fœtum interimit,* Heurnius.

Lens Paluſtris.

INgentem *Ranam* condîtam *Lente* paluſtri,
  Eſſe dapem dignam vel *Jove* jurat *Anas*;
Et quòd tam lautam ſi doctus *Apicius* eſcam
  Noviſſet, vel adhuc viveret ille libens.
Non ſumus ergò nihil, nec pondus inutile *Stagni*:
  Sed (mihi crede) *Anatis* non ego nata gulæ;
Nec virides conſtravit aquis *Natura Tapetas*,
  Futilibus *Ranis* gratificata parens.
Naſcor ad humanæ non vilia commoda vitæ,
  Quæ latuere diu, nunc quoque multa latent.
Currit in exiguo Doctorum induſtria *Circo*;
  Et ſpatium anguſtè clauſa recurrit idem.
Germina quid memorem vaſtum diſperſa per orbem?
  Quæ ſcitur, pars eſt quàm propè nulla mei?

Curtum

Curtum aliquid ſcitur ; majoráque dicere vellem,
  Sed *Phœbus*, ſed me *Fata* ſilere jubent.
Pauca loquar : Toſto liventes ſanguine Cancros,
  Et flavæ prolem Bilis *Eryſipelas*,
Corporis & ſiſſi parvas extinguimus *Ætnas*,
  Quócunque erumpat fomite flamma vorax.
Frigore natali & genitalis viribus undæ,
  Quo ſim nata loco, quâque parente, probo.
Cúmque dolore truci & ſubjecto corporis igne
  Articulorum *Ollis* clauſa rebullit Aqua,
Frigida ferventem compeſcit noſtra *Lebetem*,
  Et *Rore* aſperſus detumet ille furor.

1. *Lenticula paluſtris. Anglicè* Ducks-meat. *Eſt & paluſtris Lens per ſe naſcens in aquis non fluentibus, refrigeratoria naturæ, propter quod collectionibus illinitur, & maximè Podagris, & per ſe & cum polentâ, glutinat & interanea procidentia*, Plin. *lib.* 22. 25. *Lentic. Paluſt. frigida & humida ordine ſecundo, collectionibus calidis, podagris, & igni ſacro commodè illinitur cum polentâ*, Fernel.

Roſmarinus.

De Morſu Tarantulæ.

1.2. SEdula, nec telis vel adhuc ceſſura (3) *Minervæ*,
  Impendens operi *viſcera* & ipſa tuo,
4. Unde *Lepos* oritur tibi, *Arachne Daunia*, ſævus ?
  Unde vacas *triſti ridiculóque malo?*
Unde vel ingenium mœſtæ *joculare nocendi*,
  Seria vel *Mortis ludicra peſtis* agis ?
Ille furit quicunque tuo vix tangitur ictu :
  Vulnera vix ſentit, ſed tamen ille furit.

Exiguíque

Exiguíque *Atomus* non percipienda *Veneni*
Mox victrix toto corpore vasta sedet.
Occupat arcanis Mentem in penetralibus ipsam,
Et captam miseris raptat acerba modis.
Hic silet, ille altis clamoribus æthera rumpit;
Hic stolidè astantes verberat, ille timet:
Solvitur hic *Lacrymis*, quassatur & ille *Cachinnis*;
Mille habitus idem, mille habet ora furor.
Omnes una tenet *Saltandi* dira voluptas,
Nec datur ulla quies; nocte diéque tenet.
5. Nam pulsis simul atque resultet Musica chordis,
Aut magicos reddat Tibia plena sonos,
Saltat *Anus tristis*, saltat *Lethargicus æger*,
Saltat inæquali *Claudus* & ipse pede.
Ipse potest, *hilari* correptus membra *veneno*,
Saltando *Satyros* penè necare *Senex*.
O misera, & *Cantu Sirenum* digna *Chorea*,
6. Cùm faciat furiis Mens agitata *Modos*!
7. O *Designator Ludorum* pessime *Morbe*!
8. O quantum hæc intùs *Pyrrhica pondus* agit!

Talem ego, & ignoto causarum fonte fluentem,
Quid faciam, *Medici*, tollere jussa luem?
Namque ità me calidus juvet & conservet *Apollo*,
(Qui sanctum & vobis & mihi Numen habet)
Obscurè (ne vera negem) sum nescius ipse
Æquè vobiscum quæ sit origo mali.
Seu *Cordi* & *Cerebro* (mihi quæ provincia cessit,
Scitis, nec vobis dicere falsa juvat)
Agmina *Spirituum* sæpe auxiliaria mitto
Nostrorum, & firmo milite castra novo.
Multáque se comites tanti bona germina belli
Jungunt; nec sub me, credo, merere pudet.
9. Læta *Meliphylla*, & *Serpentum Ruta Venenum*,
10. *Centaurea minor*, (11) *Corýciúsque Crocus*.

Túque

12. Túque à pellendis nomen sortita *Secundis*,
Quæ renuis vinctos carmine habere pedes.
13. *Medica* nec mihi *Malus* opem fulgentibus armis,
14. Nec mea chara Soror *Salvia* ferre negat.
15. Nec *Lauri Myrtive* aut frondiferæ *Tamaricis*,
Aut *Hederæ* baccæ, *Juniperive* negant.
16. Celtica nec *Nardus*, nec dulcis (17.) *Amaracus* auræ;
Nec negat *Abrotonum*, nec negat *Angelica*.
18. *Plantago*, & sacro cognomine *Carduus* adsunt;
Utilis *Absinthi* clarus amaror adest.
19. Semen adest *Daucique*, *Anisique*, albíque *Cumini*;
20. *Caste* tuum *Vitex*, pulchra (21.) *Nigella*, tuum.
22. *Scorzonera* venis sæclo non nota priori,
Tormentilla venis, & *Rosa* rubra venis.
Allia nec pudet, & graveolentes jungere *Cepas*:
Has ego *Dux* acies instruo; *Signa canant*.
23. Indignor stomachórque unum, quòd *Musica* mollis
Arroget hanc laudem præripiátque sibi.
Ut sunt Mendaces, dicent verum esse *Poëta*,
Gratiáque hæc *Dominæ* facta libenter erit.
At fovet *Insanos*, non curat, (testor Amantes)
Et dat *Stultitiæ* longa alimenta brevi.
Hic debellando blanditur inepta *Tyranno*,
Magnáque pars *Morbi* est quòd nimis illa placet.
Pars Morbi est vano quòd jactant membra labore:
Pars Morbi est; casu sed Labor ille juvat.
Nulla quiescendi loca sunt nec tempora pesti,
Motibus immodicis exagitata fugit.
Nos quoque Naturæ se jam relevare paranti
Adsumus auxilio, porrigimúsque manum.
Hoc aliquid certè est; sed *Casus* scilicet ipse
Fit *Medicus*, *Morbus* fit *Medicina* sibi.

1. *Epiphanius Ferdinandus, qui in hujus admirandi Morbi naturâ & curatione diligenter laboravit, quinque remedia experientiâ comprobata commendat, quorum secundum est Quinta*